PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PL 213 H37 v.1
Haşim, Nüzhet
Milli edebiyata dogru

2335
16/121

2335

ملی ادبیاته دوغرو

— نفاست مطبعه‌سی —

٢٥
غروش

Hāşim, Nüzhet

نزهت هاشم

غلطه سرای سلطانیسی معلملرندن

ملی ادبیاته دوغرو

برنجی جلد

Millī edebiyāta doğru

شاعرنفس

ناشری: جمعیت کتبخانه‌سی

استانبول: ۱۹۱۸

PL
213
.H37
v.1

LIBRARY
JAN 24 1972
UNIVERSITY OF TORONTO

ملی ادبیاته دوغرو

تاریخچه‌سی بر طاسلاق

فکرت وخالد ضیا ، ظریف بر صالون أدبیاتی وجوده کتیرمك ایچون اوغراشدقلری دملرده ایدی؛ ناکهان،بوأدبیات ایله هیچ علاقه‌سی اولمایان برمنظومه سلانیکده «عصر» غزته‌سنده نشرایدیلدی. بو، ۳۱۳ده یونانه‌قارشی آچیلان محاربه اثناسنده،واومحاربه ایچوندی. «رسومات اماتی اوراق مدیری محمد امین» امضاسنی طاشییان بومنظومه ، برخلق شعریدی .

جنکه کیده‌رکن

بن بر تورکم، دینم، جنسم اولودر ،
سینه‌م، أوزم آتش ایله دولودر .
انسان اولان وطننك قولیدر .
تورك أولادی أوده دوارماز، کیده‌رم!

یارادانك کتابنی قالدیرتام ؛
عثمانجغك بایراغنی آلدیرتام ؛
دوشمانمی وطنمه صالدیرتام .
تاکری أوی ویران اولماز، کیده‌رم !

بو طوپراقلر اجدادمك اوجاغی ؛
أوم ، كوم هپ بوبرك بوجاغی ،
ایشته وطن ، ایشته تاکری قوجاغی !
آنا یوردین اولاد بوزماز ، گیده‌رم !

تاکرم شاهد ، دوراجغم سوزمده ،
ملتمك سوكیلری أوزمده ،
وطنمدن باشقا شی یوق کوزمده .
هر یاناغن دوشمان آلماز ، گیده‌رم !

آق كوملكه كوز یاشمی سیله‌رم ،
قارا طاشله یچاغمی بیله‌رم ؛
وطنمچون بوجه‌لکلر دیله‌رم .
بودنیاده کیمسه قالماز ، گیده‌رم !

بوندن صوكرا، ثروت فنونك آریستوقرات صحیفه لری آراسنده بو امضا ایله بعض منظومه‌لر اوقونمغه باشلادی. امین بك، اوزمان یاپ یالکز بولونیوردی. بوتون کنجلك ، فکرت و خالد ضیانك صالون ادبیاتنه مفتوندی . یکی یازمغه باشلایانلر ، اونلرك « اعجاز »ی (Prestige) آلتنده بولونیور، اوطرزده منظومه‌لر، حکایه‌لر قلمه آلییوردی . امین بکك طرزی بام باشقا ایدی . شو وارکه ، « کنعان » کبی ، «خسته چوجوق» کبی، « حسنك غزاسی » کبی، «بالیقجیلر» کبی اجتماعی ومحلی موضوعلرده ترنمدن فارغ اولمایان فکرتك بونوع منظومه‌لرینی موضوع نقطه‌سندن آکدیران اثرلر یازییور

دی. ذاتاً «جنگه گیدرکن» منظومه‌سی استثنا ایدیله‌جك اولورسه، او وقتلر محمد امین بك، بوکونکی گبی وطنی پارچه‌لر دکیل، اجتماعی اثرلر بیله آلیوردی. داها صریح بر تعبیرله، هپ «راولالی» ترنم ایدییوردی.

نهایت استبدادك صوك مدهش دوره‌سی، استانبولده ادبیات نامنه بر شی براقامشدی.

١٣٢١ سنه‌سنده ایدی که، سلانیکده، «چوجوق باغچه‌سی» عنوانلی بر رساله انتشاره باشلادی. بو، صمیمی بر مجموعه چیقدی. ایلك نسخه‌لرنده، نجیب نجیب مضالی، بعضاً «هجا» وزننده، اکثراً «عروض» وزننده چوجوق شعرلری باصیلیوردی. صوکرا محمد امین بك برقاچ منظومه کوندردی. بو منظومه‌لرك انتشاری اوزرینه، او زمانلر سلانیکده پیاده ضابطی اولارق بولونان ثروت فنون شاعرلرندن ع. ناجی بك، «اوزان شعریه‌مزه دائر» سرلوحه‌سیله بر مقاله یازدی. بونده، هجا وزننك کفایتسزلکندن بحث ایدیلیوردی.

دیرکن، استانبولدن دوقتور رضا توفیق بك، بو مقاله‌یه جواب اولارق، امین بکه خطاب یوللو بر مکتوب کوندردی. بو ده چوجوق باغچه‌سنده چیقدی. ایشته بونك اوزرینه ع. ناجی ایله آرالرنده بر مجادله آچیلدی. رضا توفیق بك، امین بکی، هجا وزنی مدافعه ایدییور، ناجی بك ده «ادبیات جدیده» نك

ترنم آتی اولان عروضك قیمتندن دم اوروبوردی .
آنجاق ، رضا توفیق بك بر آز آیقیری ادعالره باشلا-
مشدی . امین بكك ، « یاوروم‌سزی چوقالتالم » طرزنده‌كی
منظومه‌لرینی ایلری سوره‌رك ، شعرك اجتماعی بر عامل
اولماسی لازم كلدیكنی سویله‌یور ، یاواش یاواش ادبیاتی
« منفعت اندیش » بر منزله‌یه ایندیرمك ایسته‌یوردی .
ایشته بوحال ، ع . ناجی بكه حق قازاندیردی . ویردیكی
جوابده ، رضا توفیق بكك اكثر مقاله‌لرنده پك چوق
بحث ایتدیكی « سپنسر » ی اشهاد ایتدی . صنعتله ادبیاتك ،
بشرك حظ وألمنه ترجمان اولمقدن باشقا بر وظیفه‌سی
اولمادیغنی ، تزین حسنك پك طبیعی وضروری بر بشری
میل اولدیغنی سویله‌دی ؛ صنعتك ، یالكز صنعت ایچون
اولاجغنی تكرار ایتدی . خاطرمده اویله قالدی ؛ حتی
شویله برجمله‌ده یازمشدی :

[شعر شاعرك ، الفباده كویلونك حقیدر .]

مناقشه استانبولده‌ده اهمیتله تعقیب ایدیلییوردی .
حسین جاهد بك كبی ، أدبیات جدیده‌نك مدافعه‌سی
وظیفه‌سنی درعهده ایده‌ن برذات بیله چوجوق باغچه-
سنه بر مقاله یازمشدی . بو مقاله ، شعری حظ ویرمك
وظیفه‌سندن عادتا تجرید ایده‌رك « توكودجی » دركه‌سنه
ایندیره‌ن رضا توفیق بكی أك ضعیف ، أك جان آلاجق
نقطه‌سندن یاقالایور ، بحثی بری طرفه قازاندیرییوردی .

فی الحقیقه، امین بکك او زمان یازدیغی منظومه‌لرك اُکثریسی، داها زیاده «تعلیمی» (Didactique) بر ماهیتده ایدی. مع مافیه شو،

یولجی

— قورقولونا وار ...

— وارسین اولسون، قیامتلر قوپارسین؛
سن یولکده بر بویوك دیو آدیمله ایله‌ریله!
دورما، یورو؛ آیاقلرك یورومکدن قابارسین؛
ئولولردن قورتولونور ایله‌ری‌یه کیتمکله.

زیانی یوق، سنده‌له، دوش؛ غم کچیدن اوزاقلاش؛
آتاجغك هر آدیمله قزلکه قوش، یاقلاش؛
یورو، یورو؛ یاری یولده قالما، هایدی ایله‌ری؛

— اوخ، چیغ اوچمش ...
— کورویورم، لاکن بوندن نه چیقار؟
سن یولکده بر بویوك دیو آدیمله ایله‌ریله.
دورما. یورو؛ انسان اوغلی ایسترایسه داغ ییقار؛
قایالقلر بر یول اولور، بر پارچه‌جق اَکمله!

باق شو صارپ، دیك داغ باشنه. ایدنه آیاق ایزلری!
بونلر بونوڭ سندن اوکجه کچنلری کوستریر؛
یورو، یورو، آرتیق یتر، قورقاقلغك اُلوریر!...

منظومه‌سی کبی بزه عزم، اراده تلقین ایدن تورتلی پارچه‌لرده موجوددی. نه‌چاره، رضا توفیق بکك، مسئله‌یی

انجاب ابتدیکی نقطه‌دن تشریح ایده‌مه‌یوردی . ادعالری
نسبی نقطه‌دی . حتی أمین بکی بیله ، بوفنا قناعتلرینه
أسیر اتتش منفعت أندیشلکه دوغرو سوروکله‌یوردی .
بو آرالق ، جدآ لیریك بر قلبه مالك اولان دوقتورده
چوجوق باغچه‌سنده ؛ « سلماس‌ن‌ده اونوت یاوروم »
عنوانلی کوزەل بر شعر نشر ایتدی . بو ، امین بك
طرزنده یازیلمشدی .

استانبولده‌ده ، سلانیکده‌ده ، یکی یتیشمك اوزره
اولان کنجلردن هیچ بریسی بوطرزه تمایل کوستر-
مه‌یوردی . بونك ایکی سببی واردی . بری : ادبیات
جدیده‌نك أوزمان پك رواجده اولوشی ، فکرت و جناب
کبی شاعرلرك ، خالد ضیا و رؤف کبی رومانجیلرك ،
شعیب و جاهد کبی محررلرك آوروپاده‌کی ادبیاتلره
بکزه‌ر بر ادبیاتك تأسیسی ایچون چالیشمالری ، بو وا-
دیده‌کی اثرلرله فکرلرك کنجلکی جذب ایدیشی ..
ایکنجیسی : امین بکك شعرلرنده لیریزم اولمایشی ،
صنعتك یوکسك ماهیتنه یابانجی قالیشی ، و بونلره
انضمام ایدەن رضا توفیق بکك یاکلش مدافعه‌سیدر .

خلاصه ، امین بك ، دائما یالکز قالمشدی .

نهایت انقلاب أولدی . اتحاد ایده‌جکی صانیلان
عثمانلیلغك متشکل اولدیغی مختلف عنصرلر ، آیریلیق
تمایللری کوسته‌ردیلر . روم ایلیده‌کی قوملر آراسنده

ضدیت چوغالدی. یر یر بومبالر پاطلایور، طرف طرف قتاللر اولویوردی. حکومت علیهنده‌کی بو حرکتلر، درحال عکس العمل یاپدی؛ او زمانه قادار یالکیز «عثمانلی‌یز!» دیه‌ن تورك کنجلکی، بولغارلرك، رومه‌لرك، حتی اولاحلرك، حتی آرناوودلرك یالکز کندی قومی منفعتلرینی دوشونمه‌لرینه قارشی، «بزده تورکز!» دیه حایقیرمغه مجبور اولدیلر.

او زمانلر سلانیکده بولونان کنجلر ایچنده، بر آز اول یتیشه‌رك، استانبولده فجر آتی زمره‌سنه داخل اولان علی جانب بکك نظارتی آلتنده بر مجموعه انتشاره باشلامشدی. اولجه، «حسن وشعر» نامیله برقاچ نسخه چیقان بو مجموعه‌نك آدی «کنج قلملر»دی. ایشته، ملی ادبیات اندیشه‌سنك ناصل دوغدیغنی تدقیق ایدرکن، بو مجموعه‌نك اطرافنده فضله دولاشمق لازمدر.

«کنج قلملر»ده، جداً کنج، زنده، قیمتلی قلملر یازیلرینی باصدیریورلردی. بو صیرالر بر کوچوك وقعه اولدی: عمر سیف الدین بکك، «قاتول مه‌ندەس»دن ترجمه ایده‌رك «پرویز» امضاسیله «قادین»ده نشر ایدیلن برپارچه‌سنه «دیکی عصره غزته‌سی تعریض ایتمش، «حیات نسویه‌مزله مناسبتی اولمایان بویله بر اثرك نشری، اخلاقه مغایردر» طرزنده تهدیدلرده بولونمشدی. بوکا قارشی علی جانب بك، اثرك صاحبی کیم اولدیغنی بیلمه‌دیکی حالده، «باغچه

خزینه‌سنده، « صنعت حقنده» دیه یازدیغی بر مقاله ایله شدید بر مدافعه‌ده بولوندی؛ او زمان مودا اولدیغی اوزره، کنجلك اثرلرینه قارشی اخلاقسزلق اسناد ایده‌رك یکی فکرلری قوروتمق ایسته‌ینلره، غلیانلی بر قلمله هجوم ایتدی. ایشته بو مدافعه، بو ایکی کنج آراسنده صمیمیتك تأسسنه، عمر سیف الدین بکك‌ده « کنج قلملر » ه یازمغه باشلاماسنه سبب اولدی. بو صورتله، « کنج قلملر » ، هر مسئله‌ده، « نجه ده کیل، « نیچون » حرکت ایدن، متتبع بر تحریر هیأتی قازانمشدی. بو کنجلر، تدقیق و تتبع ساحه‌سنده ایلریلدکجه، لسان مسئله‌سنك اهمیتی قارشیسنده چوقجه توقف ایتدیلر، دوریندن دورینه تدقیقلر یاپدیلر. لسان، غیر طبیعی، منطقسز، علمه مغایردی. بو یوزدن ادبیاتمز، باشقا محیطلردن غیدا آلان ادبیاتمز بر ماهیتده دوام ایدیبوردی. بناءً علیه لسانی اصلاح لازمدی. قناعتلرینی « ناها اولاری سه‌زه‌نلرك ارقداشلرندن آیریلامایارق تطبیق ایده‌مه‌دکلری بو اصلاحی بز یاپالم؛ لسانمزی اجنبی قاعده‌لردن قورتارالم. » دیه تقریر ایتدیلر.

مختلف قدملرك عصیان و اختلاللری نتیجه‌سنده، تورك کنجلکنك روحنده تحصل ایدن ملیت دویغوسی، بو کنجلری تشجیع ایتدی. «یکی لسان» عنوانیله نشرینی تقرر ایتدیردکلری لسان اصلاحی تثبیته باشلا-

دیلر . او صیرالر ضیا کوك آلپ بکده، ملیت دوینغو- سنك اهمیتندن، تورکلك فکرینك نشری احتیاجندن بحث ایدیوردی .

نهایت، اوزمانه قادار اوچ بش نسخه چیقان «کنج قلملر» مجموعه‌سی توسیع اولونارق ، علی جانب بکك ادبی مدیرلکی و نظارتی آلتنده بویوك قطعه‌ده انتشاره باشلادی. ایلك نسخه‌نك باش مقاله‌سنده، بوتون تورك کنجلکنه خطاب ایدیلیور، ادبیات و لسانمزده‌کی غیر طبیعیلکدن بحث ایله، هر شیدن اول دیلمزدن اجنبی قاعده‌لرینك آتیلماسی تکلیف اولونیوردی . معمافیه عینی زمانده، صمیمی تورکجه کلمه‌لری بر طرفه براقارق چغتایجه‌دن کلمه قبولنه لزوم کوسترن تصفیه‌جیلرك یاکلش فکرلری ده شدتله تنقید ایدیلیور،

— « ادبیاتمز ایچون، استانبول لهجه‌سی بداعته مثال اولاجقدر. »

دینیلیوردی. یکی لسان شو شکلده خلاصه ایدیلمشدی :

١ — قونوشورکن اصلا قوللانمادیغمز عربجه، عجمجه ترکیب قاعده‌لری، یازارکن‌ده قوللانیلمایاجق ؛ یالکز اصطلاح مستثنا: صدراعظم، شیخ الاسلام، سوق طبیعی و سائره کبی .

٢ — عربجه ، عجمجه جمع قاعده‌لری قوللانیلمایاجق . یالکز قلیشمه حالنه کچمش و مفرد مفهومنده قوللانیلان کلمه‌لر مستثنا : اخلاق ، مسلمان، ادبیات ، طلبه و سائره کبی .

۳ — قونوشما لساننه کچمه‌یه‌ن عربجه عجمجه أداتلر قوللا‌نیلمایاجق. نظمده، نثرده بداعته نمونه، استانبولده قونوشولان طبیعی تورکجه اورنه‌لک اتخاذ اولوناجق.

آرتیق بو مجموعه ایله انتشار ایده‌ن مقاله‌لرده، شعرلرده، حکایه‌لرده هیچ بر ترکیب قوللانیلمامغه باشلاندی. گنچ قلملرك همان یکانه شاعری اولان علی جانب بك، بر جمله‌ده اسکی غیر طبیعی لسانی براقدی. عمر سیف الدین بك، «بهار و کله‌بکلر» دن صوکرا، هپ قونوشدیغی ترکیبسز لسانله یازدی. بو حرکته، ایلکدن، ذهنلر داها یاتیشمادیغی ایچون، تك توك اعتراضجقلر اولدی. بن بیله، «محیط مساعی» مجموعه‌سنده برشیلر یازدم. حالبوکه، بوتون بونلر، داها زیاده آکلاشاماماز لقدندی. بو صیرالرده، سلانیك اتحاد وترقی مکتبی صالوننده، تکمیل گنجلر هفته‌ده ایکی اوچ کیجه طوپلانمغه باشلادیلر. بواجتماعلرده، یکی لسان حقنده مناقشه‌لر جریان ایدییور، «لسانیات» Linguistique تدقیقلری یاپیلییوردی. بنم کبی هنوز یه‌تیشمکده اولانلرده، بو چوق استفاده‌لی اجتماعلرده حاضر بولونویوردق. نه جانلی مناقشه‌لردی؛ نه حار، نه آتشلی مباحثه‌لردی اونلر!. بوراده، یالکز لسان دکیل، بالخاصه ادبیات دوشونولویور، اسکی سقولاستیك ادبیاتدن صوکرا، یکی ادبیاتك مطلقا ملی اولماسی ایله‌ری سورولویوردی. ملی ادبیاتدن، عصری ادبیاتك انواعی واصولی واسطه‌سیله،

کندی حیاتمزك ، کندی حسیاتمزك ، بالخاصه کندی دویغولرمزك أداسی مراد ایدیلیوردی .

کنج قلملر تحریر هیأتجه برده استهزاج یاپیلمشدی . بعض کنجلر بو انقلابی دوغرو کورمشلر ، بعضیلری ده قبول ایتمه‌مشلردی . [*]

لسان مسئله‌سی ، « بدیعیات » نقطه‌سندن ده ، « لسانیات » نقطه‌سندن ده حل ایدیلمشدی . مع مافیه ، لسانی قادار بر ادبیاتك خصوصیتنه تأثیر اجرا ایدن وزن مسئله‌سنده برشی یاپماديلر . هجا وزنندهکی آهنك وذوق اکسیکلکی ، کنجلکی قورقوتدیغی ایچون بردن بره هجا وزنی قبول ایده‌مه‌دیلر . فی الحقیقه علی جانب بکك بو آرالق نشر ایدیلن بوتون منظومه‌لری ، سلیس ، آچیق تورکجه اولمقله برابر عروض وزنیله ایدی . ضیا کوك آلپ بك ، هجا وزنیله برقاچ منظومه قلمه آلمشدی ؛ فقط بونلر ، بدیعی برمقصددن زیاده ، ملی و اجتماعی بر فکرله یازیلدیغی ایچون رواجه بادی اولمادی . تورکیاده‌کی بوتون ملیت ومفکوره جریانلرینك حقیقی بر مبدأی ،

---

[*] طبیبی علمبدارمزده قالمادی . کوپریلی زاده محمد فؤاد بك ، یعقوب قدری بك ، داها صوکرا جناب شهاب الدین وسلیمان نظیف بکلر مختلف شکللرده اعتراض ایتدیلر . یکی لسانجیلر ، بونلرك هپسنه قارشی ، کاه معتدل ، کاه شدید جوابلر ویردیلر ؛ ونهایت دعوانی قازاندیلر .

برمبشری اولان شو لایموت « توران » شعری بیله عروض وزنیله ایدی :

توران

نبضلرمده اوران دویغولرکه تاریخك
برر ده‌رین سسیدر ؛ بن صحیفه‌لرده دکل ،
گزیده ، شانلی ، نجیب عرقمك اوزاق ویاقین
بوتون ظفرلرینی قلبمك طنیننده ،
نبضلرمده اوقور ، آکلار ، ایله‌رم تبجیل .

صحیفه‌لرده دکل ، چونکه آتیلا ، جنکیز ،
ظفرله عرقمی تتویج ایدن بوناصیه‌لر ،
اوتوزلو چرچیوه‌لرده ، او افترا آمیز
محیط ایچنده کورونمکده کیرلی ، شرمنده .
فقط شرفله نمایان سزار و اسکندر .

نبضلرمده ، اوه‌ت ، چونکه علم ایچون مبهم
قالان اوغوز خانی قلبم طانیر تماميله ؛
دامارلرمده یاشار شان واحتشامیله .
اوغوز خان ، ایشته بودر کوکلی ایدن ملهم :

وطن نه تورکیادر تورکلره ، نه تورکستان ،
وطن بویوك ومؤبد بر ئولکه‌در : توران !

بو مدت اثناسنده علی جانب بکده بعض تجربه‌لرده بولوندی . بالخاصه امین بکك ذهنیتندن ایریلارق افاده واسلوبجه داها آریستوقرات شعرلر یازدی . بونلردن بری « قیش دعاسی » در . بو منظومه ، اونك ملی

وزنله یازدیغی ایلك پارچه‌در. فی الواقع، بوندە قلیشـه . جیلکدن صاقینیور، فکر وحسی کوزەل خیاللرلە بورومکه غیرت ایدییوردی. فقط دیدیکم کبی، بوکنجلر، صنعتك منفعت نا اندیش اولدیغنه قائل اولدقلری ایچون، هجا وزنی کوزەل تصویرلری احاطه ایتمکه موفق اولنجه‌یه قدار عقیم قالاجغنی ادعا ایدییورلردی.

نهایت ضیا بك، علی جانب بك و دیکر کنجلر استانبوله کلدیلر. بالاخره عمر سیف الدین بك دە یونانستاندن عودت ایتدی. هپسی «تورك یوردی»نك اطرافنده طوپلاندیلر.

بو صیرالردە بعض کنجلر، «ملی ادبیات» نامیله «خلق ادبیاتی» یاپییورلردی. «ملی ادبیات» فکری یاکلش یوله صاپمق اوزرە ایدی. بونك اوزرینه علی جانب بك، «تورك یوردی» نده نشر ایتدیکی اوزون اوچ دورت مقاله[*] ایله یکی لسانجیلرك مقصدلرینی ایضاح ایتدی. بوفکرلری شویله‌جه خلاصه ایده‌بیلیرم: ادبیات، خلق ایچون دە کیلدر؛ خلقه دوغرو برماهیتی حائزدر. «ابتدائی» (Original) ادبیاتك (Sève populaire)، مالك اولماسی ادعاسی، خلقه نوکود ویرمك معناسنه تلقی ایتمه‌ملیدر. ملی ادبیات دینك، «موضوعندن بنیه-

---

[*] ملی ادبیات مسئله‌سی. «تورك یوردی» مجموعه‌سی. ییل ٢ . صایی ٦ ، ٧ ، ٩ .

سنه قادار هر شیئی ، خلقك روحنده یاشایان تورك روحیت و لساننده آلان یوكسك بر ادبیاته دیمكدر.

ارتیق ، .و ش یاواش هجا وزنیله ارزو ایدیلن ماهیته یاقین منظومه‌لر یازیلمغه باشلانمشدی . اورخان سیفی، یوسف ضیا، انیس بهیج كبی گنج شاعرلر، بو ترنم التنه یكی بر اهنك بخش ایتدیلر . اكثر موضوعلرده محلیه‌شدی. مثلا انیس بهیج بكك «توران تیزلری» ، «كیجیلر» كبی بر قاچ منظومه‌سی پك ملی بر موضوعه مالكدر. حرب عمومی اعلان ایدیلدكدن صوكرا، یوسف ضیا بكك نشر ایتدیكی «آقیندن آقینه» نامنده‌كی كوچوك شعر مجموعه‌سی‌ده بوكبی موضوعلری محتویدر. ایلك دفعه، علی جانبك «قاوال» منظومه‌سنده موفقیتله تطبیق ایدیلدیكنی كوردیكم، هجا وزننده‌كی Description مسئله‌سی، هجا وزننك‌ده یوكسك ، بدیع حس وخیاللره ترنم آلتی اولا‌بیله‌جكنی ، اونكده صنعتكار اللرده بوكونكی احتیاجی تطمینه مقتدر بر آهنك اكتساب ایده‌بیله‌جكنی اثبات ایتدی .

شیمدیكی حالده ، گنجلكك قاهر اكثریتی ، افاده وتبلیغ واسطه‌سی اولارق ، ایلك دفعه « گنج قلملر» ده واسع تدقیقلر نتیجه‌سنده اورتایه آتیلان بو كونكی صاف ، صمیمی لسانی قوللانیورلر . هجا وزنی ایسه ، هنوز پك چوق اولمایان بر قسم گنجلك ، عروضی

هیچ قوللانمامق شرطیله قبول ایتمشلردر. آما، اوپله کورونیورکه، ار گیچ مجاوزنی، ابداعی ادبیاتمزك حقیقی نظم آتی اولارق طانیلاجقدر.

هیچ شبهه‌سز، «ملی ادبیات» اوبله بردن بره وجوده گلمه‌جکدر. هر تولدن مسلکك، طرزك بر «پس زندگی» (Survivance) سی اولدیغی کبی، اسکی غیر ملی ادبیاتك، غیر ملی آثارلده سالکاری، داها برمدت آرمزده یاشایاجقدر. مثلا گنجلرك ایچنده، ملی وزنله یازدقلری حالده، غیر ملی عجم عروضنی‌ده براقمایان، خالد فخری، یحیی صائم، فاروق نافذ بکلر کبی اولانلر وار. حتی، قطعیاً یکی حرکته یاباندجی قالان، مطلقا ثروت فنون ادبیاتی یاشاتمق ایستهین گنجلرده وار. بونلر، نریمان نزهت، احمد هاشم، مصطفی نامق، تحسین ناهید، علی رضا سیفی بکلر؛ وعلی امیری افندی نوعندن تماميله اول زماندن قلما بر طاقم «پس زنده» (Survivant) لردر.

ایشته شو تاریخمسی طاسلاقله، «ملی ادبیات»ه دوغرو یورویوشك قانه‌واسنی چیزدم صانیورم. شیمدی به نیشدکاری تاریخلره نظراً، برر برر شاعرلردن بحث ایده‌جکم. ایکنجی جلدده نثرلره تخصیص ایدیله‌جکدر.

محمد امین بك

ترجمۂ حالی | ۱۲۸۵ سنه‌سنده استانبولده دو- غمشدر. یدی

چیفته بر ایریب قاییغنك رئیسی اولان صالح آغانك اوغلیدر. بشكطاش عسكری رشدیه‌سنده، ملكیه و حقوق مكتبلرنده اوقومشدر. صدارت اوراقی، ورسومات مكتوبی قلملرینه انتسابله دولت مأمور- لغنه كیرمشدر. صوكرا صیراسیله، رسومات اوراق مدیر- لكنده، ارضروم و طربزون رسومات ناظرلقلرنده، بحریه نظارتی مستشارلغنده، حجاز والی وكیللكنده، سیواس و ارضروم والیلكلرنده بولونمشدر. بو كون موصل مبعوثیدر.

مشروطیتدن صوكرا تأسس ایدن «تورك درنكی» اعضالق و رئیسلكنده چالیشدیغی كبی، بعض قیمتلی ذاتلرله برلكده «تورك یوردی» مجموعه‌سنی‌ده تأسیس ایتمشدر.

طیقناز، ایریجه، اوزون بویلو، الا كوزلو، زیاده‌سیله التفاتجی، آچیق كوكللو، هر حالیله ایلیكی سه‌ودیكنی آكلاتیر بر ذاتدر.

اثرلری	توركجه شعرلر: ١٣١٣ - ای تورك اویان: ١٣٣٠ - تورك سازی: ١٣٣٠ - طاغ سسلری: ١٣٣٠ اوردونك

دستانی: ١٣٣١ - دجله اوكنده: ١٣٣٢ - خسته ایتیجی خانملر: ١٣٣٣ - عصیان: ١٣٣٤

دیبانمزده موقعی	محمد امین بك افندی، ادبیاتمزه، ١٣١٣ یونان حربی مناسبتیله یازدیغی «بن بر تورکم، دینم، جنسم اولودر.»

منظومه‌سیله داخل اولمشدر. مملکتمزده مؤسس هیچ بر ادبیاته داخل ومنتسب ده کیلدر. اثرلرنده، نه احمد پاشادن بری دوام ایده‌ن شرق مکتبنك، نه‌ده شناسیدن بری تأسس ایله‌ین غرب مکتبنك ایزلری بولونماز. کندی کندینه یه‌تیشمش، عربدن، عجمدن، فرنكدن، تورکدن، هیچ کیمسه‌دن استفاده ایتمکسزین اثر وجوده کتیرمشدر.

امین بك افندی، ایلك دفعه اولارق تورك ادبیاتنده کندی ملیتنی اعلان ایتمش بر ذاتدر. اوکا الك زیاده مؤاخذ موقعده قالانلر بیله بونی انکار ایده‌مزلر. صوکرا، بر آز توفیق فکرت مرحومده‌ده کوروله‌ن زوالیلر شاعرلکی، کندیسنده پك فضله مشهوددر. انقلابی متعاقب جانلانان تورکجیلك جریانه قادار، او کیمسه‌

سزلرك ، دول قادینلرك ، آخرتلکلرك ، مظلوملرك وجدانلرینی ترنم ایتمشدر.

١٣٢٦ تاریخلرنده سلانیکده ضیا کوك آلپ بکله کوروشمشلردی . استانبوله عودت ایتدکدن صوکرا یازدیغی شعرلر، آناطولی افقنی آشدی؛ قافقاسیه ، قازانه، بخارایه کاشغره اولاشدی. آرتیق بوتون موضوعلری، بو یرلری ، بو یرلرده ساکن اولانلرك امللرینی احتوایه باشلادی .

هانکیسی داهامفیددر؛ امین بك، یالکز آناطولینك زواللیلقلرینی‌می ترنم ایتمه‌لیدی؛ یوقسه، بوکونکی کبی واسع تورانك یاسلرینی‌می؟ بو سؤاله استقبال بر چوق جوابلر بولاجق . بن ، شیمدیلك مناقشه ایده‌جك ده کیلم .

تورکلر، شعرده ملی داهیسنی هنوز یتیشدیرمه‌مه‌دی. برچوقلری کبی عجله ایده‌رك امین بکه بو فوق العاده وصفی ویرمه‌یه‌جکم. فقط دیه‌جکم که، شاعرلر، «ادبیات جدیده دوره‌سنده وفجر آتی هنکامه‌سنده» صنعی کریه‌لر ، فردی تجلیلر ترنم ایدرکن او، نك باشنه بو ملت ایچون یازدی. بناء علیه، تورك ملتی، بو بویوك خدمتنه قارشی؛ الی الابد کندیلرینی اونوتمیاجقدر.

امین بك افندی، بوتون حیاتنده ، «صنعت ایچون صنعت» نظریه‌سنی بر آن بیله قبول ایتمه‌مشدر . نامق

كمال، ناسيل «وطن ايچون صنعت» يابمشسه، اوده، هم «ايپاك ايچون صنعت»، هم «ملت ايچون صنعت» يابمغه چاليشدي. صنعتك كنديندن باشقا غايه‌لره خدمتي متضمن اولديغندن، بو اوغورده «مشار اليهك بعض موفقيتسزلكلره دوچار اولمش بولونماسي احتمالي واردر.

امين بك افندي، شعرلرنده شكله پك اعتنا ايتمز. آراده‌برا تنافرلر، متروك، غير مأنوس، تكلم‌شيوه‌سني غائب ايتمش كلمه‌لر، بوزوق قافيه‌لر تصادف اولونور. مع‌مافيه، اونك غايه‌سي، اساساً فكرت كبي سوسلو بر صنعت يابمق ده كيلدر كه، بو نقطه‌دن مؤاخذه‌يه حقمز اولسون.

*
* *

امين بك حقنده بعض فكرلر:

« توركلك سزي آلتي عصر بكلدي. »

— ميستر كيب —

« . . . . وطننده تقدير وترغيب بولاماسه‌ده، كنديسي بز غربليلر ايچون، تورك ادباسي آراسنده مليتك حيات وتصوراتي صدق ايله ترسيم و افاده ايتمك اوزره ظهور وتجلي ايتمش غايت جذبه‌دار برشاعر قالاجقدر. »

— دوقتور كيزه —

« درسعادتده صاحبي آلديغم توركجه شعرلر نام كتابكزي اوقويوب آثاركزك علويت حسيات وحسن آهنكنه او قادار مفتون اولدم كه وطنداشلرمه منظومهٔ فرحفزالركزله آشنا ايتمك ايچون موسقووا مستشرقين جمعيتنده اولك اوزرينه افاده ايتدم. »

— ولاديمير مينورسكي —

« طينت و ماهيتمزه منسوب ديمك اولان بو وادئ شعره دوام ايتديككز . بو يولده ايلريلهمك ايستهديككز تقديرده رغبت عموميهنك سزى تشييع و استقباله شتاب ايدهجكندن امين اولابيليرسككز . شعركز اوقونوركن نزدمده حاضر بولونان بتمش ياشنده براختيارك كوزلرندن ياشلر آقيورهدى . ديديكم رغبت عموميه ايچون بونلر برر اشارت ، بلكهده بشارت اتخاذ اولونابيلير . »

— عبدالحق حامد —

« بندهكز ظن ايدهردم كه ، او مبارك ، او رقيق حسلرى اوطرز بيان ، اواصول نظم احاطهدن قاصردر . ظمك حقيقتدن اوزاق قالديغنى بوطبيعى اثرلر بكا آكلاتدى . »

— استاد اكرم —

« شعركزى اوقوركن برشىئه چوق دقت ايتدم ؛ ديكلهيهنلرك ايچنده هيچ برى سسكزه مباءى قالمايوردى . حتى كوچوك حلوق بيله ..... خالد ضيا بك ، پارماقلرينك آراسنده توتوب بولهنن سيغارهسنى سهكهدى ، حكمت بك برنده دوغرولدى ؛ بن موفقيتكزى تبريك ايچون نه ديهجكمى شاشيرارق اوله صبرلرده دائما بيديغم كبى شاشقين بر اوت ـ له كولومسهدم . دمميندن برى چهرهسى اللرينك ايچنده . صاچلرى اوموزلرنده ، كوزلرى دودلركزده ، مسحور و مدهوش ، دكلهين خلوق . يالكز او وضعيتنى ده كيشدرمهدى . هپمز بر كوزهل تنيدهنك ساءى ارلق صفتنده اتحاد ايديورق . »

— توفيق فكرت —

« تورك شعرى نامنه بر مكتبك شرف تأسيسى تماماً سزه عائددر . »

— رضا توفيق —

« استقبالده توركك كونشى بوتون شعشعهسيله دوغديغى كون ، اونى تجله جيان روحانى قاوللك اوكنده الندهتورك سازيله مطلقا بو سوكيلى شاعر بولوناجق . »

— كوپريلى زاده محمد فؤاد —

شهید، یاخود، عثمانك بورکی

ای کوزل کوی! ویران اولما؛ صاقین شو کنج یاشکده،
طاغلرکده تازه اوتلر، پنبه کللر بیتر کن.
ای چوبانلر! بنی آکاه؛ جوشغون صولر باشنده،
یاپراقلرك آراسنده یاورو بر قوش اوترکن.

ای پارلاق آی! ایشیغك صاچ؛ یولجیلرك کوزینه؛
او پرده‌که کوتو کیجه کیزله‌مشدر مزارم.
ای یولجیلر! بنی صورك؛ ماتمك اوزینه؛
او کونده‌که بر زلزله دوزله‌مشدر مزارم.

ای ترك قیزی، ای آنا! «صوص!» سنده طویغو یوقمی در؟
بر اوغلکی، بر غنچه‌کی قربان ایتدك چوقمی در؟
هر یانه قایغو چوکمش شو وطنك بوتنده.

ای ترك ایلی، ای وطن! سن هر بر یردن اولوسك!
اسکی، یکی، طاتلی، یانیق سسلر ایله دولوسك!
سوکی، کنجلك، ایستك، صاغلق فدا اولسون یولکده.

— «تورکجه شعرلر» دن —

بيراوه بنى حايقيرايم

بن ك حقير بر انسانى قارداش طويان بر روحم ؛
بنده اسير ياراتمايان بر تا كرى يه ايمان وار ؛
ياچاورالر آلتنده يوقسول بنى يارالار ؛

مظلوملرك انتقامى اولمق ايچون طوغمشم.
وولقان سونر، لكن بنم آلولوم اكسيلمز ؛
بورا كچر، لكن بنم كوپوكلرم كسيلمز.

بيراق بنى حايقيرايم! صوصارسام سن ماتم ايت ؛
اونوتماكه شاعرلرى حايقيرمايان برملت
سونلرى طوپراق اولمش اوكسوز چوجوق كبيدر ؛

زمان اوكا قان طاملايان ديشلرينى كوسترير.
بو زاواللى سورو ايچون نه مرحمت، نه حقوق ؛
يالكز بر سرت باقيشلى كوز، يالكز آغير بر يومروق!..

— « تورك سازى » دن —

نفاوه

اى وطنك افقنده ايصليق چالان باقوش...
لعنت سكا، صوص، بوغول: قهقهه كـ... ...
اوت سنك فيرطيناك هر بورادن ظالمدر ؛
سنك آلچاق حرصلرك كردابلردن درينددر ؛
سنك قانلى كينلرك قايالردن كسكيندر ؛
سنك ملعون روزكارك دنيالرى تيتره تير ؛

بر دولتی اویله بر فلاکتە دوشوردور ،
تهلکه‌یه آتارکه، بورده بویوك بر ملت ،
شرف، ناموس، حریت..
بر کمینك انقاضی کبی باتار وچوروردر.

ای تاریخك فنری! سن بزلره ایشیق ویر؛
قورتاریجی نورکی شمشك کبی پاریلدات؛
کوزمزی کور ایدن قرانلغی آیدینلات،
نرده‌یز؟ نره‌یه کیده‌جکز؟ یول کوستر!

و کوستر که: زمانك قوملرنده قاچ مزار،
شو اوغورسز نفاقه قربان اولمش قاچ وطن ،
قاچ زاواللی هندستان،
قاچ زاواللی بخارا، قاچ زاواللی قریم وار؟...

— « تورك سازی » ندن —

ای تورك اوپانه

ای ملتم! سن بوندن تمام بش بیك ییل أول
آلتایلرده یاشارکن ،
تاکریك سکا دیدی که: «أی تورك عرقی، بو یردن
کونشلره سوزولن قارتال کبی اوچ، یوکسل!
سنك هر بر قومی رام ایدیجی اللرك

بوتون مغرور باشلره ييلديريملر صاچاجق ؛
سكا چينك ، ايرانك ، هندك ، مصرك ، هربرك
أر ايسته‌ين تختلری قوللرينی آچاجق . »
سن بو سسك أوكنده روزكار كبی طولاشدك ؛
سرت يله‌سی ديكيلن آرسلان كبی صاواشدك ،
أيلك أرلری طانيبان
بوزلو آلپلر ، قافقاسلر ..
طوفانلرله چاغلايان
جوشقون نيللر ، آراسلر
سنك كبی بر بيكيت و بر اولو ملتی
هيچ بر زمان كورمه‌دی .

— « ای تورك اويان » دن برپارچه —

آه استانبول .. بوتوركلكك مدنيت تاريخيدر ؛
اونك يدی تپه‌سندن
مرمره‌يه ، بوغاز ايچی صولرينه عكس أيله‌ين
سرايلری ، قبه‌لری بش يوز ييلدن خبر ويرير .
او جهانكير فاتح بورده شرقك أسكی آسياسنه
آوروپادن يكی بر نور كيرسين ديه قاپی آچمش ؛
قراللرك ، پاپالرك فضيلتسز دنياسنه
توركك دوغرو وجدانيله ، اخلاقيله حيات صاچمش .

بورده يكرمى دوقوز خاقان شرفلرله تاج كيمشلر ؛
بو ير ، شانلى بر ملتك
اهراملردن داها بويوك بر ييقيلماز هيكليدر ،
بو ير ، رسول محمدك
حجازينك ، كعبه‌سنك ، هر شيئنك تمليدر .
بو بلده‌نك آرقاسنده مسلمانلق ، توركلك واردر ؛
اگر بورا صارصيليرسا بوتون بونلر هپ ييقيلير .
ناصل اولور ، هر افقنده كالرك ، سنانلرك
جامعلرى پاريلدايان ،
نديملرك ، نفعيلرك سازلرينى چاغيرتديران
بودنيانك اك سه‌ويملى ، كوزه‌ل شهرى الدن چيقسين ؟
بر بويوك تورك خاقانك يوكسلتديكى بر حصارده
روس چارينك قارا قوشلو بايراقلرى دالغالانسين ؟
پيغمبرك فاتحى مدح ايتديكى بر دياره
بو فاتحك صندوقه‌سى ، كميكلرى پارچالانسين ؟

— « اوردونك دستانى » ندن بر پارچه —

بارلا ، يوكسل ، اى دجله .. ارضك اولو ايرماغى !
اى شانلرله صاللانان عصرلرك قوجاغى ،
نهرلرك سلطانى !
سن آللهك اوكدوكى دورت ايرماغك بريسك ؛

ابديت طاغندن شرقه ايمش پريسك .
بش بيك بيلدر دبكلييور ، انسانيت سسكى ؛
مدنيت اوپويور ، آياغكك ايزينى .
يوز كولكه‌لى اورماندن كچن غانژلر دلبرمش ؟
بو ايرماقده يوزه‌رمش ، زانباق تاجلى قوغولر .
شكاله‌نك قيزلرى بورده توركو سويله‌رمش ؛
ايلك چيفتلرى طانيرمش ، بو مقدس ، پاك صولر .
براهمه‌يه عشق صونان بو اختيار نهرمش ؛
فيل ديشندن پاغودلر بو صولره اورورمش ؛
رامايانا شاعرى بو ساحله كليرمش ؛
بامبولرك آلتنده رسول كيبى طورورمش .

اوت ، بونده كوزللك ، اسرار ، شعر ، عشق واردر ؛
بزه هندى سويله‌يه‌ن بو مبارك صولردر .
فقط اى سن ، اى دجله ،
اى الك عزيز چايلرك ، ايرماقلرك كوزه‌لى ،
اى روحلرى اوله‌يه‌ن كچمشلرك صاف ديلى !
سن‌ده بزه عراقك تاريخنى نقل أيله ؛
محمدك شرقنك حياتنى نقل أيله ؛
فضولى‌نك عرقنك اجدادينى نقل أيله !...

— « دجله اوكنده » دن برپارچه —

یارا صارمق ، جان قورتارمق ..
بو نه أیی ، نه كوزەل ایش ؛
قوللرینه جناب حق
بوندن بویوك عشق ویرمەمش .

كوكدن كلەن برسسیدر
بو مقدس محرابلرك ؛
أك الٓهی نغمەسیدر
آلتون تللی ربابلرك .

بر آیدە یاریلداتیر
هیكلتراش آق مرمردن ؛
برسلسبیل چاغیلداتیر
معمار یشیل چینیلردن .

لكن سزك كعبه قورار
او مبارك اللركز ؛
حقك نوری كیبی پارلار
وجدانلردە اثركز .

سز كوكلەلی پیكارسكز
صوسز أولوم طاغلرندە ؛
بلبل سسلی قوشلرسكز
ویران كوكل باغلرندە .

بیراقماسین اللهمز
چاتیلری مرحمتسز ،
وطنلری قهرمانسز ،
بزی سزسز وشفقتسز!...

— « خسته باتیجی خانملر » دن برپارچه —

براقیکز نه کورمك ، نه ایشیتمك ایسترم بن ،
بونلر بنم روحمه جهنمدن پنجره‌لر ؛
زبانیلر ، غیالر کوستربیور بکا هر یر .

بیقدم آرتیق بوملعون تماشایی سیر ایتمکدن ؛
بوندن صوکرا کورمز کوز ، صاغیرقولاق ایسته‌یورم ؛
کائناتی شفقسز کیجه بولمق ایستیورم .

لکن وجدان .. بونی کیم صاغیر وکور ایده‌بیلیر ؟
احتمال که بن بوتون آتشلری سوندوروروم ؛
هپ حایقیران سسلری دیلمسزلره دوندوروروم .

بلکه بنم اوکمده هرشی مسکین وعاجزدر ؛
یوق ایده‌مم فقط بن وجدانمك صداسنی ،
اونك بکا رب کوزی کیبی باقان ضیاسنی .

اویله ایسه ای جنون ، ئولدور بنم ذکامی سن !
اینسین بنم بینمه غضبكك ییلدیریمی ؛
سونسون بنم فکرمك ، دوشونجه‌مك قیوپاجیمی .

هیچ بر خولیا ، بر امل سزیلمه‌سین کوزلرمدن ،
نه ایچون حقیقت بر قاراکلق خیال اولسون ؟
وجدانمك آغزینه قدید کبی طوپراق دولسون .

دوداغمدن دوکولسون هذیانلر ، بد دعالر ،
بولوطلرك اوستنده اوغولداسین چیلغین سسم ؛
تپه‌لردن دیو کبی کوکله وورسون قورقونج عکسم .

بن سمایه ، دنیایه قوییویره‌یم قهقهه‌لر ،
یووارلایم طاشلری بلده‌لرك اوزه‌رینه ،
توکوره‌یم یوملدن کنجلرك یوزلرینه .

— « عصیان » دن بر پارچه — [*]

—

پترسبورغ

ای پترونك بلده‌سی ، قاترینك ملعون شهری !
بر بوز آبی کوزیدر ، حوصله باقان هر پنجره‌ك ؛
دعالرك ، او سرخوش تورکولرك کبی سسلری ؛
وحشیلرك پوتیدر ، او قارا قوش باشلی چهره‌ك ...

سنك باکر وطنلر ندیمه‌لك قربانیدر ؛
کوز یاشیله ، قانلرله یوغورولمش تملرك
« نهوا » لردن طوپولان اسیرلرك فغانیدر ؛
بر مزار طاشنی آکدیرییور هیکللرك .

[*] (عصیان) ، (تورك یوردی ، ییل ۷ ، صایی ۲) ده
بو پارچه نقصان اولارق باصیلمشدر .

هرشی طورسون ، « وه‌زوه » لریدی کوکه یانغین صاچسین ؛
قاصیرغالی طایفونلر انکینلرده کرداب آچسین ؛
قاپیتوللر یوکسلسین ، شو دنیانک یوز یرنده .

لکن سنلک دیکیلی طاش قالماسین اوزه‌رکنده ؛
یووا اولسون اوغورسز بایقوشلره هر دیوارک ؛
یره چکسین تختلرک ، کرسیلرک ، سرایلرک !..

رضا توفیق بك

۱۲۸۵ سنه‌سنده زغرهٔ عالی جسر مصطفی پاشاده دوغمشدر.

باباسی، اوراده قائمقاملق ایده‌ن خوجا محمد توفیق افندیدر. کندی روایتنه نظراً، باباسی طرفندن آرناوود، آناسی طرفندن چرکسدر. ابتدائی تحصیلی آلیانس ایزرائیلیت مکتبنده‌در. برمدت ایزمیتده ارمنی مکتبنده‌ده دوام ایتمشدر. بو یوده‌یکی زمان مکتب ملکیه‌یه قید اولونمش. اورادن طرد ایدیلنجه ملکیه طبیه‌یه کیرمشدر. طبیه‌دن دیپلوما آلمشدر. بو مناسبتله کندیسنه دوقتور صفتی ویریلمکده‌در. مملکتمزده آنسیقلوپه‌دیك معلوماتی حائز ادامله‌رك برنجیلرندندر. اونك ایچون بوذاته فیلسوف‌ده دیرلر.

أبی زمان مجلس صحیه اعضالغنده بولوندی. مشروطیتدن صوکرا مبعوث اولدی. برچوق مکتبلرده معلملکی واردر.

اورتا بویلو، ضعیفجه، فقط قوی و کمیکلی، ألا کوزلو، بالخاصه مجلس آرا و خوش صحبت، دیکه‌رلرندن زیاده سویله‌مکی سه‌وه‌ر، کندی منقبه‌لرینی انلاتمقدن

حفظ دوبار ، مملکتمزك مختلف دیارنده‌کی شیوه‌لری تقلیدده موفقیت کوسته‌ریر، عینی زمانده نطوق وخطیب بر ذاتدر .

اثرلری | منظومه‌لری هنوز کتاب صورتنده انتشار ایتمه‌مشدر . أسکی یکی بر چوق مجموعه‌لرده، معلوماتده ، ثروت فنونده، چوجوق باغچه‌سنده ، باغچه‌نده ، ربابده ، پیامده ، آتیده بر چوق شعرلری باصیلمشدر .

أدبیاتمزده موقعی | بو ذاتك روحنده دەرین بر شاعرلك واردر. « فجر اولین » کبی فلسفی برمنظومه‌نك ، حتی بزم أدبیاتمزده اشی آزدر . مع مافیه لسانی چوق قاریشیقدر . هجه وزنی قوللاندیغی حالده ، ترکیبسز کوزل تورکجه‌یی ، صرف برعناد نتیجه‌سی اولارق قبول ایتمه‌مشدر . حتی « قاموس فلسفه » سنك مقدمه‌سنده ، هیچ ده لزومی یوقکن ، بوطبیعی دیلك اصولی برشکلی اولان « یکی لسان » ك علیهنده بولوندی . بوکون، یالکز ملی وزنله یازدیغی حالده غیرطبیعی عرب وعجم ترکیبلری قوللانمقده حالا اصرارایدییور. اثرلری ایچنده، یالکز بك اسکیدن یازدیغی « سلما سن‌ده اونوت یاوروم ! » کبی بر ایکی پارچاسی ، أمین بك طرزنده آچیق لسانله‌در .

صوك پارچالرینك اکثریسی « تکیه أدبیاتی » نك

نظیره‌لریدر. فی‌الواقع، قوللاندیغی ترکیبلر، بوادبیاتده اصطلاح اولان برطاقم قلیشه‌لردر. بونلره برشی دینه‌مز. لاکن، یکی طرزده‌کی شعرلرنده‌ده اجنبی قاعده‌لر استعمال ایدییور. ایشته، اصل اعتراض، بونقطه‌یه متوجهدر.

ظنمجه، شعرمزك تاریخی، کندیسنی، تکیه ادبیاتنی موفقیتله تقلید و تکرار ایدن یکانه شاعر اولارق کوسته‌ره‌جك؛ فقط، صاف تورکجه‌یه چالیشمش اولارق؛ اصلا..

*

سلما! سن‌ده اونوتمه یاوروم

بر آقشامدی: أوده‌ده أجل قاناد کرمشدی؛
آننه‌کی، بر جلاد کبی، اوروب یره سرمشدی..
أولوم ایله چپه‌له‌شن بر حیاتك کوره‌شی،
سکز ییلدن صوکرا دینمش، نهایته ایرمشدی..
اطه‌لرك دکزنده باتان آقشام کونشی،
سونوك، أولکون ایشیغنی چاملقلره دوکمشدی..
أوده یوقدك؛ صوکرا کلدك.. طاغده، قیرده کزمشدك..
لکن بیلمم، بویوقلغی نردن، ناصل؟ سزمشدك..
کوزه‌ل ألا کوزلریکه بر اوکسزلك چوکمشدی..
کوز یاشمده دهشتلی برسر آرایان کوزلرك،

ایصسز قالان وجدانمه قاراكاقلر سرپردی .
« بابا ، آننه‌م ، نرده ؟.. » دیدك ، هپ تویلرم اورپردی ؛
خنجر كبی تا روحمه باتدی یانان سوزلرك .

او كون بوكون « آننه‌م نرده ؟ » دییه بعضی صورارسك ،
كولومسه‌رم ؛ كوزیاشلرم ساكن ساكن آقاركن ،
اوزاقلرده برشی آرار ، افقلره باقاركن ،
بنم دالغین كوزلریمده ، خیالنی آرارسلك ..

اوطالعسز بیچاره‌یی ، باق ، بن بیله اونوتدم ؛
كوكلمده‌كی ایكیلتی‌یی نینیلرله اویوتدم ..
اونوت قیزم ، سن ده اونوت .. آه كیما آرتیق آدینی ،
یابانجی‌در بزه ، صورما اوزوللی قادینی ..

صورما قیزم ، صورما ؛ یاوروم ، بن ده بیلمم نرده‌در ..
اونی اورتن قاره طوپراق برقاراكاق پرده‌در ..
« او آغاجلر نره‌یی‌در ؟ » دییه صورما كوزه‌م ،
كل ، سنكله یاپا یالكز چامالقلرده كزه‌لم ..

او آغاجلر باتوب كیدن كونشلرك آتوابكه
او سرولر خیال اولان وارلقلرك اوابكه
باق بویانده داها دلبر فدانلر وار ، قوشلر ...
بیاض ، پنبه چیچك آچمش ، كلین كبی آغاجلر ..

بهار اولمش . باقی هر یره حیات نوری صاچیلمش ؛
کوز یاشلرك دوکولدیکی یرده کللر آچیلمش .
کونش سنك ، بهار سنك . باقی سن ده بر چیچکسك ؛
کوکلم ایچون یارادیلمش بر سوکیلی ملکسك .

کول که بنم کوسکون کوکم او کولوشه اوزولسین .
سسسز داغلر قهقهه‌که جواب ویرسین ، بیرلسین .
اولوم شکلنده‌کی سرك معناسنی دوشونمه ؛
کولکه کبی بر وارلغك معناسنی دوشونمه .

صباحی یوق ، نهایتسز قاراکلقلر ایچنده ،
بر قیویلجیم کبی ، بر آن پارلیورز ، سونه‌رز ..
وارلق بودر بنم ایچین ؛ حتی سنك ایچین ده ؛
« بر حقیقت وارمی ؟ » دیرکن بر خیاله دونه‌رز .

نیجه یوزلر کورده‌؛ کچدی .. بن اونوتدم ، بس بللی .
هر چهره بر خیالتدر بو سوره‌کسز رؤیاده ؛
اونوت یاوروم ، سن ده اونوت ، بو أولوملی دنیاده
هر جفانی اونوتمقدر بزلر ایچین تسلی ..
صوك بهارك ماتمنی کوزلریمده اوقوما . . .

ادیب صاحب مسلك امین بكه

ای قهرمان امتك سودی تمیز اولادی !
حقیقةً سن بر تورکسك ، دینك ، جنسك اولودر .
هر بر تورکك ئوز دیلیدر وجدانـكك فریادی ؛
سن شاعرسك سینه‌ك ئوزك آتش ایله دولودر .

سندن أول سوز دللالی اولمق بزده مودا ایدی ؛
أدبیات میدان یری ، بر داراجق اودا ایدی :
أدب دیمك ، صالونلرده چیچك آلوب ویرمكدی ،
ئوز دیلنی یادیرغامق ، تورکلـكنی یه‌رمكدی .

قلمكله او دیواری صارصوب ییقدك ، دەویردك !
ارطغرلك روحنی شاد ایتدك ، بو بر غزادر .
سن بر یانغین عرصه‌سنی كلستانه چه‌ویردك !
« قورومش بر فدانه جان ویردك ! » دیسه‌م سزادر .

یوقسول قالان بر یتیمه آجیدك ، أل اوزاتدك !
مدنیت سرکیسندن أرمغانلر كتیردك ؛
مردار آیاق ایزلرنی چیچكلرله قاپاتدك .
بایقوش ئوتەن ویرانه‌ده غنجه کوللر بیتیردك !

هر كس شعری آوروپادن كلمه متاع صانیردی ؛
كوزه‌للـكی یوزنده‌كی پودراسندن طانیردی ؛
او یابانجی كوزه‌للكك دوزكوننده‌ن ایكره‌ندك ؛
عثمانليلق دویغوسنی سن بابا كدن اوکرندك !

صاحل رئیس ! او محترم اختیارك دیزنده
قوت بولدك ، سوز اوکرندك ، ئوكود آلدك ، بویودك!
تورك ایلنه بر یول بولدك آتالرك ایزنده ؛
همتكی آلقیشلار ، غازیلری سوكه‌دك !

شعری بر ذوق ایده‌نلری بیكیت زمان ئولدوردی ؛
سن وجدانلر فتح أیله‌دك ، كوكلرده یاشارسك !
بو نه موطلو ! سنك سوزك تورك یوزینی كولدوردی .
آرتیق آدك تاریخكدر ، أفقلردن آشارسك !

دیوانه

ایصسز ایللرده

دون كیجه یأس ایله كندمدن كچدم ؛
تسلی آرادم میخانه‌لرده .
بخت دون ألندن بر طولو ایچدم ،
او نشئه قالمامش پیمانه‌لرده ! .

اوكسزم ؛ بو ایلده نه یولداشم وار ،
نه آنام ، نه بابام ، نه قارداشم وار ؛
نه یامان طالعم ، دردلی باشم وار ..
دینمدن آكلار یوق بیكانه‌لرده !..

چوللی‌در بو یارب ؛ سس یوق ، صدا یوق ،
كلشنلر بوزولمش ، بوی وفا یوق ؛

أرلری دولاشدم ، بر آشنا یوق ؛
آی بالقیر [*] اوایصسز غمخانه‌لرده ا.

غیب اولمش نینه‌مك یشیل مزاری ،
روحمده تیتره‌یور فریاد وزاری.
بو الم باغنك یوقمی بهاری ؟..
ماتم قاناد کرمش بوش لانه‌لرده ا..

کوللره صوصامش آهولر کلیر ؛
غربت ایللرندن قومرولر کلیر.
ییقیق تربه‌لردن هوهولر کلیر ،
کوکرجین دم چکر ویرانه‌لرده ا..

هر نه‌یه دوقونسه‌م زحمت رقت وار ؛
نه یانه باقینسه‌م رنك فرقت وار ؛
چاقانیر آغلار بر آه حسرت وار ،
صولرله چاغلایان ترانه‌لرده ا...

کیم اولدی ، بیلمه‌دم ، بو حاله سبب ،
آغلارم ، امیدم هبا اولدی هپ ،
بنده‌کی سوز دل وارمیدر عجب ،
طوتوشوب جان ویره‌ن پروانه‌لرده ؟

هی رضا ! ایچکده عشق اودی یانار !
براو کماز یاره وار ، دینمه‌یوب قانار !

[*] ضیانك دالغلانماسی.

بر کون کلیر سنی بتیملر آ گار ؛
دیللرده دولاشان افسانه‌لرده !...

آقشام غریبلکی

بر آقشام قیرلرده قالدم آواره ،
پریلرله هر بر مسکوندر صاندم.
حیرتله باقدقجه او وحشت زاره ،
اسرار حسن ایله مشحوندر صاندم .

یوروزکن بنمله داغ، طاش یورودی ؛
هر آغاج پیشنده کولکه سورودی ؛
ایناندم‌که هر شی بنی کورودی .
حضورمله عالم ممنوندر صاندم .

أزلدن بریدر او مجرا یره
نینیلر سویله‌رمش برسرین دره .
سرینی بکاده آچدی مشجره ؛
کنجلکم اوراده مدفوندر صاندم .

چاملر قاناد آچمش برهما کبی ؛
چایبرلر مکوکب برسما کبی ؛
چیچکلر عجائب معما کبی ؛
نه کوردمسه شاشدم افسوندر صاندم .

سودالر دميدى ، بلبل چيلردى
سروستان ايچنده بر سس كولرد ؛
چيچكلر قوشلردن بوسه ديله‌ردى ،
كائنات عشق ايله مجنوندر صاندم .

سنه‌نك صوك بهار فصلى كيبيدى ؛
طوپراق ، بولوط ، ياپراق پاصلى كيبيدى ؛
سرويلر قارارمش ، ياسلى كيبيدى .
دوشونه‌ن قايالر محزوندر صاندم .

مغربى ياقمشدى فرقت آتشى ،
يووايه دونمشدى هر قوشك أشى .
داغلره ياصلانوب ياتان كونشى
يارالى ، خسته‌در ، يورغوندر صاندم .

نوش ايتدم كونشك آقان رنكنى
روحمى حظ ايله ياقان رنكنى ،
أفقده كورنجه او قان رنكنى ؛
فلكلر بن كيبى دلخوندر صاندم .

صيرا داغلر موردى ، صولر قيرميزى ؛
صولرى بكله‌ردى بر پرى قيزى ؛
آلتندن اوپركن آقشام ييلديزى
يشيل كوزلرينه مفتوندر صاندم .

صو کنارلرنده لاله‌لر واردی ؛
کوللرده آتشین هاله‌لر واردی
اوزاقدن عکس ایدن ناله‌لر واردی
بر آهو قلبندن وورغوندر صاندم .

رنك حسن أمردی آی ، ئولکر ، چمن
کونلك جان چکیشن صولغون لبندن ؛
او اقشام هر شیئی بنبه کوردم بن ،
او یرك مهتابی کلکوندر صاندم .

—

نفس

بکا سؤال صورمه ، جواب مشکل‌در ؛
هر سری بن سکا آچامام خواجه‌م !
حقك خزینه‌سی داری ده‌کل‌در ،
جامع آولوسنده صاچامام خواجه‌م !

قید آخرتله دوشمم محنته ؛
بن بورده مأمورم شیمدی خدمته ؛
حیوان اوتلاتیرکن کیدوب جنته
سکا حله طونی بیچه‌مم خواجه‌م !

معراجی آکلاتمه اشك ده‌کلم !
بیلدیکك قدرده ملك ده‌کلم !
کنهکار انسانم اورده‌ك ده‌کلم !
بو آغیر کوده‌یله اوچامام خواجه‌م !

خالق، قورقو ویرمه ولوله صالوب
دنیا و آخرت، بو کهنه قالب!
بن صوفته ده کلم جبه‌می آلوب،
عمارت عمارت گزه‌چه‌م خواجه‌م!

اولومدن اورکرمی تز اولن کیمسه؟
چوقدن مظهر اولدم بن حق نفسه!
بر دمی سوررکن اجل کلیرسه،
ایشمی براقوب قاچامام خواجه‌م!

شرابی منع ایتمه، او ده کل هنر؟
عاشقم، باده‌سز بلك باشم دونر!
کوکلمده محبت آتشی سونر،
عذرم وار ساده صو ایچه‌مم خواجه‌م!

نار جهنمی اوکه سرمه،
کناهمی دوکوب قایغولر ویرمه،
کتابده یرینی بکا کوسترمه،
بن بلك او یازی‌یی سچه‌مم خواجه‌م!

فیلسوف رضایم، دینسز آ کالاما!
دینی بن اوکرتدم کندی بابامه؛
هر ایشده اوینادم جانبازم اما
صراط کوپریسی کچه‌مم خواجه‌م!

احسان رائف خانم

ترجمهٔ حالی — اعيان اعضاسندن مرحوم رائف پاشانك بويوك كريمه‌سيدر . « بدرى تحصيلانه اعتنا ايتمش، خصوصى خواجه‌لرلرين ايله مشغولدى . نشانطاشنده بولوندقلرى صيراده صادق پاشادن، آحمد دده خيلى برمدت دانيال افنديدن درس آلدى.» فرانسزجه‌يه واقف ، عرفانى قوتلى برخانمدر . كنج اديبلرمزدن شهاب الدين سليمان بكك زوجه‌سيدر .

اثرلرى — برچوق شرقيلرى، برقاچ سنه اول انتشار ايتمش اولان « رباب » مجموعه‌سنده « ا.ر » امضاسيله باصيليدر . ١٣٣٠ ده « كوز ياشلرى » عنوانلى برشعر مجموعه‌سى‌ده نشر ايتمشدر .

ادبياتمزده موقعى — احسان رائف خانم افندى ، هجه وزنيله يازمش ايلك شاعره‌مزدر، ديديله بيلير . رضا توفيق بك ، « عاشق طرزنده يازيلى منظومه‌لر آراسنده ، (ايداليا) دينيلهن نوعك بك كوزه‌ل نوعلرى واردر ؛ فقط بعضيلرى‌نده، شكلاً عاشق طرزنده يازلمش اولمقله برابر تماماً (ئه‌مپره‌سيونيست) شعرلردندر . » ديبور. فقط ظن ايتمم‌كه ، خانم افندى، كرك مهارتجه ، كرك خيال وحسجه ، پك اوتادار اوريژينال اولسون . « كوز

یاشلری » نده ، جداً ظریف منظومه‌لره تصادف اولو-
نیور؛ و بونلر لذتله اوقونویور؛ آما، هپسنه‌ده، آنجاق،
ساده‌جه « کوزه‌ل » دینه‌بیلیر ؛ خارق‌العاده دینه‌من .
اساساً شاعره، رضا توفیق بکی آدیم آدیم تعقیب ایتمشدر.
شو فرق ایله‌که ، ذکی دوقتورك موفقیتنی تأمین ایده‌ن
وصفلر، کندیسنده‌پك ضعیفدر. مثلا « تکیه ادبیاتی »نی
بوقادار مهم بر موفقیتله تکرار ایده‌ن رضا توفیق بك ،
بوحالك بویوك برقسمنی عاشقلر آراسنده ، تکیه‌لرده
کچیردیکی اوزون زمانلره مدیوندر . ایشته بو نقطه‌دن،
احسان رائف خانم افندی، حقلی اولارق، اونك قادار
یوکسه‌له‌مه‌مشدر. رضا توفیق بك، بالذات سویله‌یور؛ « بن،
دییور، اوزمانلر عاشق طرزی اوزره بعض شیلر یازارق
غم داغیتییور، کوکل آووتویوردم. خانم افندینك شوق
فیضبارینی بو صمیمی اسکی شعرلر اوزرینه اماله ایتمك
ایسته‌دم . ذاتاً اعصابنی صارصان لیریزم ایچون بو پك
مساعد برزمین ایدی !.. موفق اولدم . »

والحاصل ، « کوز یاشلری » صاحبه‌سی، ملی وزنله
ایلك دفعه یازان بر شاعره‌من اولمق حیثیتیله ، تذکیر
وتوقیره شایاندر . فقط ، طبیعی رضا توفیق بك کیبی،
اوده « لسان »جهتندن یکیلك کوسته‌ره‌مه‌مش، عربجه،
عجمجه ترکیبلردن ، اسکی قلیشه‌لردن قورتولامامشدر.

یولجی

عسکر ایدم ، وعده‌م بیتمش دونیوردم صله‌یه ؛
سه‌وینج ایله شکر ایده‌رك جاندن ، اُوزدن مولایه .
قارارمشدی صولر آرتیق ، کون دونمشدی کیجه‌یه ،
ایشیلدایان او ییلدیزلر یول ویرمشدی نجه‌یه .
آغو کبی اسییوردی ، دوشویوردی یاپراقلر ،
چاییوردی دوشمان سسی کبی کسکین ایصلیقلر .
سلامته ایرمش ایدم ، تو که‌نمشدی اورمانلق ؛
تا اُوزاقده ، داغ باشنده پارلایوردی برایشیق .
دیمك انسان یاشایوردی او اوفاجق یوواده .
بوقوش اوچاز ، کروان کچمز ، اوکسز ، ایصسز اوواده .
آی ایشیغی دورمش ایدی چردن چوپدن اوبایه ؛
آل چوبوقلی چاپوت که‌زمش ، بکلزه‌نمشدی قابی‌یه .
یاقلاشنجه دوردم ، باقدم ، تش وارد‌ی اُوجاقده ؛
دیدم : « تا کری سه‌وکیلیسی ، وطن دوستی برقونوق
سکا کلدی ؛ آچ قاپوڭی دونیورم ، پك صوغوق . »
آرالیقدن کوردی بنی . برآه ایتدی ، ایرکیلدی ؛
اللرین قوینه صوقدی ، بوینك بوکوب دیکیلدی ؛
بکزی آتدی ، کول کسیلدی ، دیشاری‌یه فیرلادی .
اوصیراده صاندکه کوزی اکسیك برجان آرادی ؛

دیدی كه : « ای غریب یولجی ! صانما راحت اولونور،
نه ییه‌جكلك ، نه ایچه‌جكلك ، نه یاتاجق بولونور .
اوشه‌مه‌زسه‌ڭ كل بورایه ، شوراجغه ایشته باق !
شو قارا طاش یاصدیغمدر ، دوشه‌كمده شو طوپراق .
هر دویغومی آلدی كیتدی ییرمیسنده كنج ، ارکن
شو بر بیغین طوپراغك آلتنه كوچمش بر بدن .
ایكی ییلدر بكله‌رم بن بو مزارك باشنی ،
كوزلرمك یاشلریله یالا بیتدم طاشنی .
ایشته وطن اوغورنده قوربان كیتدی بو ییكیت ،
بن ده اونلك یولجیسی‌یم ، دورما یولجی ، دورما كیت !..»
— « كوز یاشلری » ندن —

آوه كل اسما

اون بشنده بر قیزدم ، كزه‌ر ، اوینار ، حوپلاردم .
منكشه‌یی نرده كورسه‌م ، دایاناماز طوپلاردم .
چای باشنده برچوبانجق هركون قاوال چالاردی ؛
سبینی آكلامازدم ، سس سز سس سز آغلاردی .
مراقمی یكه‌مه‌دم ، بركون كیتدم یاننه ؛
آند ایچیردم ، دیدم :ــ « سویله كیمدر ، قیان جانكه ؟
نیچون هركون بویله یالكز آغلایورسك بوراده ؛
كوز دیكوب ده باقیورسك ، برشیمی وار اوراده ؟..»
دیدی : — « باق ، باق ، آق كل أسما بكا مندیل صاللایور ؛

بن یاننه کیتمه‌یوردم دییه کوسمش آغلایور .
ـ « آق کل اسما ، سود قارده‌شم ؛ هم او ، چوقدن بوغولدی ،
هیچ ئولولر قونوشورمی ، چیلدیردیکمی ، نه اولدی ؟ »
دالغین دالغین چایه باقدی ، بکا جواب ویرمه‌دی ؛
فقط بر سوز سویله‌مکه آرتیق کوجی ایرمه‌دی .
ایرته‌سی کون ، کیتدم باقدم ، چوبان یوقدی میدانده ؛
چکه کلاه ، قاوال ، چاریق هپسی قالمش بر یانده .
آ کلادم‌که ، قوربان کیتمش آق کل اسما یونه ؛
ایسته‌مه‌مش باشقا بر جان یاتیرمغی قوانه .

— « کوز یاشلری » ندن ....

هجرانه

آغاجلر دوریلمش ، چیچکلر صولمش ؛
عاشقلر مجلسی سلخخانه اولمش ؛
بللور پیمانه‌لر قانلرله دولمش ؛
سس ، صدا کسیلمش میخانه‌لرده .

بلبل یوواسنه بایقوشلر قونمش ؛
لاله‌لر اوستنده قیزیل قان دوکلمش ؛
کیملر قان آغلامش ، کیم کولمش ، اوکلمش ؛
شو خراب ایدیلن بوش لانه‌لرده .

آتیلمش بریانه ، نی ، کمان ، رباب ؛
أزیلمش قلملر ، ییرتیلمش کتاب ؛
قیریلمش قانونلر ، دوکولمش شراب ؛
اجل شربتی می پیمانه‌لرده .

چیکنه‌نمش دوواقلر ، الماسلی تاجلر ؛
یولونمش او کوزه‌ل نازنین صاچلر ؛
سورونور یرلرده قانلی قیرباچلر ؛
او بزم ذوق اولان کاشانه‌لرده .

بیتمش او اولکی سلطنت ، دارات ؛
پارچالانمش ، هیهات ، مضراب حیات ؛
اوغولدار هر یانده بر سیل ممات ؛
هیولا کزییور ویرانه‌لرده .

— «کوز یاشلری» ندن —

کنج کوڭلر

ای ، کنج قانی کبی قاینایان پیکار !
ای ، آلتنده یاتوب قالدیغم چینار !
سویله‌دکجه حالا یوره‌کم یانار ،
که لکه‌ کده اوقودم کتاب عشقی .

ای قومرولو باغچه‌م ، سنبللی باغم !
ای ، بلبلی دره‌م ، مینه‌لی داغم !
سزکله کچدی الك کوزه‌ل چاغم ؛
اوراده دیکله‌دم رباب عشقی .

محبت باغنده کندمدن کچدم ؛
آتشلر ایچنده بر لاله سچدم ؛
یاندی یوره‌جکم ، قانارق ایچدم
قیزیل دوداغکدن شراب عشقی .

— « کوز یاشلری » ندن —

ضیا کوك آلپ بك

وطن نه توركیادر توركلره، نه توركستان
وطن بیوك و مؤبد بر ئولكه‌در: توران

ترجمهٔ حالی: دیار بکرده، ۱۲۹۵ سنه‌سنده دوغمشدر. باباسی، عمجه‌لری، اقرباسی هپ عالم آداملر دی. هم ده أشرافدندیلر. اوراده عسکری رشدیه‌سنده اوقودی. صوكرا استانبوله كلدی؛ بیطر مکتبنه كیردی. بو اثناده كوروشدیكی عبدالله جودت بك، ضیا بكك شرق فلسفه‌سیله اشتغالنی كوره‌رك، كندیسنه، مطلقا فرانسزجه‌یی أله ایتمه‌سنی توصیه ایتدی. او، بوندن صوكرا چالیشدی. و بیوك ذكاسی سایه‌سنده، همان بر حمله‌ده بو لسانی اوكرندی.

ضیا بك، بیطر مکتبنده طلبه ایكن، پولتیقه تهمتیله طاش قیشلاده حبس ایدیلدی. صوكرا مملكتنه سورولدی. مشروطیته قادار اوراده قالدی. دیار بكر عصیانی اداره ایتدی. حریت اعلان اولونجه استانبوله دوندی. بر مدت دار الفنونده معلملك ایتدی. صوكرا اتحاد و ترقی مركز عمومیسنه اعضا اولارق سلانیكه كیتدی. بو آرالیق اوراده‌كی كنجلرله، بالخاصه علی جانب بكله مناسبت تأسیس ایده‌رك، انتشار ایتمكده

اولان « گنج قلملر » ك توسیعنه یاردیم ایتدی. توفیق سداد ، دەمیر طاش مستعارلریله فلسفی مقالەلر ، ملیتپرورانه منظومەلر نشر ایتدی. اوزمانلر جانب بك، رسالەدە امضا تنوعی اولسون دییه متعدد أسملر قوللانیردی. بونلردن بری دە گوك آلپ مستعاریدی. مع مافیه، ضیا بكك « آلتین دستان » ی دە بو نام ایله چیقدی. بوندن صوکرا گوك آلپ اسمی بوسبوتون کندیسنه قالدی.

ضیا بك ، مملکتمزدە تورکجیلکی علمی و فلسفی نقطەلردن تدقیق ایدەرك نشر ایدەن ایلك ذاتدر. « دورقایم » ك اجتماعیات اصولنی قبول، و بزم مملکتمزدە تعمیم ایدن ینه مشارالیهدر. بوگون دارالفنوندە بو علمك مدرسیدر.

شیشمان ، اورتا بویلو ، ألا گوزلو، غایت سەویملی چهرەلی، گوستریشی سەومز ، محجوب حاللی، دائما وقور ، جدی ، بوجدیته صمیمی محفللردە آرا صیرا نکتە وظرافت قاریشدیریر بر ذاتدر.

أثرلری	قیزیل ألما : ١٣٣٠ — یکی حیات : [یاقینده چیقاجق .]
أدبیاتمزدە موقعی	ضیا گوك آلپ بك ، دائما « بن شاعر دەگیلم؛ ملته عائد دوشونجەلری داها قولای آکلاشیلماسی ایچون

منظوم یازیورز . « نیه تکرارلار . فی الحقیقه او ، « تورکجیلك ایچون صنعت » ی قبول ایتمشدر . مع مافیه ، حائز اولدیغی فلسفی ذکا ، شعرلرینه متصوفانه بر ربابیت ویرمکده‌در . اکثریا ، ایلك نظرده کوزه‌ل کورونمه‌ین مصراعلری ، نافذ کوروشلری ، اینجه دویغولری افاده ایده‌ر . فقط ، هرحالده ، شعرلرندن اعظمی ذوقی آلا بیلمك ایچون ، کندیسنك اجتماعی مفکوره‌سی ، ملته عائد دوشونجه‌لرینی طانیمق لازمدر .

تورك اساطیرینی ایلك دفعه نظممزده تجلی ایتدیرن اودر . ضیا بکه کوره ، ابداعی وملی بر أدبیات وجوده کتیرمك ایچون ، أولا بك مجهول قالان تورك روحنی ، قات قات مجهولیت پرده‌لری آلتندن چیقاروب میدانه قویمق ، ثانیاً اوروپا « Technique » نی تا یونان أدبیاتندن باشلایارق تتبع ایتمك ایجاب ایده‌ر .

یدی سکز سنه اول « یکی لسان » ك تعمیمنه بیوك خدمتلر ایده‌ن ضیا کوك آلپ بك ، بو کون ، تأسیس ایتدیردیکی « یکی مجموعه » ده ، بو اهمیتلی غایه‌سنی تعقیب ایدیور ، وایتدیریور .

*

ضیا بك حقنده بعض فکرلر :

« ضیا کوك آلپ ، اصالت وشدتی احترامه شایان بر تمایل ، انسانی اراده‌نك تقویه‌سی غایه‌سنك مفرط برطرفداریدر . . .

... اونك مفكوره‌سی ، يكی بر توورك كتله‌سی ميدانه كتيرمك ، و بونك اساسنی توورك - تاتار عرقنه مخصوص اسلامی بر حرث ايله بنا ايتمكدر ...... ادبيات ساحه‌سنده‌ده آندبنی موازنه‌لی آدیملره كلنجه ، تورك‌لرك بويوك و دواملی ملی بر ادبياته مالك اولالرينی تأمين ايده‌جك كبی كوزوكويور . بن كندی حسابمه منظومه‌لرينی اوقورکن . شيللرك بديعه‌لرينی خاطرلايورم . »

— اوتو داوتمان —

« قيزيل الماك اك مهم قيمتی . شو مقصدده مصروف اولمشندر : بز بو كتابله ، تورك « اسطوره » Myte سنه قادار ايلك دفعه اولارق كيريورز . نه‌كنيش وقوف ، نه بارز ذكاكه ، بزه « ئولكرله آيدين » ، « كوچوك شهزاده » « آلا كييك » ، « أركنه قون » كبی اشی آتی منظومه ايله بوتون تورك اساطيرينی ، تاريخی ، روحيتنی ، توركلكی تجلی ايتديره‌بيليور ...... تصادف ايتديكمز اسكی توركجه كلمه‌لر ، احيا ايدلمك ايچون دكيل ، تورك تاريخی ياشاتيلمق ايچون قوللانيلمشدر . بز بونلرله ممزوج منظومه‌لری اوقوديغمز زمان ، اسكی شان و مفخرتلرمزی ، اسرار و خوليا ايچنده ، غشی اولارق ياشايورز ...... ملی مفكوره‌مزك تظاهرنده ، مليت جريانك تكاملنده كوك آلبك - كوروله‌دن - ناصل بارز بر رولی وارسه ، ادبی مفكوره‌مزك صوك تجليلرنده‌ده اونك بليرسز نفوذينه عائد اثرلری كورويورز . »

— علی جانب —

*

آلا كيبك

چوجوقدم ، اوفاجقدم ؛
طوپ اوينادم ، آجيقدم .
بولدم يرده برأريك ،
قابدى بر آلا كيبك .
كيبك قاچدى اورمانه .
بيندم بر آق طوغانه .
طوغان يولى شاشيردى ؛
قاف داغندن آشيردى .
آتدى بنى بر كوله ؛
كولدن چيقدم بر چوله .
چولده بولدم ايزينى ؛
قوشدم طوتدم ديزينى .
كيبك بنى كورونجه
دوشدى بر يرك سەوينجه .
ويردى بكا بر آلما ،
ديدى : ديكله نه ، دورما !
داغدن يورو ، قيردن كيت !
« آلتين كوشك » ه چابوق يت !
سنى بكلەر أزلى
اورده « دنيا كوزەلى » !

بیك یىللق چله دولدی .
بونی دیدی ، سر اولدی .

. .

یدم سرلی ألمایی ،
کوردم کیزلی دنیایی .
کوندوز اولدی کیجه‌لر ؛
آق صاقاللی جوجه‌لر ،
قورقونج دیولر خورتلادی ؛
جنلر جرید اوینادی .
کسیك باشلر یورودی ؛
صاچلرینی سورودی .
برده باقدم : ملکلر ،
باشلرنده چیچکلر ،
دیولره أل باغلایور ؛
کیزلی کیزلی آغلایور .
قیلیجمی چیقاردم ؛
پریلری قورتاردم .
قورتاردیغم پریلر ،
آدیم آدیم که‌ریله‌ر ،
قانادینی آچاردی ؛
سلام ویریر ، قاچاردی .

. .

آز أوز كيتدم ... دولاشدم ؛
آلتين كوشكه اولاشدم .
بر قاپيسى آچيقدى ؛
اوته‌كى قاپانيقدى .
قاپالى‌يى آچارق ،
آچيغه ووردم قاپاق .
آت اوكنده أت واردى ؛
ايت اوت بيه‌مز آغلاردى .
اوتى آته يديردم ؛
أتى ايته يديردم .
آچدم بر ألماس اودا ،
ديو شاهنى اويقوده
بولدم ؛ كسدم باشنى .
ديدم : اى عفريت ، هانى ،
نرده دنيا كوزه‌لى ؟
ديدى : ألكده ألى .
دوندم ، باقدم : بر قيرغيز
البسه‌لى كوزه‌ل قيز
دورمش ، باقار يانمده .
شمشك چاقدى جانمده ...

کولدی ، دیدی : تورك بکی ،
طانیدکمی کیمکی ؟
کیمسه بنی بو دیودن
آلامازدی . آنجاق سن ،
قایا دەلدك ، داغ یاردك ،
کلدك ، بنی قورتاردك !
آه او ایمش آکلادم .
سەوینجمدن آغلادم ؛
دیدم : توران ملکی ،
تورکك یوجه دیلەکی !
یوز میلیون تورك بو آنده
سنی بکلەر توراندە .
هایدی چابوق وارالم ،
قارانلیغی یارالم ؛
سونوك اوجاق جانلانسین ،
یوقسول تولکه شانلانسین .

. .

اینەدك ، ایتی اوقشادق ؛
آت صیرتنه آتلادق .
کچدك نیجه داغ ، قایا ؛
کلدك دەمیر قاپی یه .

قاپانالی چوق یپلدی .
آچیل ، دیدم ، آچیلدی .
یول ویرنجه کیزلی یورد ،
آلدی بزی بر بوز قورد ؛
قاف داغندن گچیردی ؛
تورك ایلنه گتیردی .

دورما وور !

دورما ، یونان دورما ! کبریکی آرتدیر !
تورکلکك ، باشنه حقارت یاغدیر !
او یویان برقومه بوذلت آزدر .
وور ، اسکی کوله‌سی ، اوتاندیر اونی !
بیراقما اویوسون ، اویاندیر اونی !

بویوردك خزنه‌سی اونك النده ،
فقط آناختاری سنك بلکده ؛
قالمش آچ وغریب کندی ایلنده .
وور ، اسکی کوله‌سی ، اوتاندیر اونی !
بیراقما اویوسون ، اویاندیر اونی !

زورلا اونی ، یکی روشه گیرسین ؛
گمی یاپسین ، آلیش ویریشه گیرسین ؛

قابزیتالر آچسین ، هر ایشه کیرسین .
وور ، اسکی کوله‌سی ، اوتاندیر اونی !
بیراقما اویوسون ، اویاندیر اونی !

صیقیشدیرکه اوردو ، دوناغا یاپسین ؛
غربده نه ترقی کوروسه قاپسین ؛
تورکلکی طانیسین ؛ تاکری‌یه طاپسین .
وور ، اسکی کوله‌سی ، اوتاندیر اونی !
بیراقما اویوسون ، اویاندیر اونی !

ظن ایتمه ، یاپدیغك خوشه کیتمه‌یور ؛
ترقیمز قوشه قوشه کیتمه‌یور ؛
امین اول ، امکك بوشه کیتمه‌یور .
وور ، اسکی کوله‌مز ، اوتاندیر بزی !
بیراقما دالالم ، اویاندیر بزی !

— « قیزیل الما » دن —

حیات بولنمه

یوجه تاکریم ! نیچون بنی ایچلی یاراتدك ؟
یاخود نه‌دن قایغیسزلر ایچنه آتدك ؟
دردم یوقکن نیچون بکا درمان آراتدك ؟
بن دردمی کوستردیکك درمانده بولدم .

ویردیککك ، بکا طلسملی بر سر قوطوسی ،
آچدم ، اوده خیالك قاچدی اویقوسی ؛
باشقالاشدی ، بیلدیکمك بوتون دویغوسی .
آیلنجه کندمی بر هجرانده بولدم .

فیصلدادك قولاغمه دهدیندن دهرین
چوق نکتهلر ؛ آکلامادی عقلم هیچ برین ؛
روحمده‌می ، سماده‌می ، نرده‌در یرك ؟
نه زمینده سنی ، نه زمانده بولدم .

وارلق نه‌در ؟ صورمقسزین یاشانمازمیدی ؟
بو سرکی فاش ایتمه‌سه‌یدك روح قانمازمیدی ؟
کوکل اویور اولسه‌یدی ، هیچ اویانمازمیدی ؟
کوزلرمی برداغیلماز دومانده بولدم .

ییلدیزلره باقدم ، سندن خبر کوره‌مه‌دم ؛
سنی آرار ایکن بیلسه‌ك ، نه‌لر کوره‌مه‌دم ؛
یری قات قات سوزدم ، سندن اثر کوره‌مه‌دم ؛
بر وجدانده سنی ، برده قرآنده بولدم .

حقیقتك یوزنده‌کی سیاه دوواغی
آچمادم ، طوتمادم قاچان آراغی ؛
تسلیم‌ایلدکده ، فراغتده کوردم فراغی ؛
آمان طلب ایدوب اونی ایمانده بولدم .

حيات يولى اوچورومل‌و : داغلق ، قايالق؛
اراده‌ده عزمسزلك ، گوچده ياپالق ؛
وجدانمده نه قوت وار ؟ ديركن مايالق ،
بوقوتى جانده دەكيل ، جاناندە بولدم .

جانان كيم ؟ اوبر كوزلرە كورونمز پرى ،
بر آيدركه كوكللردە پارلار ايزلرى ؛
كوك يوزندە آراركن بن او دلبرى ،
اونى كوكده دەكيل ، يرده : توراندە بولدم .
— « قيزيل الما » دن —

توركە كورە وظيفە

وظيفە نە ؟ كوكدن اينەن بر سسدر .
صويدن كلن دويغولرە معكسدر .
بن عسكرم ، اواوستمدە قوماندان ؛
باش أگەرم هر امرينە صورمادن .

كوزلرمى قاپارم ،
وظيفەمى ياپارم .
حكمتنى صورمام ، اينجە أله‌مەم؛
امردر ، اوكا قارشى كلەمەم .
حقلغنه أيله‌مشم قناعت ،
بندن اوكا قيدسز ، شرطسز اطاعت .

کوزلرمی قاپارم ،
وظیفه‌می یاپارم .
بنم حقم ، منفعتم ، آرزوم یوق ...
وظیفه‌م وار ، باشقا شیئه لزوم یوق .
عقلم ، کوکلم دوشونجه‌لر ، دویغولر ؛
اوندن کلن بویروقلره اویارلر .
کوزلرمی قاپارم ،
وظیفه‌می یاپارم .
وار دیمزدم بو دنیانك اوته‌سی ،
اولماسایدی وظیفه‌مك کورسسی ..
بو سس مطلق ماورادن کلییور ؛
حق نرده‌یسه تا اورادن کلییور .
کوزلرمی قاپارم ،
وظیفه‌می یاپارم .

— « یکی حیات » دن —

ثنی جانب بك

ترجمهٔ حالی | ۱۳۰۳ حزیرانده استانبولده دوغمشدر باباسی حکومت مأمور
لرندن خلیل صائب بکدر .
طوپطاشی رشدیه‌سنده ، (ایمما کوله قونسه‌پسیون) نامنده‌کی فرانسز مکتبنده اوقومش ، ۱۳۱۸ ده باباسنك سلانیكه نفی اوزه‌رینه اورا اعدادیسنه کیرمشدر . عالی تحصیلی حقوق مکتبنده‌در . انقلابك عقبنده تأسیس ایدیلن اتحاد و ترقی مکتبی تاریخ وادبیات معلملکنی درعهده ایتمش ، زراعت وروماتیا مکتبلرنده نورجه درسلرینی کوسترمشدر . ۱۳۲۶ ده تأسس ایدن « کنج قلملر » ك مدیری ایدی . روم ایلینك ضیاعندن صوکرا ، چناق قلعه ، کلنبوی سلطانیلری ، ادبیات وفلسفه معلمی اولدی . شیمدیکی حالده ، دارالمعلمین عالیه‌ده ادبیات تدریس ایتمکده‌در . اخیراً ، دارالفنونده متشکل « تدقیقات لسانیه انجمنی » نه اعضا انتخاب ایدیلمشدر .

قیصه بویلو ، طوپلوجه ، آلا کوزلو ، صوك درجه عصبی ، یاقیندن طانیمادقلرینه قارشی محجوب ، جدی

مزاجلی، معمافیه صمیمی دوستلری ایچون شن، نکته پرداز بر کنجدر.

أثرلری	هنوز کتاب حالنده چیقمامشدر. برچوق شعرلری، سالنیکده‌کی «باغچه» ده، «قادین» ده، «کنج قلملر» ده، استا-

نبولده‌کی «ثروت فنون»، «آشیان»، «تورك یوردی»، «خلقه دوغرو»، «تورك سوزی»، «یکی مجموعه» رساله‌لرنده باصیلمشدر.

أدبیاتمزده موقعی	«یکی لسان» و «ملی ادبیات» اندیشه‌سی باش کوسته‌رمزدن اول، فجر آتی زمره‌سنه منسوب اولارق یازدقلری

آراسنده برچوق کوزه‌ل اثرلری بولونمقله برابر، علی جانب بك، خاصةً یکی لسانی نشر ومدافعه ایتمش اولمقله شهرت آلمشدر. بو کنج حقنده، مختلف متخالف فکرلر درمیان ایده‌نلر وار. برچوقلری، کندیسنه بویوك بر قیمت ویرمه‌زلر. بعضیلری ده عنادینه پك بکه‌نیر. بکه‌نمه‌یه‌نلرك چوغی، بر زمانلر آرقاداشلق ایتدكلری فجر آتی زمره‌سندندر. بکه‌نه‌نلرك مهم برقسمی ده، ادبیاتی داها زیاده برقارء صفتیله تعقیب ایده‌نلردر. صوکرا، برچوق اثرلرینی ترجمه ایده‌ن «مارتین هارتمان» و «اوتو هاوتمان» کیبی مستشرقلرله، بعض اجنبی

محررلر، بوکنجی ، عادتا مبالغه‌لی دینه‌جك قادار چوق
تقدیر ایدییورلر .

بکا کنجه، یکی لسانله، هجا وزنی هنوز تعمم ایتمه‌دن
شو مشهور ،

شرقك أفقلری

دائما کوزنده یشیم اوروپانك سوسمش افقکه ،
أی شرق ، قاناد کمی مصرلرجه اویقوکه ؟
حالا خشوعه قبه‌لر الك حسلی بر پناه ،
حالا مناره‌لرده توکل دینه‌ن بر آه ،
حالا صاچاقلرنده کوله‌ر بایقوش آولرك ؛
حالا کوپك آیقلری سه‌ربه‌ر سوقاقده کین .
حالا خرافه‌لر یاشاتیر هر چوروك قفس ؛
حالا بعیك غیجیریسی ، حالا ونزلو سس ...

بو کیمه‌لیه‌ن تضرعك ای شرق یتمه‌یور ؛
« حی علی الفلاح » کی کوکلر ایشیتمه‌یور .
سونسون قضالرکده سکون ایشله‌یه‌ن سحر ،
دولسون زمینلرکده‌ده عصیانه سجده‌لر !..
دیز چوکمه‌سین صابر کوکه توکنموز دعالرك !
یاقسین بوتون افقلری آرتیق بلالرك !

هر ظلمی ، قهری بوغمغه برپارچه قان یتر ؛
ای شرق ، اویان ، یتر یتر آرتیق ، اویان ، یتر !...

منظومه‌سنی یازان شاعری فضلهجه تقدیر ایده‌رم .
مع‌مافیه کندیسنی پك یاقیندن طانیدیغم ایچون، طرفکیرلك
یاپارم اندیشه‌سیله بو یولده بر فکر مدافعه‌سنه قالقیشمایاجغم .
یالکز شو قادار سویله‌یه‌یم که ، هیجان و احتراسی

بو گنجده بك فضله‌در . گرك منظومه‌لرنده ، گرك سه‌
مقاومت اولونماز برایمان ایله فکرلرینی سرد و مدافعه
ایتدیکی مقاله‌لرنده بو، پك آشكار برشکلده گوزه چارپار.
بو جهتله اعتبار ایده‌رك علی جانب بکه دوغماتیزم اسناد
ایده‌نلرده واردر . آما، نه اولورسه اولسون ، شو قابل
انکار ده‌کیلدر، او، یکی لسانی، آنجاق بو ایمان وقناعتی
سایه‌سنده قوجه بر معارض محیطه قارشی مدافعه ایتمش،
وغلبه‌سنی تأمین ایله‌مشدر .

علی جانب بك، ادبیاتی، حیات وطبیعتك گورولمش،
سه‌زیلمش ره‌آلیته‌سنك افاده‌سی دییه تلقی ایده‌ر . بوكا
« حیات ایچون صنعت » ده دینیله‌بیلیر. اونك فکر نجه،
یاشایان محیط ، یاشانان شأنیت ، اثرنده سه‌زیله‌یه‌ن
صنعتکار، قیمتندن چوق شی غائب ایده‌ر .

خلاصه ، بو گونلر ، مفکوروی برقیمت ویردیكمز
ملی ادبیات غایه‌سی ، اوغورنده فدا کارجه‌سنه ایلك
وچوق چالیشانلر آراسنده بو گنجی، دائما خاطرلاتاجقدر.

*

علی جانب بك حقنده بعض فکرلر :

« بن علی جانبی ایربك زمره‌سندن عد ایده‌رم . چونکه،
تخیله‌سنك قوتی، حسلرینك شدید برتأثرخاصه‌سنه مالك اولوشی،
تکمیل ادبی هویتنك صاف و پوروزسز بر شکل اکلسابنه
چالیشماسی السانه بوذکری ویریر . مع مافیه او، ساده کندی

بنده‌کنده ده‌کیل ، بوتون شرق عالمنده یاشار .... او، دیکر لیریکلر کبی بوسبوتون خیالی ده‌کیل ، خاطره‌لریله حیاتی تأمل ایده بیله‌ن فطری برشاعردر . »

— اوتو هاوگمان —

« علی جانب بك‌ده موفق اولابیلیردی ، اکر زوراکی سنبوه‌لیزم یاپمغه اوغراشماسایدی ! واستقبال هرکسه آچیلمکن ، او جانبه توجه ایته‌یوب‌ده فکرت کبی براستاد هنرك اسلوبی تصحیحه قالقیشماسایدی . یوقسه اولدقجه ذوقی وار ، فطرت شاعرانه‌سی‌ده یوق ده‌کیل ! »

— رضا توفیق —

« هپمزه بولونوشولاری صاف ، ساده ، ترکیبسز و طبیعی تورکجه‌یله ، بیکی لساننده ایلك دفعه بزه کوزل شعرلر یازان علی جانب بکدر..... ملی ادبیاتك موضوعلرینی ، مملکتمزده ، یاشادیغمز محیطك ایچنده بولمش ولونوشدیغمز صاف وطبیعی تورکجه ایله ترنم ایتمشدر. ظن ایده‌رم که آلبالانك « ایی تصویر ایتمك ، عینی طبیعتك دوبلوسنی ویرمك ایچین طبیعته کوره یاپمق لازمدر » نصیحتنه یاباجی قالمامش.....نهایت « شرقك قطلری » میدانه کلیور . تورکلردن هیچ بر شاعر شرقك مسکینلی تورکلره عصیان ایدرکن بوقادار موفق اولامامشدر . هرکسه صوریورم ، تورکجه قارشی بو شعر قادار هایقیران دیکر برمنظومه بولورلرسه ، بکا کوسترسینلر ، ادعامدن وازکچه‌رم . »

— عمر سیف‌الدین —

*

قیصره دعاسی

کوروپوردی یاغمورلردن یورغون دوشن اوولر
بر بولوطك تا اوجنده ایشیق کوزلی رؤیالر .
هر دره‌ده قوشویوردی شیمدی سازلی بر آطه ؛
غیب اولمشدی حیات بولوش ، بوکول رنکی یوقلقده .
باقدم : یرلر بیقانمشدی ؛ قایالقلر بیاضدی ؛
بللی حیات تولمه‌مشدی ؛ فقط امید پك آزدی .
دقت ایتدم ، آغاجده ده نزلك واردی بر یادی ،
هنوز سونمش اوچویوردی اسحاقلرك فریادی ...
لکن نه بر سورو ایزی واردی ، نه بر منله‌مه ،
هر سس شیمدی بورونمشدی برکورونمز آلمه .

باتان کونش شوراجقده وورمشدی بر تپه‌به ؛
قوشدم ، چیقدم تا اوستنه : « آلتون طاغمی بو؟.. » دیه .
لکن یوقدی نه قورولتای ، نه ایلی خان اوتاغی ،
اورتولمشدی کفن کبی بیاض قارله طوپراغی .
دیدم : تاکریم یشیل یورده یاقیشمیور صولغونلق ،
یاقیشمیور بو قارا قیش ، یاقیشمیور بوصوتوق ...
اوکا سن ویر ینه قلبی آتش دولو بر بهار ؛
میلیونلرجه [illegible] یرف قوزولری وار ، طوکار .
میلیونلرجه قر[illegible]ی قورقونج یوله صایماسین ،
آجی تاکریم اجی ، آجی .. ظالم قوردلر قاپماسین .

باقدم هر بر شعله نمشدی ، افق قیزیللاشمشدی ؛
آلتون اوردو کبی کونش ماوی کوکه طاشمشدی .

١٣٢٧

ایلولك دکیزی

ایلولك دکیزی نیچون کوزلرکده
قاپامش رؤیاسز ، بوش بر اویقویه ؟
داها دون هر دالغه‌ك کورلردی درین ،
جوشقون بر بلاك کیزلی قوتیله ...

ایلولك دکیزی سن شاعرمیسلك ؟
شیمدی بر آفاجان چوجوق ، بردلی ..
صوکره بر کوتوروم ، صوکره بر مسکین
اختیارکه بیقمش حیاتدن بلکی !..

هانی بعضاً سنك « هجرانی اونوت ! »
دیین ماوی ، باهین باقیشلك واردی ؟
هانی سیس افقلر اوراقده ، یاقوت
برجنتدن سکا نورلر بولاردی ...

دالغه‌لر ، ای بیوك دکیز ، دالغه‌لر
دالار ایندیرسین سکا کوکلردن ؛
بنم دالغه‌لرده چارپان قلبم وار ؛
بر شیلر هایقیریر اوزاق بر یردن .

ایسترسه‌ك اویله بلك چیلغین اولماسین ،
بوسه‌دن ، خیالدن اولسون کوزلری ؛
یوکسك قایالرده ایرکیلن دالغین
کنجلره قوینکده آراتسین شعری !..

ایسترسه‌ك قاپانسین کوکلر اوستنه
ایسترسه‌ك بر تکنه پارچالانیرکن
عاقیرسین قییدن بر خسته نینه ؛
یالکز کوزلریکی بویله یومه سن !
١٣٣٠

استانبولك غزلی [*]

انقدر کونك بوینی بوکولدی ،
شیمدی استانبول صولغون بر گلدی .
شاعر قلبمه بر پارچه دوکول
صولغون گل ، صولغون گل !

گوزل مرمره منکشه‌لندك ،
داها برساعت اوکجه بلك شندك !
بهاردك ، کلشندك !
ای کوزل استانبول !
ای شعرك یوواسی، کول ، نشئه بول!
١٣٣٢

[*] ویولونیست ذکی بکك دار المعلمین عالیه طلبه‌سی ایچون حاضرلادیغی بر پارچه‌نك کفته‌سیدر .

ماندولین

هانکی دیزلك شن اللری
کیجه‌لرك ماتمنه
سربییور بو املری ؟ .
او کنج قیزك سونجی نه ،
قوپوب صدف اللرندن
قلبه دوشه‌ن بو اینجی نه ؟
بر اثر یوق کدرندن ،
سویله شاعر بو کولوش نه ؟
صوکره فقط تا دەریندن ،
تا قلبکدن بو کولوش نه ؟..

١٣٣٣

جلال ساهر بك

ترجمهٔ حالی

١٩ ايلول ١٢٩٩ ده
دوغمشدر. باباسی، يمن
قوماندانی ايكن وفات
ايدن اسماعيل حقی پاشادر. ايكی فاصله
ايله نمونهٔ ترقی مكتبنده وداود پاشا
رشديه‌سنده ابتدائی تحصيلنی بيتيردكدن
صوكرا وفا اعداديسنه كيرمشدر. مكتب حقوقده ايكی
سنه قادار بولونمشدر.

رسمی حياتی معلملكه انحصار ايدر. مرجان، استانبول اعداديلريله، غلطه سرای سلطانيسنده ودار المعلمينده خوجالق ايتمشدر. دمت، بيلكی، تورك سوزی، اقتصاديات مجموعه‌لرينی اداره ايتمش اولان جلال ساهر بك، « تورك يوردی » نك مديريدر. صوك زمانلرده دار الفنونه‌ده تعيين ايديلمسه‌ده، هيچ درس ويرمه‌دن استعفا ايتمشدر. بوكون تجارتله اشتغال ايديور. [*]

---

[*] بوذاتك تجارتله اشتغالنه اعتراض ايده‌نلر، نجه عصری حياتی هنوز آكلامامشلر ديمكدر. خاطرلاسينلركه « مارسه‌ل پره‌وو » مشهور بر شراب تجاريدر. آلمانلرك مقتدر رومانجيلرندن بری، حق برفار بوله‌سنی ايشله‌تيور. غربده، داها بونلر كبی، فكری محصوللريله كنديلرينه شهرت تأمين ايتمش آز آدامی وار؟...

ضعيف، اوزونجه بويلو، نارين ياپيلى، ماوى كوزلو، نازك ، أنى قلبل بركنجدر .

اثرلرى: كوزەل تورگجەيلە و هجە وزنيلە يازديغى پارچەلر ، هنوز مجموعه حالنده چيقمامشدر . « أدبيات جديده » ذهنيتيلە وجوده كتيرديكى منظومەلر، « بياض كولكەلر » ، « بحران » ، « سياه كتاب» ناملريلە مختلف تاريخلردە انتشار ايتمشدر.

أدبيانمزدە موقعى: تا أسكيلردن طوتيكمزدە، الك يكيلرە قادار ، تكميل تورك شاعرلرى ايچندە، تحول وتجددە جلال ساهر بك درجەسندە مشتاق ومستعد ، كيمسەيى طانيمايورم. برزمانلر، « ثروت فنون » أدبياتنك كنج شاعرلرندندى. مشروطيتك عقبندە، يكى تشكل ايدەن « فجر آتى » زمرەسنە داخل اولدى؛ وبوزمرەنك ، الك ايلەرى كيدەن شاعرى احمد هاشم بك كبى سربست نظملر وجودە كتيردى. ۱۳۲۶ تاريخندە ، سلانيكدە طوپلانان كنجلر ، يكى لسانى نشرە باشلايجە ، استانبولدەكى أديبلر آراسندە، الك اول ساهر بك كنديلرينە مظاهرت كوسترەردى ؛ وواقع اولان دعوت اوزەرينە اورايە كيدەرك مذاكرەلرينە اشتراك ايتدى . اوصيرالر ، ايلك دفعه يكى لسانلە يازديغى « جنون » عنوانلى شعرينى ، « كنج قلملر » دە باصديردى . بوندن صوكرادە، قوپريلى زادە فؤادبك،

محمد رؤف بك كبی ، اوزمانلر یکی لسانه معارض اولان ذاتلره قارشی ، « حق » غزته‌سنده مختلف مقاله‌لر نشر ایده‌رك ، بو دوغرو حرکتی خلوص ایله مدافعه ایتدی .

ساهر بك ، هجه وزنی ده ایلك قبول ایده‌نلردندر . ابتدالری ، یازدیغی منظومه‌لرده أمین بکك افاده‌سندن قورتولامادیسه‌ده ، گیت گیده ، بو وزنه داها باشقا بر آهنك ویرمکه چالیشدی ، موفق ده اولدی .

اسکیدن ثروت فنونده عشق وقادینلغی ترنم ایده‌ن شاعر ، تورکلك جریانی میدان آلدقدن صوکرا ، بویوك بر اشتیاق ایله بو جریانك ایچنه گیرمش ، و توران مفکوره‌سنك آچدیغی قاقاس افقلرینه قادار نظرینی اوزاتمشدر .

عجبا موفق اولدیمی ؟ بونی ، بوراده ، اوزون اوزادی یه تحلیل و تنقید ایده‌جك دکیلز . شعر عالمزده بویوك بر بحران وار ؛ شبهه‌سز ... بناءً علیه ، ساهر بکك ، هجه وزنیله یازدیغی منظومه‌لرده بعض موفقیتسزلکلری گوزه چارپیورسه ، بو ضروریدر . حالبوکه شو جهت تشکره شایاندرکه ، او ، بر چوق آرقداشلری کبی اسکی ذهنیتده قالارق یکی جریانه گوز یوممامش ، بالعکس ، الندن کلدیکی مرتبه تجدده ظهیر اولمشدر .

*

جلال ساهر بك حقنده بر فکر :

« شاعرك حیاتنده‌کی رقت و صمیمیت ، اوچ مختلف مسلکك

أدبينك لنماتى رباب صنعتنده ادامه ايتديرمه‌سى در. آيرجه بر هليلدر . جلال ساهر بك ، جداً عمار ورفيق بر شاعردر . آنى، تاريخ أدبيات تدقيقاتنده بولنديغى زمان، «بياض كوكلكلر»، «سياه»، «بحرانى» صاحبنه بويوك بر موقع تخصيصنه مجبور اولاجقدر . چونكه او، مختلف اسلوبك وسكتبلرك بر ترجمانى ظريف وحساسى اولمقدر . »

— شهاب الدين سليمان —

*

اسماعيل غاصپرنسكينك روحنه

قيليج كشور آچار، فقط ذهنرى آچاماز ؛
قلعه‌لره كيردن گوياه گوكلره كيره‌مز ؛
يالكز سلاح قوتيله‌ك عزمنده يوروماز
ملتلرده بويوك ، ملى ديله‌كنه ايره‌مز ...

نه غالبلر ألرندن دوشمان قانى صيزارق
كيردكلرى اولكه‌لرده بنلكنى حس ايده‌ن
مغلوبلره يكيلديلر ! بيللر كجدى ، اوزاقلاق
ملى عرفان كونشنك صيجاق نورى سونمه‌دن .

بويوك آدام ! عصرلرك غفلتيله پاصلانان
سلاحلرك آكيله‌رك جكيلديكى يوردمز
قارانلقدى ، سن اوراده بو كونشى آراندك ؛

شاشقينلاشان بر كتله‌يه وارلغى آراتدك
وبولدوردك . شيمدى ارتق اوقونه پاصلانان

ملت تولمز !..

فقط نیچین بو کون سندن محرومز ؟

١٣٣٠

قافقاس تورکلری

هر کوشه کده بیلك چیچکلی باغچه لر واردی ؛
کوکلریکك کونشندن کلر یاغاردی ...
داغلریکك یشیل صاچی نیچین آغاردی ؟
کیجه لرك نیچین حسرت چکر هلاله ؟
سنی تورکك هجرانیمی قویدی بو حاله ؟

کوزل قافقاس ! یتر بو یاس اویقوسی ، اویان ؛
بکزك سولمش ، دوشمانلرك قانیله بویان !
بایراق کبی قیرمیزی اول ، کونش کبی یان ..
صاریل تورکك کتیردیکی پارلاق هلاله !
سنی اولمش هجرانیمی قویدی بو حاله ؟

آل دوداقلر ماوی کوکده دعا اوقوسون ؛
بنبه الر یارین ایچین شاللر دوقوسون ؛
هر ییکیت اُر قیلیجنه بر کمله قوسون ...
تاکری آرتیق بر نهایت ویرسین بو حاله :
سن چابوق قاووشدورسون کوزل هلاله ...

بحرانده

بر ییغین توز اولمش روحمك كدری
دنیانك بوروشوق یوزینه یاغیور .
یوق ، خایر ، بختمك كوروتمز ألری
كوكلرك كوكسندن قارانلق صاغیور .

برایلیق صوك نفس قلبمی صاریبور ...
نه حزین بو خسته كوندوزك ئولومی !
اشیا ئورتونیور ، رنكلر قاراویور ...
كیجه‌می بو ، یوقسه بر ماتم تولی‌می ؟

كیجه‌یسه نرده او آلتون كوزلری ؟
كور اولمش ، باقمایور ... بر یانغین آله‌وی ،
هیچڪیران بر الم اولسه ! یوق هیچ بری ؛

نه سس ، نه آیدینلق ... كیجه‌نك بوش أوی !
بو آقشام كوكلرك قاندیلسز ؛ اللهم ،
سنی ناصل بولسون قارانلقده آهم ؟...

عمر سيف الدين بك

بانديرما جوارنده كى | كونان قصبه سنده، | برچفتلكده. دو - | ز.مز.حالى
غمشدر (١٣٠٠). باباسى بيكباشى
عمر بكدر. تالى تحصيلنى ادرنه
عسكرى اعداديسنده اكمال
ايتمش، اورادن حربيه يه كچه رك
١٣١٩ تاريخنده پياده ضابطى
اولارق چيقمشدر. ايلك
دفعه ازميرده بولونان برقطعهٔ عسكريه يه مأمور ايدلمش،
بو سايه ده، بها توفيق، شهاب الدين سليمان بكلرله طا-
نيشمشدر. عمر بك، اوراده چيقان غزته لرده، اييجه
شعر، مقاله وحكايه نشر ايتمشدر.

بالآخره روم ايلى يه كيتدى. بوحواليده، اك زياده
بولغارستان حدود بولوكلرى قوماندانلقلرنده بولونمشدركه
اواغتشاش الكتنك الهامى اثرى اولارق مشهور «بومبا»
حكايه سنى يازمشدر. انقلابك عقبنده، استانبولده،
بها توفيق بك مرحومك نشر ايتديكى «دوشونيورم»،
«پيانو» رساله لرنده خيليجه شعر وحكايه سيله، برقاچ
مقاله سى چيقدى. صوكرالرى، «مقدمه» ده يازديغى وسيله
دولاييسيله على جانب بكى طانيدى؛ «كنج قلملر»
تحرير هيأتى آراسنه كيردى. «مليت دويغوسنى»، تورمك

دوشمان عنصرلره قارشی مدافعه‌سی احتیاجنی، الك دردین ز قاورایجی بر شکلده حس ایدن بو گنج، «یکی لسان» اوغورنده بویوك بر هوسله چالیشمش، بو خصوصده سرد ایتدیکی دوشونجه و نظریه‌لرله مقاله‌لرندن زیاده، حکایه لرایله نظر دقتی شدتله جلب ایده‌رك، گوزه‌ل تورکجه‌نك تعممنه چوق، پك چوق خدمت ایتمشدر.

۱۳۲۸ ده بالقان حربنه اشتراك ایتدی. ابتدا، شمالده صربلرله، صوکرا جنوبده یونانلیلرله ایدیلن محاربه‌لرده بولونمش، نهایت یانیه‌ده اسیر دوشه‌رك، حربك صوکنه قادار یونانستانده قالمشدر. استانبوله عودتنده، عسکرلکدن استعفا ایتدی؛ وجودینی محررلکه حصر ایله‌دی. بوکون، قاباطاش سلطانیسی ادبیات وفلسفه معلمیدر. صوك گونلرده، دارالفنونده متشکل «تدقیقات لسانیه انجمنی» اعضالغنه‌ده تعیین ایدیلمشدر.

اورتا بویلو، ضعیفجه، فقط قوی بنیه‌لی، یورو-یوشنده، سوز سویله‌ییشنده صوك درجه جوال، خطیبانه اولمامقله برابر غایت شاقراق، جانلی افاده‌لی بر گنجدر.

اثرلری { علی العموم اثرلری کتاب اولارق چیقمامشدر. برچوق مجموعه‌لرده، خصوصیله؛ ازمیرده «سداد»، «سربست ازمیر»، سلانیکده، قادین، غنچه، «گنج قلملر»، استانبولده، آشیان، پیانو، دوشونجه، وجودم، ذکا، تورك یوردی، دوبانغا، خلقه

دوغرو» ، «تورك سوزی» ، «چوجوق دنیاسی» ، «یکی مجموعه» رساله لرنده شعرلری باصیلمشدر. داها اون تموز انقلابندن اول هجه وزنیله یازدیغی شعرلر «قادین» ده بولونور.

ادبیاتمزده موقعی | عمر سیف الدین بك ده، طبیعی جانب بك گبی ، «او نكله برابر» «دیگر لسان»ی نشر و مدافعه نتیجه سنده

طانینمشدر. کندیسی ، بالخاصه صوك نسلك حکایه جیلری ایچنده امثالسزدر. بونی ، آثارلر قسمنی تشکیل ایده‌جك اولان ایکنجی جلدده تدقیق ایله‌یه‌جکم. شعرلرینه گلنجه؛ عمر بکده لیریزمك ، همان یوق دینه‌جك درجه‌ده ازی بولنمز اولدیغی ایچون ، بونلر بك ذوق ویرمز. اکثر منظومه لری ، نثره بکزه‌ین برافاده‌یه مالکدر. موضوع اعتباریله ده بك ذهنیدر. بالخاصه «دوشونویورم» ، «پیانو» مجموعه لرنده چیقان منظومه لری ، فلسفی دوشونجه لری احتوا ایتمکده‌در. بونکله برابر ، «تورك یوردی» نده ، «تورك سوزی» نده نشر ایدیلمش اولان بعض ملی پارچالری قوتلیجه‌در. صوك زمانلرده ، «یکی مجموعه» ده باصدیردیغی برقاچ شعرینك اسلوبی ، جداً خوشه کیده‌جك برماهیتده‌در. آما ، عمومیت اعتباریله ، جداً بویوك بر حکایه جی اولان عمر سیف الدین بك ، برنجی درجه‌ده برشاعر ده گیلدر. اساساً کندیسی ده بونك عکسنی ادعا ایتمه‌یور.

*

فجر

قاراكلقلر كولكه اولوب قاچشدى ،
فجر ماوى كوزلرينى آچشدى .

حالا مخمور اويوقلايان اورماندن
چيقدى بر آل آته بينمش كنج بر خان .
دوكمه‌لريه ياقوت ايله الماسدى ،
ديزكينلرى طوتدى بر آز وقاصدى .
آلتين تاجى پارلايوردى باشنده ،
بر نور واردى كمرينك قاشنده .

. .

قاراكلقلر كولكه اولوب قاچشدى ،
فجر ماوى كوزلرينى آچشدى .

اويله دوردى ، اوزاقلره باقيندى ،
ايستديكى شى صانكه بر آقيندى .
هنوز قوشلر اوتمه‌يوردى ، بر روزكار
دالغالاندى ، ديدى : — « بورده چوق يول وار ،
« اى قهرمان ! هانكى يوله كيده‌رسك ؛
« هر تورك كبى سن صاواشمى ايده‌رسك ؟ »

. .

قاراكلقلر كولكه اولوب قاچشدى ،
ماوى فجر كوزلرينى آچشدى .

کنج خان دیدی : — « سوکیلمی بولغه
« کیدییورم ، آرتیق [illegible]م اویناغه ،
« سلاحلرم آصیلیدر یانمده ،
« عشق آتشی طوتوشویور قانمده ؛
کوزم کورمز نه صاواشی ، نه یوردی ؛
« بن اونوتدم ارکنه‌یی ، بوز قوردی ... »

**

قارا کلغلر کولکه اولوب قاچشدی ،
فجر ماوی کوزلرینی آچشدی .

روزکار ینه دالغالاندی : — « سوکیلك ،
« دیدی ، دوشمان قوجاغنده برکلین ؛
« بیاض آیی که‌برمه‌دن اونی سن
« آلامازسك ؛ بوز قورت بایغین یاتارکن
« بویله کیتمه ، نیچه‌سنه دوشرسك ؛
« آلا کیك سکا بر یول کوسترسین ... »

**

قارا کلغلر کولکه اولوب قاچشدی ،
فجر ماوی کوزلرینی آچشدی .

خان دوشوندی . هر طرفی دیکله‌دی ،
روزکار ، ینه درین درین ایکله‌دی :
— « ارکك ایچون یورد اسیرکن عشق اولماز ،

« ماتم چالار باده النده باغلی ساز .
« هايدی حربه ! اصل سوکيك توراندر ،
« عاشق اونلره دوشمانی ووراندر ! »

. .

قاراکلقلر کولکه اولوب قاچشدی ،
فجر ماوی کوزلرینی آچشدی .
خان آتنی سوردی توران يولنه ،
باقمیوردی هيچ صاغنه ، صولنه .
آلا کيك اوکه دوشدی . اورماندن
طاشدی برسيل : بلکه يوز بيك قهرمان ...
آيدينلاندی چاملی بللر ... وکيجه
سوندی آرتيق ... کون بريسی کلنجه
قاراکلقلر کولکه اولوب قاچشدی ،
ماوی فجر کوزلرينی آچشدی .

نشانلی

قورولرده بلبللرك رؤياسی
آچيلمايان کللر ايله سوسله‌نير ؟
اوداسنده يالکز قالان شو اسير ،
شو کنج قيزك نه‌در حزين خولياسی ؟
ماوی ايپك ديوانه اوزانمش ،

— بو واسنده خاستا ياتان قوش كبى —
سسسز ، ساكن ، هيچقيربيور ! سبى
سويله‌نيلمز ! نه آجيقلى صاقلايش ...

قورولرده بلبللرك رؤياسى
آچيلماپان كللر ايله سوسله‌نير ؛
اوداسنده يالكز قالان شو اسير ،
شو كنج قيزك بيلنمه‌ين خولياسى ،
بلكه شيمدى اوراده چاربيشان ،
اوراده جان ويره‌رك شان آلان
بر اسمسز قهرمان ...

كاظم نامى بك

ترجمهٔ حالى

١٢٩٢ مارتنده اسكدار
ده دوغمشدر. اخراجى
قائممقاملقدن متقاعد

مرحوم مصطفى بكك اوغليدر. حربيه مكتبندن پياده ضابطى اولارق چيقمشدر. بر چوق سنه‌لر روم ايلينك مختلف ديارلرنده بولونمش اولان كاظم بك، مشروطيت اعلان ايديلنجه، اسكى اوچنجى اوردو مشيراكى ياورى ايكن عسكرلكدن استعفا ايتمشدر.

كاظم نامى بك، اتحاد وترقى جمعيتيله ذوبان ايدن «عثمانلى حريت» جمعيتنك مؤسسلرندندر. ضابطلكن معلملك ده ايديوردى. استعفا ايتدكدن صوكرا، بوسبوتون معارف مسلكنه كيرمشدر. ايلك مأمورىتى، سلانيك، ادرنه، قوصوه ولايتلرى معارف مفتشلكيله باشلار. بالآخره، ادرنه، استانبول، چتالجه، ازميت، قره‌سى، بيغا مفتشلكنده، داها صوكرا، ازميت معارف مديرلكنده بولونمشدر. بوكون، مدرسة الواعظينده اجتماعيات وتربيه، دارالمعلماتده تاريخ، مرجان سلطانيسنده توركجه وتاريخ معلميدر. روم ايلى اشغالى متعاقب استانبوله كلديكى زمان، أبى مدت «توركيورددى» رساله‌سنك مديرلكنى ايفا ايتمشدر.

قيصه بويلو ، نارين وجودلى ، غايت متواضع ، صميمى ، خوش صحبت بر ذاتدر .

اثرلرى	توركك يوردى ، تورك سوزى ، خلقه دوغرو مجموعه‌لرنده بر خيلى منظومه‌سى چيقمشدر . فقط هنوز كتاب شكلنده

باصيلى دكيلدر .

ادبياتمزده موقعى	كاظم نامى بك ، متتبع بر ذاتدر . بالخاصه تربيه مسائليله مشغولدر . منظومه‌لرى ضررسز اولمقله برابر ،

شاعرلك ادعاسيله يازلمش اثرلردن ده كيلدر . كنديسى اسكى بر توركجى اولديغى ايچون ، اونلرى ، وطنى وملى بر غايه كوزه‌تەرك وجوده كتيرمشدر . ضيا كوك آلپ ، عمر سيف‌الدين ، على جانب بكلر ، كنج قلملرده يكى لسان ايچون چاليشه‌جقلرى زمان . كنديلرينه قيمتلى بر رفيق اولارق التحاق ايدن كاظم بكك ، بوخصوصده‌كى غيرت وموفقيتى ، جداً ذكره شاياندر .

خلاصه ، كاظم نامى بكك ، ادبياتمزده خصوصى بر موقعى اولماسه بيله ، عرفان عالممزده ، اجتماعيات ، تربيه ، نسائيات مسئله‌لرنده چوق خدمتى دوقونمشدر .

*

«طوسونه اوباشینك دستانی» ندن :

یوروردم ، یوروردم ، خیلی یوروردم ؛
عمری بر آغیر یوك کبی سوروردم ؛
وقتسز قوجادم ، کنجلکن چورودم ؛
بوشنه کچیردم بونجه زمانی .

§ آنامك ، بابامك ، کوز ببکی ایدم ؛
کالی ، باغچه‌لرك کلبکی ایدم ؛
ننه‌مك سوکیلی بر ملکی ایدم ؛
اونکچون آلمشدم آرتیق میدانی .

§ مکتبه کیتمزدم ، بیلمزدم برشی ،
اولمشدم بر دەلی ، چاپقین کلخان بك ؛
دیلمدن دوشمزدی «آمان ، آمان» هی ! ،
حار ووروب صاوردم بوتون حرمانی .

§ بابام سس چیقارماز ، آنام قیزمازدی ،
بابدیغم اونلرجه هپ برر نازدی ؛
خیرلی بر ایشم بالکز نمازدی ،
کوکلمده طاشیردم ساده ایمانی .

§ برده باقدم بر کون داوولر چالار ،
سسی بوره‌که سونجلر صالار ؛
کوزلرم دورمادن اوزاغه دالار ،
مکرسه دولتك وارمش فرمانی .

§ ایچیمزه همان بابالر دالدی ،
اطرافمزی هپ آنالر آلدی ،
کوزه‌ل یاووقلولر اوزاقجه قالدی ،
توتمه‌که باشلادی حسرت دومانی .

§ استانبوله گیردك بر سحر چاغی ،
نه قدر کوزه‌لدی باغچه‌سی ، باغی ؛
بولوطلری صانکه گلین دوواغی ،
بوتون شهرلرك اودر سلطانی .

§ استانبول ، استانبول ! کورونجه سنی ،
آکلادق نره‌ی دنیا گلشنی ،
مبارك اوغرنده قانلر دوکنی
طانیمق لایقدر دین قهرمانی .

§ بن نه‌لر اوکرندم بو عسکرلکده ،
یاشامق برلکده ، اولمك برلکده ،
بوتون بختیارلق خوشجه دیرلکده ،
انسانده آرتیور قلبی ، وجدانی .

بر کون « سلاملق وار » ده‌نیلدی بزه ؛
او سوینجی تعریف ایده‌مم سزه ،
قلبمز باغلیدی افندیمزه ،
سلطانلر سلطانی ، خاقانلر خاقانی .

§ بر کویلو آکلاماز ، فقط دویارمش ،
بنده‌ده کوزه‌لك دوینوسی وارمش ،
قلبمی او کونك رونقی صارمش ،
خلافت شاننك بوقش پایانی .

یکدی سلطانمز کولر یوزیله ،
باقدی بز قوللره شفقت کوزیله ،
مبارك وجودی ، نورلی اوزیله
بیله‌یردی بزلره آل عثمانی .

آلننده خلافت ییلدیزی پارلار ،
کوزنده ایمانك آتشلری وار ،
مبارك صاقالی ، صاچی صانکه قار ،
پیغمبر وکیلی ، مروت کانی .

اوغرنده فدا ایدلمزمی جان ؟
چونکه اودر بزجه الك بویوك انسان .
امرینه اطاعت امر ایده‌ر قرآن ؛
البته طوتمالی حکم قرآنی .

§ « سونکوطاق ا » دینیلدی ، صبره‌سیدی آه !
بریمزده صایمق اولوردی کناه ؛
باشلادق هجومه هپ « الله ! الله ! »
آندیردی انکلیز قورنقاق طاوشانی .

ضابط اولدن کیدەر ، بز آرقاسندن ،
یاپیشدق دوشمانك تام یاقاسندن ،
خوشلانمادی کیندی آل شاقاسندن ؛
قورقمش اوتانماز دنیا فتانی . ٥

§ تن سنك ، جان سنك .. برشی یوق بنده ؛
طوسون اونباشی‌یم امیدم سنده ،
پادشاهە قولم ، ملتە بندە ؛
بوراده بیتیردم بن بو دستانی .

عاقل قویونجو بك

ترجمهٔ حالی | ۱۳۰۲ سنه‌سی مارتنده سلانیکده دوغمشدر.

باباسی، ولایت محاسبه مأمورلرندن مرحوم مصطفی فوزی افندیدر. اعدادی تحصیلنی فیضیه مکتبنده کورمشدر. ۱۳۱۹ ده اورادن شهادتنامه آلارق، استانبوله، ملکیه بیطار مکتبنه مسابقه ایله کیرمشسه‌ده، خسته‌لق یوزندن سکز آی صوکرا ترکه مجبور اولمشدر.

اوته‌دنبری مطبوعاته برچوق خدمتی دوقونمشدر. عنوانی «چوجوق باغچه‌سی» ایکن، مشروطیتی متعاقب «باغچه» یه تحول بدن مجموعه‌نك سرمحررلکنی درعهده ایتدی؛ واوکا استفاده‌لی بر ماهیت ویردی. صوکرا رصنه‌یه کیده‌رك، مرحوم نیازی بك نامنه آچیلان مکتبه مدیر اولدی. بر سنه صوکرا ازمیره کیتدی؛ اوراده، اولا «کویلی»، صوکرا «آناطولی» غزته‌لرینك باش محررلکنده بولوندی. او آرالق سلانیکده نشر ایدلمکده اولان «یکی لسان» ی، بوتون شرطلریله بو غزته‌لره قبول ایتدیرن عاقل بك، بزده ایلك دفعه یومی غزته‌لرده، ساده، کوزه‌ل، ترکیبسز

تورکجه‌یی قوللانمشدر. ٣٢٨ سنه‌سی نهایتلرنده « آناطولی » غزته‌سی سرمحرری ایکن ازمیر سلطانیسی أدبیات معلملکنه تعیین ایدیلدی؛ بالآخره چناق قلعه، داها صوکرا ازمیت سلطانیلرینه أدبیات معلمی اولدی. شیمدی کلنبوی سلطانیسی أدبیات معلمی بولونیور.

ضعیف، اورتا بویلو، قینا کبی قیرمیزیمتراق صاری صاچلی، مجادل بر روحه مالك، ادعالرنده حرارتلی بر کنجدر.

أثرلری: کتاب شکلنده نشر اولونمامشدر. برچوق منظومه‌لری، سلانیکده، « چوجوق باغچه‌سی »، « باغچه »، « قادین »، « کنج قلملر »ده.. استانبولده « آشیان »، « تورك یوردی »، « یکی مجموعه »ده واردر.

أدبیاتمزده موقعی: عاقل قویونجو بك، أدبیاتمزده بك دقته شایان بر موقع طوتمامشدر. شووارکه، « ملی أدبیات » غایه‌سنك کوکله‌شدیکی بر صیراده، اسکیدن بری ملی وزن وملی لسانله ترنم ایدن بو کنج توقیره شایاندر. کندیسی، داها ١٣٢١ سنه‌سنده، محمد امین بك « چوجوق باغچه‌سی » نه تورکجه شعرلر کوندرنجه، مرحوم رائم حشمت بك کبی بر ایکی آرقاداشیله بو طرزه هوس ایتمش، امین بکك اوزمانلر موضوعنی تشکیل ایدن زاواللیلغی، طبیعی اونك اسلوبیله یازمشدر. حالبوکه اوصیرالر، هر

كنج ، توفيق فكرتمك آريستوقرات لسانته مجلوبدی.
عاقل بكده ليريزم بوقدر. داها زياده ذهنيله يازار؟.
بونكله برابر لسانی قوتليدر .

*

دبلر بجيلر

قيشدی،هوا بك صوغوقدی ... كيجه، قارا كوكلردن،
قارا، كيرلی بولوطلردن بورام بورام دوشركن
آغير، آغير اوجار كبی ، قارلر ، بياض توپجكلر،
آنافورلر اوزاقلرده ايكيم ايكيم ايكلركن
صوغوق،خنجر، زهر كبی صوقاقلره اوشركن
اونلر ، برچوق قارا كولكه يورويورلر يالناياق .

بونلر اويله بوقسوللر كه كيجه‌لرك صيرتنده ،
صوغوقلرك ، قارا ئيغك ، ياغان قارك آلتنده
مسعودلرك اولرندن آرتيقلری آلارق
اوراجقده بر قابينك أشيكنده يالارلر .
قاره‌چيقمش قوردلر كبی هر قابويه صالارلر :
قولوبه‌ده آتش يوقدر اورده يانان آچ بكار .

لكن بورده ، بر ديوارك ديرسه‌كنه داياناں ،
دوشه‌ن قارده ، يرلرده‌كی چاموردە چالقالانان ،
دليك دشيلك پاچاورالر ايچنده بر ياوروجق
هنوز اون بر ، يا اون ايكی ياشلرنده برچوجوق

تیتره‌ك كیرلی ألله‌رینی هر كجه‌نه اوزاتیر :
«آحی بكا ، آچم ! » دیه‌ن بوخسته‌لقلی سسده
اویله درین برایكیلتی وارکه، هر بر نفسده
دوشه‌جكمش ، دوناجقمش، ئوله‌جكمش کیبیدر .
صاقین ، صاقین، صاقین قوزوم! ئولمه اورده صوكرا بر
اوردن كچه‌ن اولور ایسه چارپار سكا اینجینیر .
٣٢١

شهید تشانلیسی

کوچوك باغچه‌مزه آقشام چوکدیکی
زمانلر ، وقتیله ، ناصل کزردك !
کونشك باتارکن، اُفقه دوکدیکی
صولغون یبه‌لكده نه‌لر سزردك !
آینم ، سوکیلم ، سكا واربرمی؟
اوقیزیل طوپراقلر یوقسه صاغیرمی ؟
قانکله ایصلانان قیزیل طوپراقده
یادکده‌می الآن او مسعود کونلر ؟
سونوكن یاواشجه کونش ایراقده ،
افقده کزردی بیاض سوکلونلر .
حسرتم ، سوکیلم ، سكا واربرمی ؟
بو آقشامده یوقسه طاشلك صاغیرمی ؟
بوکوزه‌ل آقشامده روحم یلك طولغون

بلكه چوق آغلادیغم خاطره‌لرله ؛
شو اسكی دیوارك یاننده صولغون
منكشه‌لر حالا یاتارلر بوله .

دوشونجه‌م ، سوكیلم ، سكا واریری ؟ —
اوزاقی طوپراغك بوقسه صاغیرمی ؟

سودیكم یاق كلدی سودیكك ایلول
نه خوشدر ، دكیلمی ، بوطاتلی موسم !
اوزومك زمانی ایله‌دی حلول
هایدی كل برلكده باغه كیده‌لم .

دهوتم ، سوكیلم ، سكا واریرمی ؟
اوطاغلر ایراقی یوقسه صاغیرمی ؟

صو باشنده بوكون ده‌یز چوكدم بنه ،
اوزاقدن عكس ایده‌ن غریب قاوالدی ؛
سوه‌یكم ، واردیمی عجب ریكه
أسه‌ن یل روحمدن بر بوسه آلدی .

اوبوسه‌یله روحم سكا واریرمی ؟
سرین یلده یوقسه طاشدن صاغیرمی ؟

كوز كیرنجه‌ی ، هركون ، سحرلرده بز ،
كزردك مطلقا اورمان ، دره ، طاغ ؛
اوقدركه چیلنین ضربلر ، ایكیمز
روحمزه كویا یاقاردی چراغ .

بو غروب ، سوکیلم ، سکا واربرمی ؟
خطیره‌ك رنکده بز نیمه صاغیرمی ؟

سوکیلم ، خیاله بلمه‌دز ، باق :
کوزلرك کوزمده ، ألك ألمده ؛
اونو تمام ئولونجه اوصاف ، اوبراق
ایلك بوسه‌نك حالا طمادی دیلمده .

خیالم ، سوکیلم ، سکا واربرمی ؟
روحلشده طاش کبی بوقسه صاغیرمی ؟

نشانلیلك ، سوکیلم ، شهید قیزیدر
شهیده وارمه‌سی لایق اولمازمی ؟
بو حیات روحه آرتیق صیزیدر ،
فرقتك هجرته سائق اولمازمی ؟

نشانلیلك ، سوکیلم ، سکا واربرمی ؛
روحمده نورکه یوقسه آغیرمی ؟

یوردکلك أفقی طوتدك قانکله
دشمنه کوکسکی سپر یاپه‌رق ؛
دوشمشسلك ، دیدیلر ، مردجه ، شانکله
تپه‌یه دیکوبده بر قیزیل بایراق .

توبه‌کە ، سوکیلم ، سوکیم واربرمی ؟
بایراغك سوکی‌یه یوقسه صاغیرمی ؟

نه دیدم ، سوکیلم ، طاریلما بکا

یاپراغك بر قیزیل سوكیدر بوتون ؛
او قدركه ایشته او صنفك سكا
یاپراغی ایله‌دی بندنده اوستون .

فقط هیچ تربه‌كه سسم واریرمی ؟
یوردده‌كیل، طوپراغك یوقسه صاغیرمی؟

واریرسه ، سوكیلم ، تاكری‌یه یالوار
روحی یانكه دعوت أیله‌سین .
صو باشنده بر كون اوتلاركن طاوار
اوقوسون قوزولر روحنه « یس » !

سوكیلم ، بو دعام اوكا واریرمی ؟
حسرتمه كوكده یوقسه صاغیرمی ؟

راسم حشمت بك

ترجمهٔ حالی | ١٣٠٠ تاریخلرنده سلانیکده دو-
غمشدر. باباسی ؛
بلدیه قومیسرلرندن مرحوم حشمت
افندیدر. اعدادی تحصیلنی اوراده ترقی
مکتبنده اکمال ایتدی. حقوقدن‌ده
دیپلوما آلمشدر. بر مدت سلانیکده یومی « زمان »
غزته‌سی محررلکنده بولونمش، « یکی عصر » غزته‌سنك‌ده
سرمحررلکنی اداره ایتمشدر. ٣٢١ ده انتشاره باشلایان،
وانقلابدن صوکرا « باغچه » عنوانی طاقینان « چوجوق
باغچه‌سی » نه، قاپاندیغی آنه قادار تحریری معاونتده
بولونمشدر. « قادین » و « کنج قلملر » رساله‌لرنده‌ده
منظومه‌لری واردر. بالخاصه « رافضه حسنا » امضا-
سیله قادینده انتشار ایده‌ن بر منظومه‌سی، سلانیکده‌کی
ده‌رین بر اجتماعی مرضی تشریح ایتدیکی ایچون، اورا
محیطنده بك چوق قیل وقاله سببیت ویرمشدر.

روم ایلینك اشغالندن صوکرا استانبوله کلدی؛ اولا
قونیه سلطانیسی دورهٔ ثانیه ادبیات و فلسفه معلمی تعیین
اولونارق قونیه‌یه کیتدی. اوراده ایکی سنه قادار قالدی.
صوکرا، کلنبوی سلطانیسی دورهٔ اولی تورکجه معلمی

اوه‌دی عینی زمانده تصویر افکاره عزیمه سنده مترجملك
یاپیوردی . ۱۳۳٤ سنه‌سی شباطنده ذات الجنبدن متأثراً
ارتحال ایتمشدر .

اورتا بویلو ، ضعیفجه ، آلا کوزلو ، اسمر ، صمیمی ،
سه‌ویملی بر کنجدی .

اثرلری | کتاب صورتنده چیقمامشدر . چوجوق باغچه‌سی ، باغچه ، قادین ، کنج قلملر ، رسملی کتاب ، دونانمه مجموعه‌لرنده بر
خیلی منظومه‌سی انتشار ایله‌مشدر .

ادبیاتمزده موقعی | راسم حشمت بك ، فقیر بر عائله‌یه منسوب اولدیغی ایچون ، ۱۳۲۱ده امین بك نظر دقتی جلبه باشلایجه ،
اونك مسلککی درحال تعجیل و مدافعه ایتمشدر . امین
بکله چوق مکتوبلاشمشدر . معمافیه عمومی جریاندن ده
کندینی قورتاراماییارق عروض وزنی بوسبوتون براقا-
مامشدر . کندیسی بك اویله دقته شایان بر ادبی سیما
دکیلدر . عروض وزنی بك سقط قوللاندیغی کبی ،
هجا وزننده ده بر یکیلك ابراز ایده‌مه‌مشدر . یکی لسان
اساسلرینی درحال قبول [illegible] ترکیبلی لسانی
محافظه ایتمکله برابر ، منظومه‌لرنده کنج قلملرك
سیسته‌منی کوره‌مه‌مشدر . یکی نسلك بویله بولان شاعری ،
غرب محررلری ایچنده الك زیاده روسیه‌لی تولستوی

اوقوردی. دهموقراسی‌یه، سوسیالیزمه قارشی دەرین بر انجذابی واردی . صوك زمانلرنده ادبیاتی ترك ایتدیکی حالده ، ینه آرا صیرا منظومه‌لر یازاردی. صوك شعری «دونانما» مجموعه‌سنده چیقمشدر .

*

اراده

محترم وفاضل دوقتور ادهم بکه

قارا کلقلر آزالمغه باشلادی .
فقیر کویلو اکمك بولدی ایسلی طاوان آلتنده ؛
بوش انبارلر بوغدای دولدی، یشیلله‌ندی اووا ، داغ ؛
ازیله‌نلر قورتولدی هپ ، سه‌ونجدن آغلادی .
استقبالك صبحه‌لری وجدانلرده ایکله‌دی ؛
یکی کونلر آرانیلدی : هرطرفده حرکت ،
هر نقطه‌ده بر حاضرلق ، بر سیلکینیش ... هر جهت
عزم ، ثبات طوپلربله کورله‌دی .
یکی عالم ، یکی حیات .. بوتون کوزلر بکله‌یور ،
استقبالك ملتملری وجدانلرده کزییور ،
آرتیق بشر یکی کونلر ایمانیله اوباندی ،
استقباله حاکم اولان «اراده» در ؛ ایناندی !

۳۲۷

—

قیزیم

اونوتدم‌می سنی ؟ اویله‌می صاندك ؟
دماغمده حالا سسك ، فریادك ،
خاطره‌مدن چیقماز سه‌ویملی یادك !

آجی كلدی بكا بیك ، اولوشك ،
باباك قربانی اوسه‌ویملی ، اولكون
چهره‌كده یاشایان مبنیك كولوشك !

« نه اولدی توركانم » دیرم ، اغلارم ؟
چاره‌سز آینه‌كدن چاره آرارم ،
سنی یردن ، كوكدن ، حقدن صورارم ..

طبیعت یشیللر كیمش ، كلینمش ،
چیچكلر آیری بر نازنینمش ،
خلقته یكبلك ، كوزه‌للك اینمش !

« نه چیقار ؟ دیبوردم ، كلین اوله‌جق
بنم ده قیزم وار ؛ كله‌بور آنجق :
نوبهاردن ینه یوزم صوله‌جق !..

باغلر ، باغچه‌لر كولمك ایسته‌بور ،
یوره‌كم یالكزجه سنی دیله‌بور ،
مسعود خلقتده محزونی ایكله‌بور ...

محمد فؤاد بك

زبدهٔ حالی | ۳۰۶ تشرین ثانیسنك
یکرمی ایکیسنده
استانبولده دو-
غمشدر. مشهور کوپریلی محمد پاشا احفادندر. ابتدائی تحصیلنی آیاصوفیه رشدیه‌سنده بیتیرمش، اون یدی یاشنده‌ده مرجان اعدادیسندن چیقمشدر. حقوق مکتبنه‌ده گیره‌رك اوچ سنه قدار اوقومشه‌ده، نهایت ترك ایتمشدر. دوستلرندن فاضل احمد بکه یازدیغی بر مکتوبده، « استبدادك صوڭ سنه‌سنده مکتب حقوقه‌ده گیتدم. فقط کرك معلملرینك جهالتی، کرك تدریساتك غرابتی، بنی اساساً خوشلانمادیغم بو تحصیلدن نفرت ایتدیردی » دییور.

انقلاب عقبنده بعض گنجلر، « فجر آتی » نامیله بر ادبیات جمعیتی تأسیس ایتدکلری زمان، فؤاد بك‌ده داخل اولمش، بر طرفدن بوزمره‌نك الڭ ممتاز شاعری اولان احمد هاشم بکه نظیرنده ظریف منظومه‌لر، دیگر طرفدن فلسفی، علمی، تنقیدی برخیلی مقاله‌لر یازمشدر. اساساً تورك گنجلری ایچنده، بو گنجی تمیز ایدن اساسی وصف، پك چوق اوقوماسی، و پك چوق یازماسیدر. بر ایکی سنه قدار، « ثروت فنون » ك ادبی محررلکنده

چالیشمشدر . ۱۳۲۷ ده تأسیس ایدیلن یومی « حق » غزته‌سنك‌ده سر محرری ایدی . « ملی تتبعلر » مجموعه‌سنی‌ده اداره ایتمشدر . فؤاد بكك ، استانبول و غلطه سرای سلطانیلرنده تورکجه و ادبیات معلملکنده واردر . بوکون ، اناث دارالفنوننده دارالفنونده ، تورك أدبیاتی تاریخی مدرسی اولدیغی کبی « آثار اسلامیه و ملیه تدقیق انجمنی کاتب عمومیسیدر . تدقیقات لسانیه انجمنی أدبیات شعبه‌سی » نده اعضادر . « یکی مجموعه » یه‌ده نظارت ایدییور .

قیصا بویلو ، ماوی کوزلو ، نحیف وجودلو ، ملیح سیمالی ، جدی ، کیجه کوندوز کتابلریله ، یازیلریله مشغول ، چالیشقان بر کنجدر .

أثرلری | کوزه‌ل تورکجه‌نك بو کونکی شکلنی قبول ایتمه‌دن أول ، عروض وزنیله یازدیغی منظومه‌لر ، بالخاصه ثروت فنونده باصیلمشدر .

هجه وزنیله یازمغه باشلادقدن صوکراکی شعرلری ، تورك یوردی ، خلقه دوغرو ، تورك سوزی ، یکی مجموعه‌ده بولونور . بو صوك رساله‌ده شعرلری « م . ف » امضاسیله‌در .

أدبیاتده موقعی | یکی لسانجیلر ، أدبیات جدیده و فجر آتی‌یه مقابل حرکته باشلادقلری زمان ، بو یکی جریانك برنجی و اك آتشلی معارضی ، فؤاد بك اولدی . ثروت فنون ایله نشر

ایتدیکی مألری شدید بش آلتی مقاله‌سی،[*] سلانیکده‌کی کنجلری جداً اغضاب ایتمشدی . بو مقاله‌لر، عمرسیف الدین، علی جانب، کاظم نامی ، م . زمی بکلردن عینی شدتله مقابله کوردی . دیرکن، بو ریول آچدی. فؤاد بکك اعتراضلرینی ، رضا توفیق ، جناب شهاب‌الدین ، سلیمان نظیف بکلرك مهاجه‌لری تعقیب ایتدی. بوحال، معارضه مدافعه ، ایکی اوچ سنه سوردی . مع‌مافیه فؤاد بك ، سوکرالری حقسزلغنی انصافله آکلادی. وبالقان حربنی متعاقب،تورك یوردی محررلرینك میانه داخل اولدی. فؤاد بك ، بوندن صوکرا ، تقدیره لایق شایان چالیشماسی سایه‌سنده، تورك تاریخنك منبع و منشألرینه هرکون برآزداها نفوذه باشلادی : آرتیق مسلکی تعیین ایتمشدی . بنه ترکیبلی لسانی قوللانمقله برابر بین‌المللی تدقیقاته خاتمه چکدی . اسکی چغتای أدبیاته گیردی. او آرالق چیقاربلغه باشلانان « خلقه دوغرو » رساله -

[*] فؤاد بك ، بکا بر مناسبتله ، « بن اومقاله‌لرمده ، لسانك اساساً ساده‌لکه دوغرو یورودیکنی، ترکیبلرك قالدیریلدیغی تقدیرده عروضك ملی بر وزن اولارق ابقا ایدیله‌میه‌جکنی ، هنوز بك ابتدائی برحالده اولان هجه وزننك عصرلردن بری ایشله‌نه ایشله‌نه کوزه‌لله‌شه‌ن عروضك مقامنه بك زور قائم اولا بیله‌جکنی ، عروض طرفداری اولمقله برابر ، عینی زمانده برملیجیرور اولدیغمی ادعا ایتدمدی» دیمشدی. مذکورمقاله‌لر، « ثروت فنون » ك ١٠٨٢ ، ١٠٩١ ، ١٠٩٥ نومرولی نسخه‌لرنده مندرجدر .

چکنده ، بر ایکی‌ده هجه وزنیله قلمه آلنمش منظومه نشر ایتدی ؛ آمّا، حقیقتده بو پارچه‌لر ابداعی بر شکل وماهیت حائز دگلدی . آز چوق امین بکك طرزی مشاهده اولونمقله برابر ، بر آزده تکیه أدبیاتی اسلوبنه یاقین ایدیلر . شیمدی‌ده ، « یکی مجموعه »ده ، ضیا گوك آلپ بکك یازدیغی افسانوی، اساطیری پارچه‌لره بکزه‌ین گوزه‌ل شعرلر یازمقده‌در .

کوپریلی زاده محمد فؤاد بك ، قدیره شایان بر شاعردر . خاصةً عروض وزنیله یازدیغی پارچه‌لرده‌کی قوتله، دقتی جلب ایتمشدر . فقط اونك ادبیاتمزده‌کی موقعی، اك زیاده علمی تدقیقلر ساحه‌سنده‌در . امینم ، استقبال، بو گنجی تورك ادبیاتی مورخی اولارق طانیاجقدر .

•

کوپریلی زاده محمد فؤاد بك حقنده بر فکر :

« بوگون اوچاقلاکی ، اوفعالیت مفرطه ، محمد فؤادك بیننده نه بویوك بر عطش عرفان ، نه شدید بر اشتهای تتبع واحاطه موجود اولدیغنی ، بناءً علیه کندیسنك نه محتشم بر استقبال فکری‌یه دوغرو قوشدیغنی، آچیقجه گوستریر . »

— فاضل احمد —

*

مرجع تورکوسی

ایصسز داغ باشنی دومان بورومش ،
ینه روم ایلنه دوشمان یورومش ،
کروان کلمش ، یل کوللرین سورومش ؛
دردلی مرجع آقار « کروانم ! » دیه ،
« عجب نرده قالدی آرسلانم ؟ » دیه .

تورك ایلی بوش قالمش ، کروانلر کچمش !
دومانی توتمه‌مش ، دشمنلر سچمش ،
آیریلق شربتن آنالر ایچمش ؛
دردلی مرجع آقار « کروانم ! » دیه ،
« عجب نرده قالدی آرسلانم ؟ » دیه .

مرجعك اوستنه کوپرو قورولور ،
دشمن کچر ، هپ یکیتلر اورولور ؛
هیسنی آکلاتسه‌م دیلم یورولور ؛
دردلی مرجع آقار « کروانم ! » دیه ،
« عجب نرده قالدی آرسلانم ؟ » دیه .

چیچك آیی کلدی ، چیچك آچمادی ،
یل قیرلره لاله ، سنبل صاچمادی ،
یکیتلر اورولدی ، مردلر قاچمادی ،
دردلی مرجع آقار « کروانم ! » دیه ،
« عجب نرده قالدی آرسلانم ؟ » دیه .

چوبان داغ باشندن کچه‌مز اولدی ،
سورولر مرعیدن ایچه‌مز اولدی ،
کوزی نشانلیمک سچه‌مز اولدی ،
دردلی مرعج آقار « کروانم ! » دیه ،
عجب نرده قالدی « آرسلانم ؟ » دیه .

هپ کویلر ییقیلمش ، اوجاقلر توتمز ؛
ویران باغچه‌لرده بلبللر اوتمز ؛
یارم یاد ایللرده ، حسرتم بیتمز ،
دردلی مرعج آقار « کروانم ! » دیه ،
عجب نرده قالدی « آرسلانم ؟ » دیه .

آقشام اووالره دومان یایبلیر ،
مرعجك صولری صوصار ، بایبلیر ،
نیلوفرلر تولور ، دردلر آیبلیر ،
دردلی مرعج آقار « کروانم ! » دیه ،
عجب نرده قالدی « آرسلانم ؟ » دیه .
٣٢٩

« اورتاچ » بولجیلری
ـ صاری کیجه .. صاری کیجه ..
تا روحمه کومولدکجه
سنك صاری کولکه‌لرك ،
دیکلیوردم : آغیر ، دەرین

اسکی بر الهی سسی .
بو سس کیمك ، نره‌نفسی ؟

قارشی چاملر صوصماز ، ایکلر :
« اورتاج بولجیلربنك ا » دیر .

. .

— کیمسه‌سز آی .. کیمسه‌سز آی ..
دکیزده‌کی شو قیریق پای
دوشمش بر عاشق الندن ..
او ، سازینك هر تلندن
نور آلتیلری صاچمش ..
صوکرا ... پایی قیرمش ، قاچمش !

هور دالغالر صوصماز ، ایکلر :
« او پای تاکوکدن دوشدی ! » دیر .

. .

— دلی اوزان .. دلی اوزان ..
آلتون قوبوزکدن سیزان
سسلر نه‌یه طونمش کبی ؟..
شو کچن پری موکبی
بکلر سسلرکی حالا
اسکی « اورتاج » یوللرنده !

آلتون قوپوز صوصماز ، ایکلر :
« اوزان تولمش ، های قیریق ! » دیر .

. .

ـ غافل بولجی .. غافل بولجی ..
اوزان یوق ، قیریق های اوجی .
« اورتاج » بولجیلری خسته !
شراب یتمش آلتون طاسده ..
هابدی ، شاعر ، آل قوپوزی ،
ایکلەت اسکی روحمزی !
قوپوز الده ، شاعر کیدەر :
« اورتاج یولی چوق اوزاق ! » دیر .

—

آقینجی تورکولری

طونه بویلرنده صیرا سلویلر
طاماکز یلی اسدکجه سسسز آغلارمش ؟
کل باغچەلرنده بایقوشلر تونر . .
شو ویرانەلکلر اسکی باغلرمش !

نازکاه براوتلق ، قالمامش طاشی ؟
چشمەلردن آقان : قانلی کوز یاشی ..
اورده بر کوزەل وار ، چانیلمش قاشی ؛
آق آلتنه قارا چالق باغلارمش !

تیرہیق منارہلردن دویولماز اذان ..
هپ اوجاقلر سونمش ، دەوریلمش قازان .
بر اینیلتی دویدم ، صاندم بر اوزان ؛
سسه سس ویرەن قارلی طاغلرمش !

سوکود داللرندە خستە سرچەلر
اسکی آقین دستانی هجەلر ..
طونه آغلایورمش بعض گیجەلر :
کوکسندە کفنسز شهیدلر وارمش !

بوزولانی باغلرك اوزومی آجی ؛
عاصی کوله کسمش اسکی خراجی ،
ینه یدی قرال گیمشلر تاجی ..
شاهین یوواسنی قارغەلر صارمش !

هایدی اسکی اوزان ، آل سازی اله ،
دشمنلر ایچنه دوشسون ولوله .
دیکه : خور باقایلك بودورغون سیله ،
او ، یتمش بر قومه آقین چیقارمش !

حی علوی بك

ترجمهٔ حالی

۱۲۹۶ سنه‌سی صوکارنده سلانیکده دوغمشدر.

عاقل قویونجو بکك قارده‌شیدر. سلانیکده فیضیه مکتبنی اکمال ایتدکدن صوکرا بر سنه قدار سلانیك اعدادیسنده بولونمش؛ داها صوکرا بر سنه مناستره‌کی دایزادن عودتنده‌ ینه بر سنه سلانیکده‌کی فره‌لر مکتبنه دوام ایتمشدر. ۱۳۱۴ یونان سفرنده غلوصده مأموراً بولونان برادرینك یاننده، تلغراف و پوسته ملازمتیله تسالیانك تخلیه‌سنه قدار قالارق، عودتنده سیروزده ایکی آی قدار مخابرات اجنبیه مأمورلق وکالتنده بولونمش، اوندن صوکرا مأذون اولدیغی فیضیه مکتبی تورکجه معلملکنی درعهده، ویدی سنه بو وظیفه‌یی ایفا ایتمشدر. استبدادك صوك سنه‌لرنده «چوجوق باغچه‌سی» سرمحررلکنده چالیشیرکن، غزته‌نك سیاسی اسبابدن دولایی قاپاتیلماسی اوزه‌رینه آتینه‌یه [illegible]. بر مدت صوکرا وطنه دوندیکنده توقیف ایدیلدیسه‌ده همان تخلیه اولوندی. بونی متعاقب زمانلرده، اعلان مشروطیته قدار اوراده‌کی تجارتخانه‌لرده کاتبلکله اشتغال

ایتدی . اوتوز بر مارت وقعه‌سی اوزه‌رینه کوکللو
اولارق استانبوله کلدکدن بر مدت صوکرا یکی
تأسیس ایدیله‌ن دارالمعلمین عالیه‌یه ملحق تطبیقات مکتبی
معلملکنه تعیین اولونمشدر . بوکون، مذکور تطبیقات
مکتبنك مدیر معاونلکیله معلملکنی ایفا و دارالمعلمینه‌ده
تورکجه تدریس ایتمکده‌در .

اثرلری
سلانیکده چیقان جوجوق باغچه‌سنده ،
باغچه‌ده ، قادینده بر چوق منظومه‌لری
باصیلمشدر . بوندن بر قاچ سنه اول
«جوجوقلرمزه نشیده‌لر» نامیله بر شعر مجموعه‌سی
نشر ایتمشدر .

ادبیاتمزده موقعی
علی علوی بك بر شاعر اولارق
مشهور دکیلدر . ذاتاً کندیسی‌ده
بویله برادعاده بولونمیور . فقط اك
زیاده محتاج اولدیغمز جوجوق ادبیاتنه ایلك دفعه
چالیشانلردن بریدر . اساساً منظومه‌لرینك هان هپسی
بونوعه داخلدر . نظم لساننده پك قوتی حس ایده‌-
مه‌یورز . قافیه‌لری بعضاً ضعیفدر . سلانیکده جوجوق
باغچه‌سنده و باغچه‌ده برچوق شعرلریله ، (سویله‌نیش)
عنوانی آلتنده پك کوزه‌ل مونولوقلری‌ده چیقمشدر .

*

بیکار باشی

بیکار باشی ، نه صفالی باشلك وار ؛
قارلی داغلر کبی بیاض طاشلك وار ؛
اطرافکی آلمش کویك کنجلری ،
ایچلرنده احبابك وار ، اشك وار !.

کوندوز ، کونش قاوورورکن اوواپی ،
کنارکی بکلر قوشلر آلایی ؛
اولو چینار کولکه صالار اوستکه ؛
بر صوصامش دوداق یوقلار قوفایی ..

آقشام وقتی فیصیلداشیر آغیزلر ؛
دستی الده ، صیرا بکلر شن قیزلر ..
صورو دونر داغدن ، رنجبر باغندن ؛
کچمش کوندن خبر صورار ییلدیزلر ..

صوکرا تنها ، شو چینارله هر کیجه
سویله‌شیرکن درده‌لرکی کیزلیجه ،
آی اکیلوب دیکلر مرمر طاشکدن :
نه‌لر کلمش کچمش غریب باشکدن ..

بیکار باشی ، نه سودالی باشلك وار ؛
قارلی داغلر کبی بیاض طاشلك وار !
اطرافکی آلمش کویك کنجلری ،
ایچلرنده سرداشلك وار ، اشك وار !..

م . عزت بك

ترجمهٔ حالی } ١٣٠٦ سنه‌سی تشرین اولنك یكرمی برنجی كونی روم ایلنده

كوپریلی قصبه‌سنده دوغمشدر ،
پدری ، ضابطه مأمورلرندن
علی صبری افندیدر . عائله‌سی
اساساً نیشلیدر . رشدیه تحصیلنی
سلانیكده‌كی سلیمیه مكتبنده كوردی . اعدادی تحصیلنی
اسكوبده اكمال ایتدی . انقلابك عقبنده سلانیكه كله‌رك
حقوق مكتبنه كیردی . عینی زمانده «قادین» غزته‌سنده
چالیشیوردی . ١٣٢٦ ده اوراده‌كی اتحاد و ترقی
اعدادیه‌سنك توركجه و تاریخ درسلرینی درعهده
ایتدی . بر سنه صوكرا پاریسه كیتدی؛ صوربون دار-
الفنوننك فلسفه قسمنه قید اولوندی . (له‌وی برول)ك،
(دوركهایم)ك، (كوستاولانسون)ك و (برغسون)ك
درسلرینی تعقیب ایتدی. استادی له‌وی برولك نظارتی
آلتنده (مالبرانش) حقنده بر دوقتورا حاضرلامقله
مشغول ایكن عمومی حرب اعلان ایدیلدی ؛ استانبوله
دوندی . معلمی ، كندیسنه آلمانجه اوكرنمه‌سنی توصیه
ایتمشدی . بوراده بر مدت دارالخلافه مدرسه‌سنك قسم
عالیسنه فلسفه مدرسلكی ایتدیسه‌ده ؛ چوق دورمادی ، بو

سفرده آلمانیایه کیتدی . شیمدی ، برلین دارالفنوننه دوام ایتمکده‌در .

قیصه بویلو، ضعیف، اسمرجه ، ساکن مزاجلی، صمیمی مباحثه‌لرده جدیتدن زیاده مزاحی سه‌ون بر کنجدر .

اثرلری | اساساً پك چوق اولمایان منظومه‌لری بر آراده انتشار ایتمه‌مشدر . باغچه، قادین، کنج قلملر ، خلقه دوغرو، تورك سوزی رساله‌لرنده بولونور .

ادبیاتمزده موقعی | شیمدی‌یه قادار آوروپاده یاشایان کنج متتبع ، هنوز مملکتنه دونمه‌دیکی ایچون مطبوعات ساحه‌سنده مشهور ده‌کیلدر . کندیسی الك زیاده اجتماعیات وفلسفه ایله اشتغال ایتمش، شعری کندینه مسلك ایدینمه‌مشدر. یکی لسان مدافعه ایدیلیرکن، مصطفی نرمی بك ده بو جریانك ایچنه کیرمش ، و حقیقةً استفاده‌لی ، اطرافلی فکرلرینی کنج قلملرده نشر ایتمشدر . تحریرلری نظر دقتی پك جالب اولمامقله برابر خوشدر ، ظریفدر .

*

آلایه غوریا

تاریخمده شان ایچنده ، قان ایچنده بویومش ،
بو کون بویوك کولکه اولمش ماضیلری آرارکن

دەدەلرم طوغلریلە کچەر کوزم اوکندن ؛
نە دویغولر اویاندیریر ، بو « تاریخدە یورویش »...
فقط نەدن ؟.. تاریخنە مغرور باقان کوزلردە
بنم ایچون بر کوسکونلك ، بر اوکسوزلك آغلایور ،
بنم ایچون یاش تیترەیور ؟ دەرین بر سس بکا : « صور ،
« اونی سنك قلبك بیلیر » دییور ، آرا ، هر یردە :
« عثمانجقك طوپراغندە [فرغانە] نك قوملری
« سوروکلەیەن کوبوکندە .. [صاری صو] یلك ایکلەیەن
« سسلرندە آرا ، دیکلە !.. بولاجقسلك ، ألبت سن ؛
« بر آز اونوت خاقان اولادی ، اسکندری ، سەزاری ! »

وبن خیرچین زمانلرك أمیلەرك سیلینمش
بوشلقلردن ، ماضیلردن کلەن آنا سسندن
آغلایورم ، دویویورم ، دویویورم ، یاش سرپەن
بر آجیلق کمیرییور ، بر سیاه سیمس اینمش
تاریخمك شانلرینی قاناتیلە اورتویور .
بوکون اورتەن قانات یارین قیریلاجق ألبتدە ،
یارین ماتم تیترەیەجك بوکون کولەن کوزلردە ،
یارین البت ، شان کورەجك ، کون کورەجك [داللای نور] .
بوکون بکا کوسکون کوسکون فیصلدایان سس ، یارین
وجودمدن قان آقارکن آغلایاجق کیزلیجە ،
تسلیلر کوندرەجك .. دویویورم ، او سسە

بك ایکیدن بری روحم طانیشیقدر ؛ [آلتای] ك
یاماجلری بوسسلری عصرلرجه دیکله‌دی .
بوسس [آلایان غویا] * نکدر ، تاریخ بندن صاقلاماز ؛
او کیم ؟ بنم آنام .. بن کیم ؟ اونك اوغلی .. آراماز ،
یاباجی عصرلرك آرقاسنده هیچ بر نی ...
اونك صاری صاچلرندن دوغان آلتین کونشلر ،
[اندوسه] ده کولدی ؛ شانله ، ظفرلرله پارلادی ؛
غالب کلدی ، اَزیله‌دی [نورلو کیبك] اوجاغی ..

. .

آرتیق [آلان غویا] صولمش ؛ اختیارلق ، بر تیترەر
هیکل کبی سوروکله‌یور ، چکییوردی . [بەلکەدا] ،
آغلایوردی ، آناسنك صوك کونلری کلشدی ؛
کوچوك اوغلی [یەکەدا] نك ایجه غملی نفسی
اوقویوردی ـ شامانلردن بلله‌مشدی ـ بر دعا ...

آلان غویا ، اوتلو وسرت یاتاغندن دوغرولدی ،

---

[*] فرانسز مورخی بوز دولاقرروایه کوره (آلان غویا)،
اساطیری وخیالی بر تورك قادینیدر . (آلان) ضیالی ،(غویا)
کیبك معناسنه‌در . بو کونکی تورکجه‌ده « ضیالی کیبك » دیمکدر .
تورك اساطیرینه نظراً آلان غویا، نوردن پاره‌لنمش ، ومریم
کبی لاهوتی بر معجزه نتیجه‌سنده ایکی اوغلی اولمشدرکه ،
بیوکی (بەلکەدا) ، کوچوکی (یەکەدا) در . آلان غویا ،
تورك نسل حکمدارلرینك‌ده آناسی صاییلیر .

ایکیسنه کنیش ومور افقلری کوستردی ،
او افقلرکه : بیزانس ، آفریقایی اورته‌ده‌ی ،
او افقلر آرقاسنده [قورولتای]لر قورولدی .

ایشته بنم ایشیتدیکم سس او روحدن کلییور ؟
بن سه‌زاری ، اسکندری ، نه‌رونلری اوقورکن
او سس بوتون عصرلری چیلقین چیقین ده‌لییور .
«خان اولاد ، یاپدیغك نه ، دییور ، دوشون کیمسك سن؟»

پاریس : ١٩١٢

فاضل احمد بك

جمۀ حالی

۱۰ تموز ۱۳۰۰ تاریخنده
استانبولده دوغمشدر .
پدری دیوانیه متصرفلغنده
فات ایده‌ن جمال بکدر . چوجوقلغی حب
.شرده کچمش ، تام اون ایکی سنه ،
ناطولی‌یی ، عربستانی ، کردستانی کزمش کورمشدر ،
بتدائی تحصیلی ، نمونه ترقی ، کوموشخانه رشدیه‌سی ، تکرار
نمونه ترقی مکتبلرنده کورمش . (لیسه‌فور) نامنده‌کی
فرانسز مکتبنده بیتیرمشدر . صوکرا ، برمدت صنایع
نفیسه مکتبنه‌ده دوام ایتمشدر . کندیسی ، « تحصیلم یوق
کیبیدر . اوقومایی سه‌وه‌رم ؛ فقط آبور جوبور ییه‌ن
چوجوقلر کیبی » دیر .
استبدادده برآرالیق معارف نظارتی مکاتب اجنبیه
مفتشلکی قلمنه کیرمشسه‌ده ، همان استعفا ایتمشدر .
صوکرالری یومیه‌جی اولارق مسکوکات اداره‌سنه دوام
ایتدی . مشروطیتك اعلاننده ، دارالمعلمین علم تربیه
واخلاق معلمی تعیین اولوندی .
« تربیهٔ ملیه انجمنی » نده اعضا ایدی . دارالفنونده
متشکل « تدقیقات لسانیه قومیسیونی » اعضالغندن صوك
کونلرده استعفا ایتمشدر . الیوم دارالمعلمین عالیه‌ده تورکجه
تدریس ایدییور .

قیصابویلو، ماوی گوزلو، ضعیف، صوك درجه‌شن، ...
پرداز، بونکله برابر نازك، التفاتجی وحساس برگنجا...

اثرلری | طنین، تصویر افکار، صباح، و
| ودیگر بر چوق یومی غزته‌لرله، ثر...
| فنون، سیاره، محاسن، تورك یوردی

یکی مجموعه رساله‌لرنده برچوق منظومه‌لری باصیلمشد...
١٣٢٩ ده «دیوانچهٔ فاضل» عنوانلی برشعر مجموعه...
نشر ایتمشدر. یاقینده «پرده قوردم» شمعه یاقدم
نامیله بر دیگر کتابی باصیلاجقدر.

ادبیاتمزده موقعی | فاضل احمد بك. بوتون ادیبلر...
| اسلوبلرینی مشهور فرانسز...
| a la maniére de ..... لری تقلید...

تنظیر ایتمش بر گنجدر. شیمدی‌یه قادار جدی ...
برشعری نشر ایدیلمه‌مشدر دینسه، دوغرو سویله‌نمش
اولور. قارئی پك چوق اولان یازیلری آراسنده
صحیحی، شاقامی بللی اولمایانلری‌ده واردر: «یازین،
گیبی... علی جانب بك، «ینه‌فه‌ر دورویور، قارشیمزده
موم گیبی دیه‌ن فاضلده خوش بر Exantricité enfantine
واردر دییور. کندیسی، تمامیله ملی ادبیات طرفداریدر.
اسکی ادبیاتك اسقولاستیك لسانده «تنبا کی لسانی» «
افاعیل وتفاعیله‌ده «لاتارنا» دیر. تورکیاده الك بکه‌ندیکی
شاعر، «هیچ شعری اولمایان یحیی کمال بك» مش!

خلاصه هرشی کبی فلسفه ایله ده مشغول اولان، «تربیه دار» بر کتاب نشر ایتمش بولونان فاضل احمد بك، ادبیاتمزك یاراماز بر الایجهسیدر.

*

فاضل احمد بك حقنده بر فکر:

« ظن اولونماسین که فاضل احمد بك، معنای حیاتی، یالکز خندهٔ استهزا صورتنده آکلامش .. رباخود، (نحن قسمنا) بزمنده نصیب جدیتدن محروم قالارق (آلای) ه چیلمش بر برآدامدر .... ینه اونامده غایت خلوق بر آدام ایله، برده کنج ومستعد بر فیلسوف طانیرم. »

ـ رضا توفیق ـ

*

بانیور

یاواش یاواش، دکزه
اوزانیور هر بر باغ؛
چاملیجه‌یله دیز دیزه
آقشاملری قایش داغ!

اوزاقلرده شیمدی وار
قیمیلدایان بر بوغو:
هپ تیرا کی باجالر
تللندیرمش چوبوغنی!

باغداش قورمش بر حاجی

توتدورويور نارکیله ؛
دوشونجه‌سی پك آجی :
دیپسز آنبار ، بوش کیله !

اویوقلایور اوزاقده
تلك باشنه بر یالی ؛
مرمریه ، صیجاقده
سرمش پوستی « قینه‌لی » !

صویه دوشدی ، کزینن
کولکه‌لرك بر اوجی :
حاجی بابا ، الندن
آتدی آرتق مارپوجی !

« سیوری اطه » اوزاقده
شیمدی چوکمش بر هجین ؛
نکاحلاندی صاچاقده
بر چیفت بیاض کوورجین !

طالغالری دیکله‌ین :
ساده قیزیل یاماجلر ؟..
کلمش کبی کعبه‌دن
یشیل گییمش آغاجلر !

چکیور بر کوچوك « موش »

ایری ، تنبل بر صالی ،
هب مارطیلر طوتدورمش
ینه اسکی ماصالی !

هله وارکه بر تابلو
کورسه شاشار «آنیبال» :
أوردهکاردن بر فیلو ،
برده قازدن آمیرال !

—

ولی نعمة رضالتنامه

دیدیلرکه ، ایمسز قلان تربهکده ،
وحشی کللر آچمش ، کورمکه کلدم !.
رضا توفیق

دیدیلرکه ، شیمدی یورهك داغلایان ،
نافله یورولور ، هم آچ قالیرمش ؛
فقط حضورکده بر أل باغلایان
هم غاز بولابیلیر ، هم یاغ آلیرمش .

شو سبیله سکا اولوب ده بنده ،
دریای جودکه دالمغه کلدم ؛
یعنی داغیدیلان أرزاقدن بن ده
أولهیهجك قادار آلمغه کلدم .

آلدانیلدمسهده بوش یالانلرله ،

آقینه کیتمه‌دم‌خوش پلانلرله ؛
و بوکون بر نیجه آج قالانلرله
برله‌شوب قاپوکی چالمغه کلدم .

أیشلر أبیله‌شدی آما کیت کیده ،
نه اون بولا بیلدم، نه‌ده بر پیده ؛
بناءً علیه بن دولتخانه‌ده
برقاچ آی مسافر قالمغه کلدم .

۳۲۳

ابراهیم علاءالدین بك

ترجمهٔ حالی

١٣٠٤ ده استانبو-
لده دوغمشدر . بابا-
سی، سنه‌لرجه ولایت
مکتوبجیلقلرنده خدمت ایتمش
اولان قلبه‌لی زاده عاصم بکدر .
عاصم بکك قصیده ، غزل ،
تاریخ وادیلرنده یازیلمش بر دیوانلق
اثری واردر . اوغلنه بك کوچوك یاشنده ادبی
بر ذوق ، ادبی بر تربیه ویرمکه چالیشمشدر .
علاءالدین بك ، ابتدائی تحصیلنی استانبولده کمرآلتی،
چنکل کوی، شمس المعارف مکتبلرنده.. تالی تحصیلنی ده
قسماً طربزونده ، قسماً ده وفا اعدادیسنده کورمشدر.
٣٢٥ سنه‌سنده حقوق فاکولته‌سندن دیپلوما آلمش، ٣٢٩ ده
معارف نظارتی طرفندن ادبیات تحصیلی ایچون لوزانه
کوندریلمشسه‌ده، کندیسی « پهداغوژی » تحصیلنی ترجیح
ایده‌رك جنوره‌ده «ژان ژاق روسو پهداغوژی انستیتوسی» نه
کیرمشدر . مذکور مؤسسه‌دن دیپلوما آلان علاءالدین
بك ، فاکولته‌نك لابراتووارندن ده تصدیقنامه آلمشدر.

مأموریت حیاتی ، حقوقدن چیقنجه انتساب
ایتدیکی هیئت اتهامیه ضبط کاتبلکیله باشلار . بر مدت
عدلیه کتبخانه‌سی مأمورلغنده بولونمشدر . اوصیرالر ،

خانم‌مکتبنده‌ده تورکجه وحقوق درسلری ویریوردی. بالاخره ؛ معارف نظارتجه آچیلان مسابقه‌لره اشتراك ایده‌رك طربزون سلطانیسی ادبیات معلملکنه تعیین اولوندی. ایکی سنه اوراده قالدی ؛ صوکرا آوروپایه گیتدی. شیمدی دارالمعلمین عالیه‌ده تربیه، روحیات واصول تدریس .. سلجوق خاتون اناث سلطانیسنده‌ده تربیه واخلاق معلمیدر.

قیصا بویلو، ضعیفجه ؛ آلا گوزلو، نازك ؛ چالیشقان برگنجدر.

اثرلری: منظومه‌لرینی مختلف مجموعه‌لرده نشر ایتمشدر. صوك یازیلری یکی مجموعه‌ده باصیلمقده‌در. بالقان حربنده گوکللو اولارق طربزون طابوریله چتالجه‌ده حربه اشتراك ایتدیکی اثناده یازدیغی « روم ایلی » ، « گوکللونك گوکلی » عنوانلی ایکی اثری بر کوچوك رساله‌شکلنده ، هلال احمر منفعتنه انتشار ایتمشدر. [*] بونلردن باشقا ، ۳۲۷ ده « چوجوق شعرلری » ؛ ۳۲۸ ده « گفت وگو » نامیله ایکی شعر مجموعه‌سی باصیلمشدر. چناق قلعه‌یه عائد اولوب یازدیغی منظومه‌لری ، یاقینده « چناق قلعه ایزلری » نامی آلتنده چیقاجقدر.

---

[*] بو ایکی منظومه ، « گفت وگو » یه‌ده قونمشدر.

ادبیاتمزده موقعی { ابراهیم علاءالدین بك فجر آتی اعضاسی
آراسنه رسماً کیرمش اولمقله برابر،
مذکور زمره شاعرلریله آرقداشلق

ایتمش، اودوردده عروض وزنیله بر خیلی منظومه وجوده کتیره‌رك ثروت فنونده نشر ایتمشدر. بو کنجده، علی علوی بك کبی چوجوق ادبیاتنه ایلك چالیشانلردندر. یازدیغی پارچه‌لر آراسنده نادر اولارق هجه وزننه تصادف ایدیله‌بیلیردی. فقط بوکون هجه وزنی تماماً قبول ایتمشدر. آنجاق مقاله‌لرنده حالا ترکیبلی لسانی قوللا- نمقده‌در. اثرلرنده درین برلیریزم مشاهده اولونماز. مع مافیه جداً کوزل وقوتلی منظومه‌لری واردر.

ابراهیم علاءالدین بك بو صیرالرده، داها زیاده تربیه علمیله مشغولدر. «بینه» نك، «چوجوقلره دائر صوك فکرلر» اسمنده‌کی کتابنی ترجمه ایتمکده، مختلف مجموعه‌لرده تربیه مسائلنه عائد مقاله‌لر نشر ایله‌مکده‌در.

*

یلدیزلر

نه‌در — دیدم — شو یاقیندن کورونمه‌ین یلدیزلر
پریلرك مملکتی، ملکلرك اویمی؟
دایم کولدی و دیدی که اوراسنی کیم آکلار

كره‌لرکه کیدیلیور بونی بویله بیل نه‌می ؟

. .

اینانمادم ؛ چرکس قیزی دادیم واردی ؛ بر کیجه
اوکا صوردم بکا شویله آکلاتمشدی کیزلیجه :

کونش بوتون کوك یوزینك پادشاهی صاییلیر .
شو کوردیکك ماوی سما ایشته اونك سرایی ؛

ییلدیزلرده مومله‌ریله اوبلك اوبك یاپیلیر
قمر سلطان خدمتنده پریلرك آلایی .

شو پارلایان بویوك ییلدیز کوچوك سلطان زهره‌در ،
اوکا شعرك ، کوزه‌للکك ، عشقك پریسی دینیر .

آغستوسده کوکده بر چوق پری قیزی اوچوشور ؛
بو نه‌دندر بیلیرمیسك ؟ ییلدیز دوکونی اولور ...

. .

دادیم داها سویلیوردی فقط کلمشدی اویقوم
رؤیا کوردم ییلدیزلرك دوکوننده بولوندم .

— « چوجوق شعرلری » ندن —

—

غربت دکزی

بو صباح سماوی براتك کبی
ساکن رفتارکله خوشمدك ای دکز ؛
سوداسزسك آواره بر یوره‌ك کبی

هجران دالغه‌سندن بوشدك اى دكز !

شيمدى هانكى دردە دوشوب بونالدك ؟
هانكى شفا بولماز سودايه دالدك ؟
قاوغا طوبراغندن ماتمى آلدك ؟
بردن نيچون بويله جوشدك اى دكز ؟

شو اسن پويرازك آرقاسى قارمى ؟
دوغديغم ساحله يولك اوغرارمى ؟
يوره‌ك سرينله‌تن بر مژده‌ك وارمى ؟
بونجه يل دولاشوب قوشدك اى دكز !

برتسلى اوموب دالمشدم ينه
ماوى كوزلريكك درينلكنه .
قالمامش دنياده غمسز بر سينه ..
سن ده كوكلم كبى لوشدك اى دكز !

یوسف ضیا بك

ترجمهٔ حالی | ۳۱۰ دە، بكلربكندە دوغمشدر. سلیمان سامی بكك اوغلیدر. ابتدائی تحصیلنی بكلربكی مكتبندە كورمش، وفا اعدادیسنه صوك صنفه قادار دوام ایتمشدر. آلیانس ایزرائیلیت مكتبندە آلتی سنه قادار بولونمشدر.

اثرلری | بر چوق مجموعەلردە باصیلمشدر. ۳۳۲ تاریخندە، حرب شعرلرندن مركب «آقیندن آقینه»، صوك كونلردە «جنك افقلری» عنوانلی ایكی كتاب نشر ایتمشدر.

ادبیاتمزدە موقعی | هجا وزننه باشقا بر آهنك، باشقا بر اسلوب ویرەن كنجلرك برنجیلرندندر. اگر خصوصی حیاتندە، صنعتی سەوەنلری مكدر ایدەن، موازنەسزلكلر اولماسایدی، بو كون هیچ شبهەسز، ملی ادبیاتك بر «مەتر»لیسی طانیلاجقدی. لسانی صوك درجه صاغلامدر. قافیەلری زەنكیندر. خیاللری‌دە اكثریا پك كوزەلدر. آرا صیرا معین ومطرد تصویرلر یاپییورسەدە، زمان كچدكجه بونلری كەنیشلەتەجكی امید ایدیلەبیلیر.

وقتیله، «اجتهاد» رسالەسندە، عروض وزنیله

يا زديش برقاچ پارچاسی، هیچ‌ده نظر دقتی جلب ایتمه‌مه‌مکن، صولرالری عجه وزنیله یازوب « تورك يوردی » نده باصديرديغی « کیجه‌نك حمامی » منظومه‌سی، درحال کندیسنه برموقع ویردیرمشدر . بوحال ، اوزمانه‌قادار ایشله‌نمه‌مش اولان عجه وزننك ، صنعتكار ألنده نه‌قيمتلی بر نظم آلتی اولا بيله‌جكنی ؛ صاحبنه نه‌لر قازاندیرا بيله‌جكنی‌ده اثبات ایده‌ر .

.

کیجه‌نك حمامی

آيك بياض ألی صويار اثوابنی قارانلیغك ،
جیپلاق قالير باغچه‌لرده غم كوملكلی قورولقلر ؛
کیجه بیقار صاچلرینی دره‌سنده بر ایشیغك ؛
افق صارار برصيرمالی پشتماله أسه‌ن روزكار ...

پارلار كوموش برطاس کبی سمالرده یاتان قمر ،
بوقبه‌ده بنجره‌لر ایشیلدایان بيلديزلردر !
اساطيری حاووضلرده چیپلاق ، پنبه قيزلر يوزه‌ر ؛
صوكرا قمر آق صاچندن كوپوك كوپوك نور آقيدير .

ساحللرك قوجاغنده فيقيردایان ده‌كيز یاتار ،
قايالرك قورناسنده شرقی سویله‌ر بعضاً روزكار .
صوكرا قوشار آیاغنده بيلديزلرك ناليننلری
كوچوك ، چابقين دالغاجقلر بر آشاغی ، بوقاری .
١٣٣٠

آقينديه آقينه

كيجه باصدى ... اووا صانكه بر قارا زندان ؛
تيتريوردى ير كوك آديملرك خيزندن !
سردار يعقوب آت اوستندن ، ديدى ، ايلرى !..
بر آغيزدن اوغولدادى جنك توركولرى .
ياماجلردن جوشقون بر سيل كبى بوشاندق !
بو ايللره اسكيدنده ينه بز شاهدق !
كچدى طونه قييسندن اوچيوز آقينجى ،
باقيشلرده آشكاردى اوردونك خينجى !
اوجلرندن قان داملايان قيليجلر قينسز ؛
تاكرى اويله امر ايتمش : تورك دورماز آقينسز !..
— « آقيندن آقينه » دن —

قادين عشقى

بچەلرك أرير اينجه ، لوش بولوطلرى ،
سوزولنجه باقيشلرك فتان شمشكى !
دويولور بر فضيلتينك ايپك روزكارى ،
قبول ايدر كوكلرى هر كنج أركك !

شاعر !.. قادين قلبى علوى بر معبد دكل ،
هر يولجى يى سرخوش ايدن بر ميخانه‌در !
عشق ايسته‌يوسه‌ك مصراعلرك اوكنده أكيل !
قادين عشقى ، بيلك بر رنكلى بر افسانه‌در !

خيچقرارق آغلار شمدى سنك ديزكده ،

بر فيرطينا بولوطى، وار قلبنده صانكه !
بر آز صوكرا قوشار يكى بر عشق ايزنده !
قادينلرك سوكيسى ، بر اويله نيسان كه
شمدى كونش ضياسيله سوسله‌ر هر يانى ،
شمدى چيلغين بر ياغمورله بوغار خولياكى !
١٣٢٣

كلمه‌ين بهار

— آننه‌مه —

بن بر سياره‌يم كه ، افقم : كوكلر ،
كچديكم هر سماده بر ايز براقدم .
بر اويله ايرماغم كه ، اطرافم : كللر ،
بعضى ساكن ، بعضى‌ده جوشارق آقدم .

بوكون عمرم يوصونلى ، قاراكلق بر كول ،
جوشقون دالغالرمك شن نغمه‌سى يوق .
كللر صولمش ، افقلر ياقيجى بر چول ؟
دورغون صولرمده بر مهتاب عكسى يوق .

يالكز بر طول قدين وار ، صاچلرى بياض ،
سونوك باقيشلرنده كيزلى بر كدر ؛
ايصسز ساحللرمده بر قورومش ساز
حسرتيله كله‌ين بهارى بكله‌ر ا...

اورخان سیفی بك

ترجمهٔ حالی | ١٠ تشرین اول ٣٠٦ تاریخنده چنكل كوینده

دوغمشدر . پدری ، متقاعد
میرآلای امین بكدر . ابتدائی
تحصیلنی چنكل كوی و بكلر
بكی مكتبلرنده ، تالی تحصیلنی
مرجان اعدادیسنده بیتیرمشدر . ١٣٢٩ دهده حقوق
مكتبندن دیپلوما آلمشدر. عالی تحصیلیله مشغول اولدیغی
صیرالرده ، منظومه‌لرینی نشره باشلامش، حتی بر آرالیق
برقاچ آرقاداشیله برابر « خیابان » اسمنده ، آنجاق بش
نسخه قادار دوام ایده بیله‌ن بر رساله چیقارمشدر. ١٣٣٠ ده
مجلس مبعوثان قوانین قلمنه كاتب تعیین اولونان اورخان
سیفی بك ، بوكون ده عینی مأموریتنه دوام ایتمكده در .
اورخان سیفی بك اثرلرینی « ا . سیفی » امضاسیله باصدیر
مقده در .

اثرلری | خیابان، تورك یوردی، یكی مجموعه وداها برقاچ رساله ده شعرلری انتشار ایتمشسه ده هنوز جلد حالنده طوپلانمامشدر .

ادبیاتمزده موقعی | هجه وزنیله، پك صمیمی، پك ایریك شعرلر یازان سه‌ویملی برشاعردر . اورخان سیفی بك ، انیس بهیج

ویوسف ضیا بکلرله برابر، بو وزنی ایلك دفعه ایشله‌یه‌نلردن، اوکا قیمت ویره‌بیله‌نلردندر. شعرلری، صوك درجه حساس اولان بر قلبی افشا ایدر. برقاچ سنه اول یازدیغی «صاچلر» عنوانلی منظومه‌سی، اسکی یکی، بوتون ادبیات منتسبلری طرفندن تقدیر اولونمشدر. آنجاق، بو کنج، ده‌کرلی بر شاعر اولماسنه مقابل، پك آز ولوددر.

*

صاچلر

صورو یورسك که قلبمك هانکی صاچه میلی واردر؟
بوتون صاچلر بنم ایچون آیری آیری فسونکاردر:

قیرمیزیلر، یاقان خائن بر کونشك ساسبیلی؛
سیاه صاچلر، کیجه‌لرك الهامیله معطردر...

قومرال صاچلر، آقشاملری خاطرلاتیر خیالمه؛
بکا اك چوق طلوعلری د... شوندوره‌ن صاریلردر..

ونهایت بیاض صاچلر.. عشقمك بوتون صرصرلری
سکون بولانی آلینلرده قورطونادن صوکرا قاردر.
۱۳۳۰

کوزلرده سیاحت

چیقدم بو کون کوزه‌للرك کوزلرنده سیاحته:
بو یوخیلق بیلمم ناصل ایره‌جکدی نهایته؟..

ماوى كوزلر پك عصبى، دالغالى بردهكيز كبى ؛
يشيل كوزلر اك زياده متمايل خيانته .
صاريشينلر يورغون بر ياز سماسنى آكديرييور ،
ايلك بوسهده باشلايهجق طالعندن شكايته .
ألا كوزلر آقشام كبى كولكه دولو ، هجران دولو؛
بو كوزلرده هيچ تصادف ايتمدم بن سعادته .
كيجه اولدى .. أك صوكنده سياه كوزلر كلدى، طوردم؛
بو قرا كلق يولده آرتق امكان يوقدى سياحته !

بونوده كوزهللره :
كيميكز صاريشين ، صولغون بكزلى ..
شاعرم ، بونلرى سوسهم يرىدر .
كيميكز بياض كه .. كيزليدن كيزلى
آرارم يرينى چوقدن يرىدر .

كيميكز ينبهدر .. كوزهللكلرك
سحرينى بونلرده دويدم اك اول .
كيميكز اسمر كه .. اوداها شيرين .
كيميكز قومرال كه .. بو داها كوزهل .

كيميكز كچيجى بر روزكار كبى
هر قلبك اوستنده بر دفعه أسر .
كيميكز كوكدهكى ييلديزلر كبى
دائما اوزاقدن باقوب كولومسر .

بن که هر شکلده عشقی آکلادم .
قلبمکه هر تورلو حسلرله دولدی .
چوق دفعه سه‌ویلدم ، بعضاً آغلادم ،
سه‌ویلمکسزین ده سه‌وديکم اولدی .

گاه اولدم بر عشقك نازلی چوجوغی ،
بر هجران الندهٔ گاه اونوتولدم .
او سودا دنیالن ماوی بونجوغی
برنده غیب ایتدم ، برنده بولدم .

کیمیکز آیریلدی بر خاطره‌یله ،
بوسبوتون اونوتوب گیتدی کیمیکز .
قارشیمدن دالغالر گچدی صیرایله
اوکمده دائما انگین بر دکیز !

سه‌وه‌رم ، نه‌دنسه ، لاقید اولانی ..
دوغروسی یاراشیر قادینه غرور !
شوخ اولان گوزه‌لك صیجاقدر قانی ..
وفالی بر قادین چوق آز بولونور !

حاصلی هپکز روحمه یاقین ،
حاصلی هپکز باشقه بر گوزه‌ل .
دارلمه سوگیلی محبمه صاقین ،
یتیشمز بو قادار عشقه بر گوزه‌ل .

أنيس بهيج بك

ترجمهٔ حاله | ٣٠٧ سنه‌سنده استانبولده دوغمشدر. باباسی،

دوقسور قائمقاملرندن بهيج بكدر. تالی تحصيلنی استانبول اعداديسنده، عالی تحصيلنی ده ملكيه‌ده ايكی سنه قادار خارجيه نظارتی قلملرندن برينه دوام ايتمشدر. شيمدی، پشته شهبندرخانه‌سی قنچلاريدر.

اثرلری | برچوق مجموعه‌ده ايچه شعرلری انتشار ايتمشدر؛ فقط هنوز كتاب صورتنده طوپلانوب باصيلمامشدر.

ادبياتمزده موقعی | انيس بهيج بك، ساده، كوزه‌ل توركجه ايله يازان صوك نسلك دقته شايان برشاعريدر. هجه‌وزنی،

امين بكك اسلوب وطرزندن آيريلارق جدی برمهارتله قوللانان، اوكا باشقه بر آهنك وظرافت ويره‌ن كنجلردن بريدر. شعرلرنده دره‌ينلك بولمايانلرك حقی اولابيلير؛ فقط، شبهه‌يوق، «نه‌پيلك» نوعده تفرد ايده‌جك قادار لياقت كوسترمشدر. نه‌چاره‌كه، ولود برشاعرده كيلدر. هله بر ايكی سنه‌در، اثرلرينه مشتاق اولانلری، كوزه‌ل شعرلرندن محروم ايتمكده اصرار ايديور.

كميلر

ـ بم بابم ـ

ينه دولدى كميمزك آرماسى ،
بزم كمى ، مارطى كبى بك اويناق !
« خوش اولور شيمدى يلكن آچارساق
افقلرى دومانلرك صارماسى !

ف دڭيزك دالغالرى جلوه‌لى ؛
آق دڭيزدر دڭيزلرك كوزه‌لى .
بز بو كوزه‌ل قيزى سه‌ودك سه‌وه‌لى
ألده دكيل كوز قويانه چاتامق !

قول صيوانمش ، أل بالاده بكله‌رز .
بيرق بوران قابا دايى أرلرز .
نرده قورقاق وبديكلى ؟ اى دڭيز ،
كيم ديمش كه ألمزدن قاچاجق ؟..

كميمزك آدى : « دڭيز جيلانى » ؛
« غمسز رئيس » قورقو بيلمز قاپدانى ؛
بز . « لوند » لر ، « سردن كچدى » قورصانى ؛
بو « جان » لرك ياپاجنى جنكه باق !

واردييانلر باغيرديلر : ـ اوچ ديره‌كلى بر كمى !
قاپدانك صوردى كورسيله :ـ باندراسى بللى مى ؟

ــ وندیکلی .

بوسوز بوتون کوکسلری دولاشدی .

وندیکلی ، وندیکلی ! صوك ساعتك یاقلاشدی .

ــ جانلر ، دیدی غمسز رئیس ، آچیق اولسون بختمزا!
بر آغیزدن جواب ویردك : ــ بخت اچیقدر ؛ حاضرزا

قارشیلاشدق « قارا حسن » ناعرا آندی : ــ آلارغا !
هی یاراداندن ، نه کیفلی باشلایوردی بو قاوغا !

دوشمان ، قودوز کوپك کبی اولومنه صالدیردی ،
اونلر « هوررا » بزمکیلر « الله الله » باغیردی .

وهپ بردن اوغولدادی لومبارلرك طوپلری ؛
پارچالاندی وندیکلی کمیسنك لومباری .

قانادلانمش بر آرسلاندی بزم « ده کیز جیلانی » ؛
صاغدن صولدن آتیلهرق شاشیرتیردی دوشمانی .

تام وقتنده راموا ایدوب کوکرته یه آتلادق
تا کرتی بیلیر ، یامان ووردق ، ایی قیلیج صاللادق .

اون آلتی « جان » شهید ویردی بزم ییکیت دایلر ،
وندیکلی ؛ اونی صورما و قاچ کیمشیدر کیم صایار ؟

دوغروسی چوق آلین تری دوکدك آما ، دکردی ؛
نشئه ویرن قسمتمز یورغونلغی کیدهردی .

آراشدیردق کمیدهکی بوتون کوشه ، بوجاغی ؛

كيمى آلدى كوموش قيليچ ، كيمى مالطا چاقى ...
طوربا طوربا آلتين بولدق باش انباركڭ ايچنده،
ففوريلر، انجيلركه نه هندده وار نه چينده !

بن ده قپدان كوپروسنه بر باقيم ديمشدم ؛
نه كوره‌يم ؟ شاشقينلغڭ صوڭ دمنه ايريشدم .

هيچ دوشونمه، بيلمه‌مزسك ! بن سويله‌يم، سن ده شاش !
بر كوزل قيز ! آما ناصل ؟ كيراز دوداق، صاموروقش !

كوز صاچلرى ، بولديغمز آلتينلردن كوزه‌لدى ؛
هى ياراداڭ ، بو قيز بوتون دڭيزلردن كوزه‌لدى !

آلا كوزلر ، ميق ميق ، بر وندبك كليبى ،
پولاد كبى قوللرينه صارلدم ايچه بلى .

كوزلرمز ده‌رين ده‌رين باقيشارق طانيشدى .
بر لحظه‌ده ايكى يوره‌ك بربرينه آليشدى .

بن ده ، قوزوم ، ديلو ، بوصلو ، باقيشيقلى جوانم ؛
او سه‌وكيلى كنجلكله سه‌وكيسنى قزاندم .

— وندبكلى قورصان قيزى ، اى آق ده‌كز يلديزى !
وارم ، بوغم سنڭ اولسون ، اى كوكلك خبرسيزى !

هركس آلير حصه‌سنى بوقازانجلى صاواشدن :
كيمى الماس ، اينجى بولدى ، كيمى كوموش ياتاغان ...
بو قسمتى آيريليركن بنم حقم قالماسين ؛
وندبكلى قورصان قيزى ، سن ده بنم پايمسك !

حقی سها بك

ترجمهٔ حالی | ۱۳۱۱ سنه‌سنده مناسترده دوغمشدر. باباسی، یمنده شهید دوشن ضابطلرمزدن علی رضا بك نامنده بر بیکباشیدر. منسوب اولدیغی عائله‌یه آناختار آغاسی اوغللری دینیر.

اعدادی تحصیلی سلانیکده‌کی اتحاد وترقی مکتبنده... روم ایلینك اشغالندن صوکرا استانبوله کلدیکی زمان حدیقهٔ مشروطت اعدادیسنده‌ده اوقومشدر. مکتبی اکمالدن صوکرا معلملك مسلکنه کیرمش؛ بر مدت استانبولده تدریسله مشغول اولدقدن صوکرا مغله سلطانیسی ابتدائی قسمی باش معلملکنه تعیین ایدیله‌رك اورایه کیتمشدر.

اوزون بویلو، قوی وجودلو، غایت ایی قلبلی بر کنجدر.

آثاری | کنج قلملر، تورك یوردی، یکی مجموعه رساله‌لرنده بولونور.

ادبیاتمزده موقعی | حقی سها بك، شعره وادبیاته یکی لسان ایله کیردی. فارسی عربی ترکیبلرله دولو غیر طبیعی افاده‌یه تماماً یابانجی قالدی. هنوز هجا وزنی رواج بولمادن یازدیغی «جنکیز خان» عنوانلی شعرنده کوروله‌جکی اوزره، حقی

بكك حسلرى ديكر بر چوق كنجلر كبى (Efféminé) قادينلاشمش دكيلدر. طوق برافاده، بركنجه بر اسلوبى واردر. مع مافيه شعرك تهكنيك قسمنده بر آز عجميلكى سزيلكده در. ليرزمدن محروم دكيلدر.

*

بيلديزلر اوكنده

بو آقشام كوكلرده عبادتمى وار ؟...
كورونمز نايلردن قوپدقجه آهلر
بيلديزلر ذكر ايدر، شهابلر آغلار.
بر بلبل ده شيمدى نيازه دوردى؛
سودالى قلبلرى، آهيله ووردى.

بو فسون آلتنده مهتابه قارشى،
حسنكله صونديغك شرابه قارشى
سير ايتدم الهى چهره كده عرشى:
غفرانلى كيجه لر، سورمه برينه
چكيلمش شاه اثر كبريكلرينه...

داغيتوب باشكه عشق كللرينى،
بوسه لرله اوردم كاكللرينى؛
معطر بر هوا مست ايتدى بنى.
اوزمان آ كلادم، كوكى ايكله ته ن
هجرانلى بلبلك فريادى نه دن !..

ادریس صبیح بك

ترجمهٔ حالی: ۳۱۰ سنه‌سنده دو غمشدر . باباسی ، طیار بكدر. دار -
الشفقه‌دن شهادتنامه آلمش ،
دارالفنونه كیرمشدر . عینی زمانده
عدلیه نظارتی ایستاتیستیق قلمنه
دوام ایدییوردی. ایكی ای صوكرا
حقوق فاكولته‌سندن دیپلوما آلاجقكن، سفربرلك اعلان
ایدیلمش، سلاح آلتنه آلنمشدر . شیمدی ، حجاز قوهٔ
سفریه قوماندانلغی اركان حربیه‌سنده خدمت ایتمكده‌در.
رتبه‌سی ثانی ملازمدر .

اورتا بویلو ، نازك ، غایت حساس بر كنجدر ..

آثاری: بیلگی یوردی ، تورك یوردی ، حرب
مجموعه‌سی رساله‌لرنده بولونور .

اوبامزده موقعی: حساس بر شاعردر ، قارده‌شی ایچون
یازدیغی بر مرثیه ، كندیسنه كنجلر
آراسنده قیمتلی بر موقع آیرتمشدر.

یازیق كه ، دائما استانبولدن اوزاق بولونوشی، اونی ادبی
حركتلری تعقیبدن محروم براقیور. جبهه‌دن، شعرلرمزه
چوق قیمتلی منظومه‌لرله دونمه‌سی امیدی ، بو كنج
شاعرك شیمدیلك دوام ایدن سكوتنك بر تسلیه‌سیدر .

اوكسوز آقشام

صو طولدوردو ، بالچيرلرى يارى چيپلاق قادينلر ؛
شن داللرى ، هر برينه اوقور آيرى بر غزل ؛
دره شمدى دها خيزلى شاريلدار ،
كوپوكلرى هر پارچه‌يه ايشلر اينجى بر دانتل !

قوربغه‌لر ، آديم آديم تعقيب ايدر اوتلرى ،
فقط يازيق ، جيت قاپولر يوزلرينه قاپانير !
آى چيچكى ، كونش ايچون باقاز آرتق يوقارى
ايشيق يانان راست كله بر پنجره‌يه طيرمانير .

اوزاقده‌كى انشائيه حسرت چكن هر كنج قيز ،
بر پاپاتيه فالى ايله كنديسنى قانديرر .
« صامان يولى » اورتاسنده پيريلداشان هر ييلديز ،
كرداندك خوديه آلتونى آكديرر !

صويك كوموش آيناسنه باقان يوصمه بر سوكود ،
نملى ، قومرال صاچلرينى داغيتارق قورونور ؛
آيك طولغون مه‌سندن آقان سوت ،
تولن كوندن اوكسوز قالان شو آقشامى اويوتور !

خالد فخری بك

ترجمهٔ حالی: ۳۰۷ سنه سنده استانبولده دوغمشدر . دوقتور فخری پاشانك اوغلیدر. غلطه سرای سلطانیسنی اکمال ایتمه دن ترك ایتمشدر. شیمدی قونیه سلطانیسی ادبیات معلمیدر .

قیصا بویلو ، أسمرجه بر کنجدر .

اثرلری: منظومه لری ، اك چوق رباب مجموعه سنده انتشار ایتمشدر. هجه وزنیله یازدقلری، خاصهٔ یکی مجموعه ده بولونور. «بایقوش» عنوانلی، عروضله قلمه آلنمش بر پیه سی واردر .

ادبیاتمزده موقعی: عروض وزنی مهارتله قوللانان کنجلر ایچنده ، قافیه لرینك زه نکینلکیله ده تفرد ایده ن بر شاعر، صوك زمانلر، یکی مجموعه ده هجا وزنیله شعرلر یازمغه باشلامشدر.

خالد فخری بك ، حیاتی بر شاعر ده کیلدر ؛ رومانتیك بر مزاجی واردر . هنددن ، چیندن بحث ایده رك ، شعر عالمنده برنوع (ئه کزوتیزم) یاپمق ایسته مشدر . بونکله برابر ، صوك نشر ایتدیکی بعض پارچالرده ، یاشادیغی حیاته دوغرو بر تمایل سه زیلیور . عروضده کوسته ردیکی مهارت وقوتی، هنوز هجه وزنده کوسته ره مه مشسه ده، کیت کیده موفق اولاجغی امید ایدیله بیلیر.

نشئه‌می ؛ المی ؟

ای سعادت باغچه‌سنده الهام آرایان ،
اوتول قاناد امسنمز اوستنده اوچماز .
ابدیت ایسته‌یورسه‌ك ، تا كوكلدن یان !
شعری آز چوق آغلامادن بولانلر پك آز !
ای سعادت باغچه‌سنده الهام آرایان ،

او پری كه خیالكده چیر بنیز عریان ،
كولومسه‌مز ایكله‌مزسه الكده‌كی ساز .
یارین كچر ، بن امینم ، بو كونكی رؤیاك .
ایره‌مزسه‌ك مرادیكه ایتمه‌دن نیاز ،
ای سعادت باغچه‌سنده الهام آرایان !

آغلایانلر اولور آنجاق لطفنه شایان ،
او پرینك بوتون روحی بر عشوه ، بر ناز .
مقصدك نه ؟... ترنمی ؟ ... نشئه‌دن اویان
یاپراقلری هجران كبی یاقیوركن یاز ،
ای سعادت باغچه‌سنده الهام آرایان !

--

درویشك سوزی

بر یول كه افقده غیب اولمش اوجی ؛
اوستنده تیتره‌دیور آیك صورغوجی .
بو ایصسز ، خولیالی هجران یولنده

کیجه‌یله دردله‌شن غریب بر بولجی .

دیدمکه :ـ سن نصل مراده ایردك ؟
أرنلردن اولسه‌ك بر آز کولردك .
سنك بوسوکیلی آناطولیکده
بیتمه‌ین دردلردن بویوکمی دردك ؟

ایکله‌دی : ـ عصامی طوتمایور ألم .
بویولی کلستان کورمك املم .
هیچ‌کز بتمله برلك اولدقده
بودیکنلی یوله کلمز سرپه‌لم !

یحیی کمال بك

ترجمهٔ حالی

۱۳۰۰ سنه‌سنده اسکوبده دنیایه کلمشدر. اصل اسمی «محمد آگاه» بکدر. مشهور بر عائله‌یه منسوب، اسکوب اجرا مأموری نیشلی ابراهیم بکك اوغلیدر. ایلك تحصیلی اوراده، خصوصی «مکتب ادب» ده کورمکده ایکن آرقداشلرینك ابرامی نتیجه‌سنده سلانیك اعدادیسنه نقل ایتمش، بر مدت صوکراده استانبوله وفا اعدادیسنه قید اولونمشدر. داها او وقتلر، اصل اسمیله معلومات، ارتقا و دیگر بر طاقم غزته‌لرده غزللر، تخمیسلر باصدیریووردی. صوکرالری پاریسه کیتدی. پاریسده هیچ بر مکتبدن دیپلوما فلان آلمادی اما، «زان موره آس» کبی بویوك صنعتکارلرله الفت و رابطه پیدا ایتمه‌سی سایه‌سنده غرب ادبیاتنه واقف اولدی. بالقان حربندن برقاچ آی اول استانبوله دوندی؛ دارالشفقه‌یه ادبیات معلمی تعیین ایدیلدی. اقدامك اسکی باش محرری علی کمال بکك پیام غزته‌سنده چالیشدی؛ «سلیمان سعدی» امضاسیله برقاچ پارچا شی نشر ایتدی. شیمدی، هم دارالفنونده «تاریخ مدنیت» مدرسیدر؛ هم ده «تدقیقات لسانیه انجمنی» نده اعضادر.

اورتا بویلو، طویلوجه، آلا کوزلو، صوك درجه

خوش صحبت ، مجلس آرا ، جاذبه‌لی بر کنجدر .

آثاری | صوك كونلرده ، يكى مجموعه‌ده چيقان اسكى
طرزده و قديم اسلوبنده اوچ غزلندن
باشقا هيچ بر منظومه‌سى انتشار ايتمه‌مشدر.

لاكن ، عجم عروضيله ، پارماق حسابيله سويله‌ديكى
بعض كوزل بيتلرى ، مصراعلرى آرقاداشلرينك
أزبرنده‌در .

ادبياتمزده موقعى | اثرلرينك موجود اولماييشندن ،
ياخود ، انتشار ايتمش بولونماماسندن
دولايى بر چوقلرى : يحيى كمال بكك

عليهنده بولونور؛ «بو ناصل شاعر؟» ديرلر. بعضيلرى ده
مصراعلرينى ، بيتلرينى اوقويارق ، ياخود ايشيده‌رك
قيمتنى ، لياقتنى ادعا ايدرلر . بو حاله رغماً ، صوك بر
ايكى سنه‌دنبرى بوتون أدبيات عالممزى كنديسيله مشغول
ايده‌بيلن ، اسكى يكى ، هر أدبى محفلده كنديسندن بحث
ايتديرن بر كنج ، كيم نه ديرسه ديسين ، البته ماهر
بر صنعتكاردر . بجه يحيى كمال بك ، باشلى باشنه بر «أدبى
حادثه» در . فرانسز ادبياتنك بالخاصه قلاسيق قسمنه
عائد وقوفى ، دنياده‌كى ادبياتلرك اك اسكيسى ، اك
اوريژينالى اولان يونان ادبياتنك مدافعى بولونوشى ،
ده‌كرينه اك آشكار دليللردندر .

خاقان حضرتلرينك چناق قلعه حقنده‌كى نشيده‌ٔ

هایدنلری بویوك بر مهارتله تخمیس ایتمش . بالخاصه
وقت هایدنی حلب ایدەرك آلتین بر ساعتله تلطیف
بیورمشلردر . یحیی کمال بك ، بزم عجم تقلیدی اسقف
لاستیك ادبیاتمزك ، آنتلی صمیمی بر تقدیرکاریدر . یکی
مجموعەدە انتشار ایدەن اوچ غزلندە ، اربابنه قصدن
عد ایدیلەجك بعض منفعتشکنلك مشاهدە ایدیلیور ایدی .

او شوخ آهلار و اون اصر شرف آبادە کلدکجه
مصراعندەکی فاحش تورکجه خطاسی طرح ایدیلدکدن
صوکرا بونلر ، بو اوفاق تفاك شیلر ، یکیلك تلقی اولونا
بیلیر . کندیسنك ، شناسی دورەسی بیله اوکده براقارق ،
بو قادار ماضییه ، بو قدار کریلره رجوعی دوغرو
بولامایانلر ، عینی زماندە صوك نسلك قبول ایتدیکی شجه
وزنیدە اکتفا ایتمەیوب یکی وزنلر کشفی ایچون
مثابرتا چالیشدیغنی اوکرندکجه متسلی اولویورلر .

*

یحیی کمال بك حقندە بعض فکرلر :

یحیی کمال ، لعزوس ساحللرندە یاپراقلری کوموشدن بر
زیتون آغاجی کولکەسندە اوزانمش ، بیاض مرمر خرابه
ستونلری آرالقلرندن بحر سفیدك ماویلكلرینی سیر ایدیور ...
اونك تصور ایتدیکی تورکجەدە « ترکیب » نه قادار یوقسه « عجم
وزنی » دە اوقادار یوقدر ..... چوقی حس ایدوب چوق
اسیر ایتمك .. یحیی کمالك صنعتی ایشته بو صنعتدر

- احمد هاشم

یحیی کمال دقت ایدیله‌جك برسیما ؛ بلکه پارناسیه‌نلرله بزده اك مکملیدر : فقط چوق خسیس آدام . عطشان هنری اولانلره ایکی دامله فرانسز شرابی ویریبور ، عالمی بو ایکی دامله ایله قاندیرمق ایسته‌یور . بن یحیی کمالی صنعت نقطهٔ نظرندن پارسلك ظریف دیکیشجی قیزلرینه بکزه‌تیورم که ، پك نازنین بر فیونقویاپارلر .. واونلك پاته‌نتاسنی برمودا مغازه‌سنه برقاچ یوز لیرایه صاتارلر ... فقط یالکز برشابقه فیونقوسی بوتون بازار عرفانی املا ایده‌من .

— رضا توفیق —

یحیی کمالی اوقومق ایسته‌دم ، اوغراشدم ، اورتاده برشیئی بولامادم .

— حسین جاهد —

یحیی کمال بکك صنعتده‌کی تیتیزلکی پك شایان تقدیسدر .

— محمد امین —

یحیی کمال هیچ یکی دکلدر . اسکی ، هم ده پك اسکی ، سلطان احمد ثالث زماننده تورکیاده دوغمش ، فرانسه‌نك اوچنجی جمهوریتنده پارسلك (قارتیه‌لاتن) نده تحصیل صنعت ایتمش برشاعر ناصل یکی عد اولونور؟ لاله دورینك شاعری ایالکز جبه ودستارینه بیرینه جاکت کیمش . بوتون باغی طاقمش بر شاعری ! قیافت انسانك ماهیتنی ده‌کیشدیریرمی ؟ .... یحیی کمالك یالکز ۶۱ ی تمام اوقواوزوره ۱۷۲ مصراعنی کوردم ، کوردم وبکنمدم . باشقالری بونلری‌ده کورمه‌دیکی حالده ، یحیی کمالك شاعرلکنی وجد ایله ، عشق ایله آلقیشلایورلر . مولانا جلال‌الدین رومی حقنده منلا جامی : « نیست پیغمبرولی دارد کتاب » دیمش : بزم یحیی کمال ایسه ، کتابی اولمایان پیغمبرلرك سنتنه متعصبانه رعایتکار ...

— سلیمان نظیف —

اونك شهرتی برآفوده باشقا بر منبعدن کلیور . قوتلی بر حافظه ایله برابر اویله دەرین سەزیشلری ، بالخاصه احتراص

وحدت ایله ، حرارته اویله بر آهنگی واردرکه ، برایکی دفعه اوقودیغمده ، کندیمی آز چوق اوکا قاپدیرمش و اونکله دکلمش حس ایدرم ، یازمقده ده قادار خسیس ایسه سویلهمکده او قادار مسرفدر. کندیمی داغیدا داغیدا کزه‌ن بر آدام..

— حمدالله صبحی

محمد امین بکلک بعض شعرلری وارکه جداً خوشمه کیدییور. یرم یحیی کمال بکلرده اویله . آزدر فلان آما ، اییدر . بن او کنجی پارسدن طانیرم ، نه قوتلیدر .

— سامی پاشا زاده سزائی

*

داغلر ، شانلی داغلر ، سیسلیا داغلری ،
تپه‌لردن عکس ایده‌ن قاوال صدالری !

—

تیره‌نیه‌ن دکزندن کونش آچیلیوردی ؛
چوبان طیرناقلی اله یان قاوال چالیوردی .

صالح ذكی بك

ترجمهٔ حالی | ۳۰۹ ده اسپار-
طه‌نك قارا آغاج
قصبه‌سنده دو-
غمشدر . قونیه اعدادیسنده
تالی تحصیلنی بیتیردكدن سوكرا ،
حقوق مكتبنه كیرمش ، اوچ
سنه قادار اوقومشدر . قونیه
ژیزویتلر مكتبنده‌ده برمدت فرانسزجه تحصیل ایتدی .
اورتا بویلو ، ابری كیكلی ، صمیمی بر كنجدر .

اثرلری | « تورك یوردی » نده بر قاچ منظومه‌سی
نشر اولونمشدر .

ادبیاتمزده موقعی | هنوز باصیلمامش برقاچ نثر یازیسنی‌ده
اوقودیغم بو كنج ، صنعتی كندینه
مفكوره ایدینمشدر . اثرلرنده غایت
بارز بر صمیمیت حس اولونور . هنوز ، برقاچ منظومه‌سی
انتشار ایتمش اولماسنه رغماً ، كندیسندن آتی ، چوق شی
بكله‌یه‌بیلیر .

آلدانیش

دیدمكه آلدانیلمشم ،
سویله‌دن آتیلمشم !
« خایر یالان » دیمشدیكز ،

بهاری بکله‌مشدیکز .

. .

بهار اولدی ؟
شو افقلر ،
شو بوشلقلر ،
رنکلر دولدی .

. .

أشسز کوده رجینلر کزه‌ن ساحله ،
سرپیلدی آقشامك فانی رنکلری ...
سوکیلم ! ایشته یوق خیالك بیله .
صوصمش هر طرفده عشق آهنکلری .

. .

رؤیالی بلده‌لر یولجیسی کبی ؛
بوتنها یوللرده هپ سنی آکدم .
شیمدی تسلیسز آغلایان قلبی
اونوتمازه‌بر آقشام کلیرسك صاندم .

. .

آرتق بو یرلرده بر هجران سسی ،
انهی بر قیزك صوك نیازی وار .
سیلنمش چیفتلرك مسعود کولکه‌سی ؛
بیاض دالغالرسه بوش یره آغلار ...

حسن ذکی بك

ترجمهٔ حالی: ۱۳۰۹ سنه‌سنده پدرینڭ مأمور بولوندیغی قسطمونی شهرنده طوغمشدر.

شورای دولت اعضاسندن کشفی بکڭ اوغلیدر. غلطه سرای سلطانیسنڭ ابتدائی قسمیله «سن ژوزف» و «فورر» مکتبلرنده اوقومشدر. رشادیه نمونه مکتبی فرانسزجه‌سی، بشکطاش فقیر چوجوقلر مکتبی ترکجه معلملکیله مأموریت حیاتنه کیرمشدر. بو کون نشانطاشی سلطانیسی ابتدائی قسمنده فرانسزجه معلمیدر.

قیصا بویلو، تشکلپسند بر کنجدر.

اثرلری: برقاچ نسخه قدار چیقوب قاپانان متعدد مجموعه‌لرده کندی تأسیس ایتدیکی «یوق» مجموعه‌سنده ده یازیلمشدر. ملی وزنله یازدیغی منظومه‌لرده «تورك یوردی»، «قدم»، «ثروت فنون»ده بولونور.

ادبیاتمزده موقعی: آرقداشلرینڭ عجم عروضنی ترك ایتدیکنی کوره‌رك هجا وزنیله یازمغه باشلادیلر. بو کنجدن هیجانلی شعرلر بکلەمك ده طوغرو اولور. شعر (تکنیك) جهتی و لسان اعتباریله اولان قصورلری، یکی کیردیکی ساحه‌نڭ نه قدار چتین اولدیغنی دوشونه‌رك مسامحه ایدیله‌بیلیر.

بو كسه‌ك تپه‌لرده

اوزاق چاغلايانلر شارلدايور كبي
اختيار چاملقلر ايكله‌ردي روزكارده ...
بو تنها ساحه‌نك ده كلدم غريبي —
بتله چمه‌دی خزانده ، بهارده ...

قطيفه يوصونلی طاشلرده عصبی —
دوروز ، دوشونوردم كوزم افقلرده !
آليشدم تسكينه بحرانلی بر قلبی
قالر صوصاردی قيامت قوپارده ..

هر طرف كنيشدر كوروندیكی قادار ...
اوزاق واديلرده مهابتله قوشار
بولوطلرله بويوك وسريع كولكه‌سی ؛

نهايت دينجه روزكارله شوفيكه‌سی
دويولور حزنلی بر دملك حتولی ،
اكه‌سز افقده كوندوزك افولی ...

فاروق نافذ بك

ترجمهٔ حالی: ٣١٣ سنه‌سنده استانبولده دوغمشدر. تالی تحصیلی حدیقهٔ مشورت مکتبنده در. بوکون طب دارالفنوننه دوام ایتمکده در. اوزونجه بویلو، نازك بر کنجدر.

آثارلری: کتاب صورتنده باصیلمامشدر. بیامده، ثروت فنونده، یکی مجموعه‌ده، ایجه منظومه‌سی انتشار ایتمشدر.

ادبیاتمزده موقعی: هنوز پك کنج اولان بو شاعر، ملی وزنله ایلك پارچالرینی یازمقده‌در. منظومه‌لری یوسف ضیابککیلرن داها ایریك، داها دەربندر. فقط «نه کنیك» ی لسان جهتیله اونلك قادار قوتلی ده کلدر. داها، عجم عروضنه مخصوص بر چاشنی‌یی محافظه ایتمکده‌در.

بکمدی آهو کوزلو ساقیلر بو ماتمخانه‌دن

مصراعیله بیته‌ن نظیره‌سی، یحیی کمال بکك ندیم باستیشلرندن، هم شعر، هم لسان، هم چاشنی اعتباریله یوکسکدر. هله لسان ووزنده هیچ بر یاکلش یوقدر. اما نه اولسه، نه قادار کوزل اولسه، بر نظیره نهایت بر نظیره‌در؛ فانته‌زی، تهزیل باشقا... بنجه بو، قطعی بر قناعتدر: بر صنعتکار، که صنعتده ابداع اساسدر، هیچ بر وقت بکمش بر سیستمه‌ملك مقلدی اولمغه تنزل ایتمز. فاروق

بکلدن ، ملی دیلمز چوق بیوك شیلر بکلەیور ؛ غزل ،
شرقی دەکیل فقط ...

•

مغزوی

بر صوك بهار آقشامی ... ساحللردەیم
— غملی بر هیکل کبی — قایالرله بن ،
داغنیق صاچلرمدن پرواسز أسەن
روزکارلرك ألندە قیریق بر نیم .

أنکین بکا یاد ایدەر کیمسەسزلکمی ،
کوز یاشلریلە دوشەر دالغالر قومە !
ایمسز بر یولدەیم کە خستە روحمە
هرکس یابانجی : کیمدن صورایم کیمی ؟ —

کوکلر اسمر ، دزین ... صولر دالغالی ..
ساحلدن اوزاقلاشدی صوك یولجیلردە .
أنکینلری دیکلەیور یالکز کناردە
صارارمش باغچەسیلە تنها بر یالی .

... یولی قارلر صارمادن بر قیش آقشامی
بنی ساحللردە بول ، أی کوزل سلطان !
آکلات ، کە بو یرلردە بنی اونوتان
روحك باشقا بر خیال آرقاسندەمی ؟

دومانلرنده اوزاقلرده بر ده کیز کبی
جانلانیور الك حزین دالغالر بنده .
بکلهیورز یووا کی شیمدی باغچه کده
بن کیمسهسز ، آغاجلر کیمسهسز کبی ...

توفیق فكرت بك

سلیمان نظیف بك

علی اكرم بك

«ثروت فنون» ادبیاتنك بو اوچ ركننده‌ده مطلقا بحث ایتمك لازم؛ چونكه اوچنك‌ده هجه وزنیله یازلمش پارچه‌لری وار. واقعا هیچ برینك، بر كون كلوب عروض وزننك ترك ایدیله‌جكنده، ملی وزنك حاكم اولاجغنه ایمانی یوقدی؛ حتی سلیمان نظیف بك، «پارماق حسابی» دییه یاد ایده‌رك تزییف ایتمك ایسته‌دیكی هجه اصولنه شدتلی غرضیله مشهوردر. اما اویله ایكن، «سوك چراغه ایسته مه‌یه ایسته‌مه‌یه قاپیلمشلر» بز، ولوكه بر قاچ غزه‌دن عبارت اولسون، كوزل نورلكجه ایله منظومه‌لر یازمشلردر. علی اكرم بك دیكرلری قادار انصافسز ده كیلدر. كندی كوروشنه كوره هجه وزننك ده استقبالده بر موقعی واردر. اوزاتمایم: فكرت بك مرحوم، «مینی مینی یاورولرمز ایچون یازدیغی «شرمین» ی جداً بدیع، ساده منظومه‌لرله دولدورمشدر؛ علی اكرم بك ده مكتبلره مخصوص اولارق نشر ایده‌جكی «شعر دفتری»نك اكثر پارچه‌لرینی بو طرزده قلمه آلمشدر.

ادبیاتده نوزلجه‌یه ویریله‌ن قیمت هرکون قوتنی آرتدیرییور. ایکی دیللی شاعر اولماز. شو اوچ استادك کوستره‌جکلری بوموازنه‌سزلك ، « ادبی بحران » ك صوکه ایردیکنی اثبات ایتمکده‌در . مادامکه ، ملی وزن هرکون دیکر آدیملریله ایله‌ریله‌یور ، هرطرفی قاپلایور ؛ او حالده غیرملی عروضك آرتیق اولدیغنه هیچ شبهه یوقدر. باقیکز ، فکرت بکك ، نظیف بکك ، اکرم بکك ، شو اوچ پارچه‌سی ، نه قادار ساده ، نه قادار صمیمیدر:

یازین

پرده قاپان ، پرده قاپان ،
قاپان چابوق ؛ چونکه جامدن
کونش ایچری وورویور ،
دفترلری صولدورویور
بنم پارلاق
مور یازیم ، باق ،
نه‌لر اولمش : اوچوق ، صولوق ...
بن صولوق شیلری سه‌ومم !

قیشین

آچیل پرده ، آچیل پرده !
سن آچیلدك ، کونش نرده ؟
بزی غالبا اونوتمش ؛

خاير ، اونى بولوت بورمش .

چوق صوغوق وار ،

هر طرف قار ؛

قار بك كوزه‌ل ، فقط صوغوق ...

بن صوغوق شيلرى سه‌ومم !

توفيق فكرت

صنك توركوسى

كوزده تونه‌ر دومانلرى ،

باق شيبقه‌نك بالقانلرى ،

حالا صبزار آل قانلرى ...

آيريلمشدق اوتوز سنه ،

ايشته شيبقه كلدك ينه !

پلونه‌دن بر سس كلدى ؛

او سس يوره‌كمى دله‌دى .

آه او كونلر نه كوزه‌لدى !..

آيرى دوشدك اوتوز سنه ،

شانلى ميدان كلدك ينه !

سليمان نظيف

بابا هنرى

غلو، غلو، غلو، غلو ....

قوجا ايبك قانله دولو ،

قيپ قيرمزى، سياهجه مور ،
صانكه آلو آلمش برقور ؛

قانات صارقيق تا يرلره
توى قابارمش ؛ كره كره
كوكس ، بدن شيشمش ؛ قويروق
بر يلپازه ؛ ايچى اويوق

ظن اولونان آل دەريدن
صانكه قانلر فيرلار ؛ بدن
صانكه بولوط قاتمر ، قاتمر ؛
چهرەدن بر شمشك چكر !

غلو ، غلو ، غلو ، غلو...
كوزه آتش قان اويولو ؛
آياق باصار متين متين ،
كلير صانكه هجوم ايچين

دوشمانلره هپ برابر !
بابا هندى بويله چكر .
اوككسزدن يامان ، يامان ؛
صانيرسكز بر قهرمان .

§ توى قاباسى بابا هندى
اعلا يەنير ؛ يوقسه شيمدى

شوراجقدن قاباره‌رق
تپدی دیه بر شی صاتمق
اونی ، یا کالیش بر فکردر .
انسانلرك ایچنده بر
خیلی بویله قوف و آلیق ،
توی قاباسی قالابالق
واردر ؛ اوکره‌ن یاوروم ، قورقاق
اونلا صاقین آلدانارق :
قهرمانلق تویده ده‌کیل ،
یوره‌کده‌در ، بونی سن بیل !

علی اکرم

تصحیحلر :

ص	س	ی	د
٦	١٠	پچاغی	پچاغمی
٩	١٠	قزلکه	منزلکه
٤٠	٢	قهرمان امتك	قهرمان برأمتك
٤١	٤	آلقیشلار	آلقیشلادی
٤٢	١١	زحمت	زحم
٥٨	١١	أثرلری	ایزلری
٥٩	٧	طوغاغه	طوغانه
٦٥	١	ویردیکك	ویردك
٦٥	٨	نه زمانده	نه‌ده زمانده
٦٥	١٠	بوسرکی	بوسری
٦٦	٧	آرارکن	آرار ایکن
٧١	١٦	قضالرکده	فضالرکده
٧١	٢١	یتر یتر آوتیق	یتر یتر أی شرق
٧٦	١	اوستنه	اوستکه
٧٧	٨	کدرندن	کدرکدن
١٠٩	١٧	باغچه‌لر	باغچه‌لر هپ
١٠٩	١٩	خلقتده	برخلقتده
١٥٨	١٩	وقوفی	محبتی

قرینه ایله دوغروسی بولونا بیله‌ن یاکاشلر بو جدوله آلینمامشدر.

فهرست :

ص

٥	ذرخمه‌سى برطاسلاف
٢٠	محمد أمين بك
٣٥	رضا توفيق بك
٤٧	احسان رائف خانم
٥٥	ضيا كوك آلپ بك
٦٩	على جانب بك
٧٩	جلال ساهر بك
٨٥	عمر سيف الدين بك
٩٣	كاظم نامى بك
٩٩	عاقل قويونجو بك
١٠٦	راسم حكمت بك
١١٠	كوبريلى زاده محمد فؤاد بك
١١٩	على علوى بك
١٢٢	م . نرى بك
١٢٧	فاضل احمد بك
١٣٣	ابراهيم علاء الدين بك
١٣٨	يوسف ضيا بك
١٤٢	اورخان سيفى بك
١٤٦	أنيس بهيج بك
١٥٠	حقى سها بك
١٥٢	أدريس صبيح بك
١٥٤	خالد فخرى بك
١٥٧	يحيى كمال بك
١٦٢	صالح ذكى بك
١٦٤	حسن ذكى بك
١٦٦	فاروق نافذ بك
١٦٩	فكرت، نظيف ، اكرم بكلر

عمرك باشقا كتابلری :

تحسسات	نثر پارچه‌لر	(موجودی یوقدر)
تورك قادینلغی	بر قونفرانس	(« «)
ملی ادبیاته دوغرو	ایکنجی جلد (نثرلر قسمی)	(باصیلییور)
ملی حرثه دوغرو		(باصیلاجق)
ادبا وعقلا	پورتره‌لر	(«)
دام اوستنده آرپالر	حکایه‌لر	(«)
خاقانك مکتوبلری		(باصیلاجق)